

Årsredovisning 2019

REGION
SÖRMLAND

Innehåll

Inledning	3
Förvaltningsberättelse	8
Finansiella rapporter	19
Bolag	41
Måluppfyllelse	43
Intern kontroll	77
Donationsstiftelser	78
Uppföljning av privata utförare	79
Hållbarhetsrapport	82

Inledning

Det är med stolthet och glädje jag ser tillbaka på Region Sörmlands första år som just Region. Sammanslagningen av Landstinget, Regionförbundet och Kollektivtrafikmyndigheten innebär att vi ännu mer målinriktat än tidigare kan arbeta med den helhet som är så viktig för samhället Sörmland. Det regionala arbete vi tillsammans gör för sörmlänningarnas bästa känns genom sammanslagningen mer koncentrerat och fokuserat än kanske någonsin tidigare.

I stoltheten jag känner över året som gått ligger inte minst vetskapen om de särskilda utmaningar som prövat vår region. 1177-läckan i februari, strömavbrottet på Nyköpings lasarett i augusti, problemen med varuförsörjningen under hösten - är alla händelser som hanterats med stort engagemang och med skarp profession av våra medarbetare i regionen.

När det gäller vårt huvudfokusområde hälso- och sjukvården kan vi se att vi har både god kvalitet i grunden, framgångar och utmaningar. Inom flera områden är vi i Sörmland bland de bästa i Sverige. Till dessa hör hjärt-, stroke- och diabetesvården. Måluppfyllelsen av vårdgarantin för operation/åtgärd ligger idag stadigt en bit över

riksgenomsnittet. Kostnaderna för hyrpersonal har minskat med 43 miljoner kronor och vi har under året anställt 26 nya läkare och 49 sjuksköterskor. I Hälso- och sjukvårdsbarometern kan vi se att 85 % av sörmlänningarna anser att de har tillgång till den hälso- och sjukvård de behöver. Samtidigt är alltför långa väntetider ett problem inom vissa verksamheter. Inom primärvården ser vi hur tillgängligheten måste bli bättre och det är också därför som satsningar för att stärka primärvården har inletts under året. Stora insatser gjordes också inför förnyelsen av våra äldre sjukhus.

Jag vill rikta ett stort tack till alla våra medarbetare för ert engagemang och hårda arbete. Som nybliven region är vi utan tvekan på rätt väg framåt, i vårt tydligt inriktade arbete för sörmlänningarnas bästa. Det gäller i hälso- och sjukvården, men också inom arbetet för en hållbar regional utveckling och i våra kultur- och utbildningsverksamheter. Även dessa byggstenar är av yttersta vikt i ett gemensamt välfärdssamhälle.

Monica Johansson (S)

Regionstyrelsens ordförande

Verksamhetsberättelse för Region Sörmland för första gången! Många och goda arbetsinsatser från många medarbetare och förtroendevalda har lett fram till att vi nu kan summera 2019 för det som tidigare var Landstinget Sörmland, Regionförbundet Sörmland och Sörmlands kollektivtrafikmyndighet.

Vi kan redovisa ett ekonomiskt plus på "sista raden" för regionen. Vi behöver fortsätta arbeta med våra ekonomiska utmaningar. Men vi ska också glädjas över framgångarna till exempel när det gäller att minska kostnaderna för inhyrd personal, där vi har gjort ett viktigt trenderbrott. Att vi bedriver en framgångsrik finansförvaltning kan inte vara annat än positivt.

Allt det vi gör i Region Sörmland skulle inte vara möjligt om vi inte hade så kunniga och engagerade medarbetare. Jag vill rikta ett stort och varmt tack till er. Det är glädjande och positivt att så många enligt medarbetarenkäten kan rekommendera sin arbetsplats till en vän eller kollega. Vi ska fortsätta ansträngningar för att vara en attraktiv arbetsgivare. Därför är det så viktigt att fortsätta vårt arbetsmiljöarbete. Vi vet att det finns brister i det, vi vet att medarbetare emellanåt upplever stress och press.

Vi gör så mycket på så många områden – allt med sörmlänningarnas bästa för ögonen. Vi utvecklar hälso- och sjukvården. Vi arbetar med att få balans mellan

uppgång och ekonomi. Ett exempel på det är att vi nu bedriver 1177 vårdguiden telefonrådgivning i egen regi sedan den 1 januari 2020. Ett intensivt arbete pågick under hela 2019 med att göra detta möjligt. Målet är att ge våra invånare en bättre kvalitet och rätt hänvisning.

Vi satsar på att förbättra kommunikationen inom länet och till och från andra län. De nya Mälartågen är en viktig del i det arbetet. Tillsammans med våra kommuner, länsstyrelsen och näringslivet arbetar vi för att hela vårt län kan stärkas och utvecklas. Här är den nya digitala tekniken en viktig del, såväl för att förbättra service och kvalitet på de tjänster regionen erbjuder, som att öka tillväxten. Vi gör framtidsinriktade insatser på utbildningsområdet genom våra folkhögskolor och vårt naturbruksgymnasium.

Avslutningsvis, jag är glad och stolt över att få arbeta i en region, som satsar på kulturen även i kärva tider. Vårt nya länsmuseum har varit igång i ett år och det ska bli spännande att följa fortsättningen. Regionen gör också viktiga insatser när det gäller teater, musik, friluftsliv och slöjd med mera. I tider av både social och ekonomisk oro, så tycker jag att kulturen har en särskilt viktig uppgift när det gäller att hålla samman vårt samhälle.

Jan Grönlund

Regiondirektör

ÅRET I KORTHET

JANUARI

Nya regler för vårdens marknadsföring

De fem år gamla riktlinjerna för marknadsföring inom primärvården behöver uppdateras. Den digitala vårdens tillkomst och expansion är en av anledningarna till att reglerna ses över och förtydligas så vårdgivare vet vad som gäller kring information och marknadsföring inom Region Sörmland. Syftet är att marknadsföring av vårdtjänster i Region Sörmland ska vara saklig, korrekt, värdig och inte får stimulera till vård som inte är medicinskt motiverad.

Start för lyckad kampanj om tobaksrök

På Facebook startade vår kampanj Skydda barn mot tobaksrök. I olika inlägg informerade vi om faran med tobaksrökning intill små barn. Kampanjen fick efter detta stort genomslag i Europa och till viss del även världen då den plockades upp av världshälsoorganisationen.

FEBRUARI

Goda resultat i Region Sörmlands medarbetarenkät

Region Sörmland fick goda resultat i 2018 års medarbetarenkät. Flera viktiga områden gick framåt, trivseln på arbetsplatsen är hög och 88 % av medarbetarna rekommenderar sin arbetsplats. Men det finns också områden som kräver insatser. Medarbetarundersökningen har genomförts sedan 2012 och resultaten bearbetas av alla verksamheter. Insatser har gjorts där behoven varit störst, vilket syns i undersökningarna. Resultaten för 2018 är goda inom framförallt medarbetarkraft, arbetstakt, effektivitet, socialt klimat, lärande i arbetet, återkoppling och ledarskap.

Visselblåsarsystem införs i Region Sörmland

Region Sörmland inför ett visselblåsarsystem. Syftet är att medarbetare anonymt ska kunna larma om missförhållanden i verksamheten. Visselblåsarsystemet ska motverka korruption, öka förtroendet för regionen internt och externt, stärka organisationens etik och värderingar och göra det enkelt och tryggt för regionens medarbetare att göra det rätta och anmäla exempelvis situationer där någon får privat vinning av sin tjänsteställning, ekonomisk brottslighet, allvarliga diskrimineringar och trakasserier eller allvarliga tjänstefel.

Plus i regionens bokslut men stora utmaningar väntar

Region Sörmland, dåvarande Landstinget Sörmland, visar ett ekonomiskt överskott för 2018 på 94 miljoner kronor (mnkr). Det är 36 mnkr bättre än budgeterat men i bokslutet finns signaler om att kärevarer tider väntar. En stor del av det positiva resultatet kommer från finansiella intäkter och medel för vissa satsningar som inte använts fullt ut. Flera av regionens verksamheter visar ett överskott men stora delar av hälso- och sjukvården visar röda siffror.

MARS

Nollvision för självmord i Sörmland

Självmord är ett mycket stort samhällsproblem och Sörmland har i flera år arbetat med frågan. Nu ska arbetet bli ännu tydligare då en nollvision ska tas fram.

Tidigare Landstinget Sörmland drev mellan åren 2013-2018 ett nationellt och internationellt uppmärksammat arbete med syfte att höja kompetensen om självmordsprevention och stärka samverkan. Ett större kontaktnät är uppbyggt och en bra grund med aktörer som räddningstjänsten, polisen, skolor, frivilligföreningar och försäkringskassan finns därför. Nästa steg är att utforma en nollvision mot självmord.

Snabb fiberutbyggnad i Sörmland under 2018

I oktober 2018 hade 77 % av hushållen i Sörmland tillgång till fiberbroadband/snabbt bredband på 100 Mbit/s. Det är en ökning med 6,44 % sedan 2017 – den fjärde snabbaste ökningstakten i landet. Resultaten kommer från Post- och telestyrelsens (PTS) Mobiltäcknings- och bredbandskartläggning för 2018. På landsbygden i Sörmland har utbyggnaden ökat med 17 procentenheter. Det innebär att knappt 37 % av landsbygdens hushåll hade fiberuppkoppling.

APRIL

Årets första kvartal gick bättre än budget

Första kvartalsrapporten för Region Sörmland visar ett resultat på 223 mnkr vilket är 241 mnkr bättre än budgeterat. Hälso- och sjukvårdens stora divisioner går dock alla med underskott. Köpt utomlänsvård, laboratorie- och pensionskostnader bidrar till att påverka det negativa resultatet. Prognosen för hela 2019 går mot ett underskott. En rad åtgärder är igång, och kommer att startas, för att minska kostnaderna i Region Sörmland. När det gäller kostnader för inhyrd personal syns exempelvis resultat.

MAJ

Bättre kvalitet och mer jämlik vård i länet

Det är tanken med förslaget att införa remisser för neuropsykiatriska utredningar. Antalet personer som söker för neuropsykiatrisk frågeställning ökar. 2018 fick 600 personer från Sörmland neuropsykiatrisk utredning utanför Region Sörmlands verksamhet. Det är till största delen en följd av det fria vårdvalet. Totalkostnaden uppgår till 18 mnkr. Region Sörmland startade flera olika aktiviteter för att skapa effektiva utredningsflöden med god kvalitet i Sörmland. Bland annat startades en ny divisionsövergripande mobil mottagning som ska utreda autismspektrumtillstånd och/eller ADHD från fem års ålder och uppåt.

Klart med nytt busstrafikavtal för Eskilstuna

Ett avtal värt cirka 1,6 miljarder kronor för att få köra kollektivtrafik i Eskilstuna blev klart i maj. Det tioåriga avtalet om en säker, modern och trygg kollektivtrafik började gälla den 13 december 2020. Sedan 2016 ställs krav på 100 % förnybara drivmedel i busstrafiken i Sörmland och upphandlingen säkerställer att busstrafiken i Eskilstuna tar hög och långsiktig miljöhänsyn med modern teknik och nyare fordon där resenärerna får fordon med wi-fi och usb-laddning, hjärtstartare, barnsäten och kamerabevakning.

Schysst sex – Region Sörmlands tema i årets Prideparader

Sex ska vara schysst, mot dig själv, mot den du ligger med och det ska bygga på samtycke. Det är temat för Region Sörmlands deltagande på samtliga Pridearrangemang i Sörmland i år. I Region Sörmland arbetar alla verksamheter varje dag, året runt för att alla patienter, kunder, elever, brukare, besökare och medarbetare ska känna sig välkomna och bemötta på ett korrekt sätt oavsett vem hen är.

JUNI

Förbättrad nattbemanning i SSIH-verksamheten

Specialiserad sjukvård i hemmet (SSIH) är en viktig del av den Sörmländska vården. Nu förändras nattbemanningen vilket förbättrar för både patienter och medarbetare. Förslaget är att SSIH-sjuksköterskor som arbetar natt gör det enligt schema. Detta för att vissa jourpass blir väldigt långa då det även förekommer dagpass i anslutning till journätterna. En schemalagd SSIH-sjuksköterska kommer dessutom att finnas på vanlig avdelning på sjukhusen då hen inte är på nattliga uppdrag.

Avtal tecknat för framtidens vårdinformationsstöd

Nu finns ett avtal för ett modernt vårdinformationsstöd där patienten har större möjlighet att vara delaktig i sin vård. Det är en av de stora fördelarna med systemet som planeras att finnas i Region Sörmlands hälso- och sjukvård 2022. Det nya stödet bidrar till en trygg och säker vård för patienterna samtidigt som det är ett effektivt och säkert verktyg för medarbetarna i vården. Redan 2016 beslutade regionerna Västernorrland, Västernorrland, Blekinge, Örebro län och Sörmland att gemensamt upphandla nytt vårdinformationsstöd.

Fler rökfria platser i länet med ny lag

Måndagen den 1 juli börjar Sveriges nya tobakslag att gälla. För Region Sörmland innebär det att det är förbjudet att röka på bland annat busshållplatser, tågplattformar och vid alla entréer till hälso- och sjukvården. De redan tidigare rökfria sjukhusområdena utvidgas och omfattar även taxizoner, alla entréer till våra verksamheter samt till uteserveringar i regionens regi som exempelvis restaurangen vid Nynäs slott. Syftet med den nya nationella lagen är att inte någon ska behöva utsättas för rökning mot sin vilja. Region Sörmland är lite av en föregångare på det här området eftersom samtliga sjukhusområden har varit rökfria sedan den 1 januari 2017.

JULI

Riskabelt hälsoläge för många sörmländska barn

Trots ökade resurser och flera nya familjecentraler så utsätts sörmländska barn för risker gällande hälsa och välmående. Det visar barnhälsovårdens rapport för 2018 som också innehåller några ljuspunkter. Fler barn fick hembesök från barnhälsovården under 2018 än året innan. Trots

detta står verksamheten inför flera utmaningar både vad gäller hälsa och sociala förhållanden. Barnen i Sörmland och deras föräldrar sticker på flera sätt ut i en nationell jämförelse och de omges av betydande riskfaktorer för ohälsa. Andelen fyraåringar med övervikt eller fetma är bland de högsta i landet och barnfattigdomen är högst i riket. Sammantaget gör detta att vårdtyngden för barnhälsovården i Sörmland är hög.

AUGUSTI

Strömavbrott på Nyköpings lasarett

Nyköpings lasarett drabbades av ett strömavbrott den 24 augusti. Felet skedde i samband med ett underhållsarbete med sjukhusets elsystem. Strömmen var borta under flera timmar och en evakuering av patienter från sjukhuset planerades.

des. Strömmen kopplades dock på innan detta behövde göras. Ingen patient kom till skada och viktiga lärodomar har dragits.

SEPTEMBER

Ny byggnad och ännu en linjäraccelerator till Mälarsjukhuset

Antalet personer i Sverige med behov av behandling av cancer kan öka med över 60 % från 2016 till 2040. Det visar siffror från bland annat Socialstyrelsen. Det innebär en ökning av antalet behandlingar med cirka 2,7 % per år. Inom Region Sörmland ses samma trend som i riket. Mälarsjukhuset i Eskilstuna föreslås nu få ännu en linjäraccelerator för att bättre möta framtiden.

Ensamhet och nedlåtande behandling bidrar till sämre hälsa hos äldre

Hälften av de som är 70 år eller äldre uppskattar sitt allmänna hälsotillstånd som gott. För den som behöver hjälp att klara sin vardag eller besvärar av ensamhet är det däremot tufft. Det visar rapporten Äldres liv & hälsa i Mellansverige. Rapporten visar att god aptit, fysisk aktivitet, en känsla av trygghet i sitt bostadsområde och tillit till andra människor är fina förutsättningar för ett gott eller mycket gott allmänt hälsotillstånd. Sämre för hälsan är bland

annat att behöva hjälp att klara sin vardag, att besväras av ensamhet, att ha blivit nedlåtande behandlad och att ha problem med löpande utgifter. Resultaten överensstämmer väl med de tidigare identifierade fyra hörnstenarna för ett gott åldrande: social gemenskap, delaktighet/meningsfullhet, fysisk aktivitet samt goda matvanor.

Balans i ekonomin men inte i vårdens tillgänglighet
Region Sörmland håller budget, överbeläggningarna och kostnaden för hyrpersonal minskar. Däremot visar delar av hälso- och sjukvården underskott och det är en bit kvar till tillgänglighetsmålen. Det visar delårsrapporten. Den ekonomiska prognosen för 2019 pekar på ett resultat på 45 mnkr för hela Region Sörmland. För de första sex månaderna redovisas ett resultat på över 25 mnkr, vilket är bättre än budgeterat. Arbetet med att minska beroendet av hyrpersonal i hälso- och sjukvården har gett resultat där kostnaderna minskat med cirka 26 mnkr jämfört med förra delåret. Under första halvan av 2019 har antalet överbeläggningar patienter per 100 disponibla vårdplatser minskat jämfört med motsvarande period föregående år. Region Sörmland ligger med detta resultat lägre än riket.

OKTOBER

Problem med varuleveranser

Region Sörmland drabbades under hösten av återkommande problem med varuleveranser av förbrukningsmaterial. Detta pågick under lång tid och satte verksamheterna på prov. Via de sekundärlager som regionen har infört klarade Sörmland sig bättre än flera av de andra drabbade regionerna.

NOVEMBER

Sörmländska sjuksköterskor svarar på 1177

Från och med den 13 november svarar Region Sörmlands egna sjuksköterskor i telefon när sörmlänningarna ringer 1177 för sjukvårdsrådgivning. Samma trygghet men närmare samarbete med den sörmländska vården är delar av förbättringarna som följer. För patienten blir det inga förändringar. Den som behöver sjukvårdsrådgivning ringer 1177 dygnet runt precis som vanligt. Men nu är det regionens egna erfarna sjuksköterskor som svarar. Sjuksköterskorna som svarar sitter på Kullbergsska sjukhuset, Mälarsjukhuset och Nyköpings lasarett men arbetssättet är samma som tidigare.

Utredning om problem med varuförsörjning inleds
Regionerna Sörmland, Uppsala, Västmanland, Dalarna och Örebro startar nu en extern granskning av höstens problem med förbrukningsmaterial till hälso- och sjukvården. Rapporten ska redovisas i juni 2020. Uppdraget är att utreda

orsakerna till de bristande och bristfälliga leveranserna, så att regionerna får underlag för att kunna fatta nödvändiga beslut i syfte att förebygga att en liknande händelse inträffar igen och/eller kunna begränsa effekterna av en sådan händelse.

Ny länsmuseum på Sörmlands museum

Susanna Janfalk. Så heter Sörmlands museums nya länsmuseum. Hon tillträder efter årsskiftet och har med sig erfarenheter från bland annat Nordiska museet och Arkitekturmuseet, nuvarande ArkDes.

DECEMBER

Region Sörmland satsar på framtidens fysioterapeuter.

Nu kan fysioterapeuter i Region Sörmland skicka patienter direkt till röntgen, något som tidigare krävde ett läkarbesök. Målet med satsningen på fysioterapi är att göra arbetet på vårdcentralerna mer effektivt. Idag är totalt 70 fysioterapeuter i Sörmland utbildade i att skriva remisser till röntgen och fler kommer att utbildas i detta under 2020. Som första region i Sverige erbjuds fysioterapeuter på vårdcentraler att utbilda sig till specialister med bibehållen lön. Utbildningen sker i samarbete med Fysioterapiförbundet. Det innebär att fysioterapeuter som arbetar på en vårdcentral i Sörmland kan söka en utbildningstjänst där man arbetar 75 % på vårdcentralen och gör sin utbildning på 25 % under 3 år.

Matsamarbete mellan regionen och Nyköpings kommun.

Ett matsamarbete kan vara på gång mellan Region Sörmland och Nyköpings kommun. Med det nya köket på Nyköpings lasarett finns möjlighet att även kommunens äldreomsorg tar del av det som tillagas. Större flexibilitet, valfrihet och minskat svinn är fördelarna. Det nya köket innebär att Region Sörmland inför ett nytt flexibelt måltidssystem på sjukhuset som gör att patienterna kan välja vad och när de vill äta från en meny där huvudrätter, smårätter, mellanmål och desserter erbjuds.

Det byggs på länets alla sjukhus

Under 2019 genomfördes flera visningar av de pågående byggprojekten. Till de större händelserna under året hör stomresningen av den nya sjukhusbyggnaden på Kullbergsska sjukhuset, K21.

Listningstak i primärvården

Under 2019 har en genomförandeplan för införande av ett tak för antalet listade patienter per läkare i den egendrivna primärvården tagits fram. Genomförandeplanen innebär ett listningstak om 1 500 patienter per specialist.

Förvaltnings- berättelse

Den 1 januari 2019 blev Landstinget Sörmland Region Sörmland och gick då samman med Sörmlands kollektivtrafikmyndighet och Regionförbundet Sörmland. Utöver denna förändring så överläts verksamheten i Landstingsservice AB och D-data AB till Region Sörmland.

Omfattande förändringar har därmed trätt i kraft vilket innebär att verksamheten 2019 är svår att jämföra med verksamheten 2018.

Förvaltningsberättelsen syftar till att ge en övergripande och tydlig bild av Region Sörmlands verksamhet det gångna året. Huvudsakligt fokus är regionkoncernen som ger en bild av den samlade verksamheten, oberoende av hur verksamheten är organiserad.

ÖVERSIKT ÖVER VERKSAMHETENS UTVECKLING

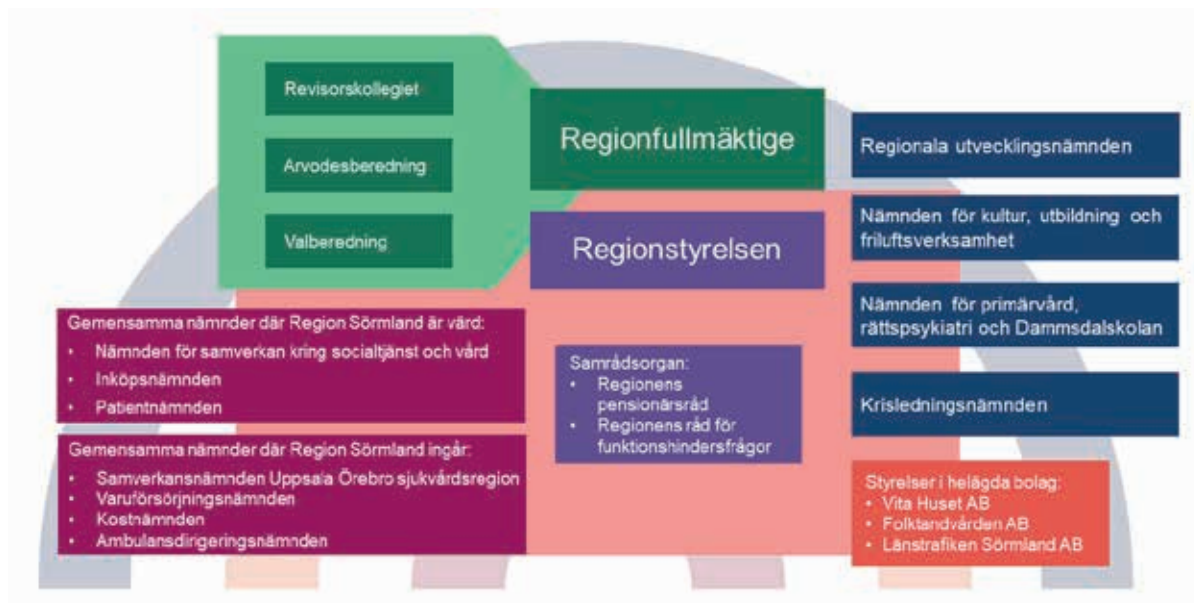
2019 är ett speciellt år för landets regioner och kommuner på grund av att en ny redovisningslag har trätt i kraft i början av året. Lagstiftningen har

medfört en förändring av redovisningen av de finansiella posterna och därmed blir jämförelser av årets resultat svår att göra över åren. 2018 har räknats om på samma sätt som 2019 vilket gör att årets resultat 2018 är förändrat i tabellen nedan. Ett resultat som är mer relevant att jämföra över åren är balanskravsresultatet.

Årets resultat 2019 blev 554 mnkr och är betydligt starkare än tidigare år. Det starkare resultatet förklaras främst av en kraftig börsuppgång som nu som slår igenom på grund av en ny redovisningslag.

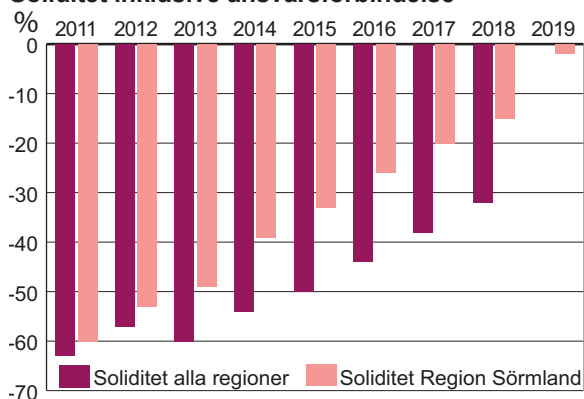
Om vi tittar på balanskravsresultatet så kan vi se en utveckling över tid som har gått något nedåt. Region Sörmland har å andra sidan justerat ned sin målsättning. Från att ha ett överskottsmål på 2 % så är överskottsmålet år 2019 0,5 %.

	2015	2016	2017	2018	2019
Verksamhetens intäkter (mnkr)	1 257	1 295	1 278	1 502	2 532
Verksamhetens kostnader (mnkr)	-8 729	-9 228	-9 738	-10 327	-11 882
Skatteintäkter och statsbidrag (mnkr)	7 630	8 071	8 494	8 790	9 207
Årets resultat (mnkr)	190	203	177	-157	554
Balanskravsresultat (mnkr)	190	203	177	94	37
Soliditet (%)	32	33	33	29	32
Soliditet inklusive totala pensionsförbindelser (%)	-33	-26	-20	-15	-2
Investeringar (mnkr)	538	578	711	941	1 001
Antal anställda	6 708	6 631	6 941	7 124	7 865

Den finansiella ställningen jämfört med övriga regioner i Sverige är förhållandevis god. Soliditeten (med hänsyn till totala pensionsförpliktelser) är -2%. Region Sörmland har gått från en soliditet på -60 % år 2011 och har som mål att på sikt sträva mot en positiv soliditet.

Soliditet inklusive ansvarsförbindelse

Omfattande investeringar under 2019 kopplade till den strategiska fastighetsplanen har medfört att nivån på investeringarna är hög. Investeringar har finansierats framförallt genom ökad upplåning.

DEN KOMMUNALA KONCERNEN

Regionens verksamhet bedrivs i regionens nämnds- och förvaltningsorganisation och i de helägda bolagen: Vita huset AB, Folkvandvården AB och Länstrafiken AB. Vita huset är moderbolag till Folkvandvården och Länstrafiken. Landstingsservice och D-datas verksamheter har övergått till förvaltningsform från den 1 januari 2019. Verksamheterna bedrivs nu under regionstyrelsen.

En fullständig översikt av regionens verksamhet visas i organisationsschemat ovan.

Privata utförare används inom både hälso- och sjukvård och kollektivtrafik. Uppföljningen av de privata utförarna beskrivs under rubriken Program för uppföljning av privata utförare.

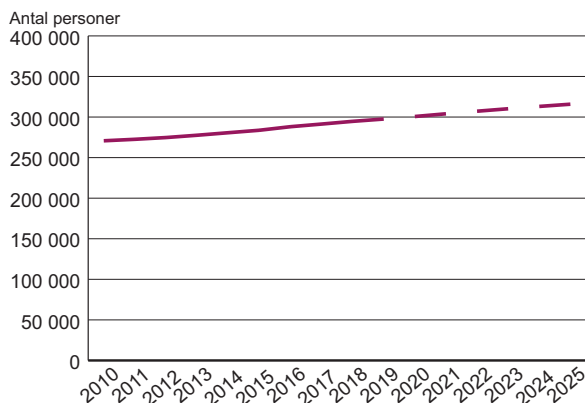
Det första året för Region Sörmland har nu passerats. Den 1 januari 2019 blev Landstinget Sörmland Region Sörmland och gick då samman med Sörmlands kollektivtrafikmyndighet och Regionförbundet Sörmland. Utöver denna förändring så avbolagiserades D-data AB och verksamheten inom Landstingsservice AB övergick i förvaltningsform. Det är med andra ord omfattande förändringar i organisationen som har ägt rum under året.

VIKTIGA FÖRHÅLLANDEN FÖR RESULTAT OCH EKONOMISK STÄLLNING

Befolkningsutveckling

Befolkningen i Sörmland var 31 december 2019 297 540 personer, det är en ökning med 2 845 senaste året och en ökning med ungefär 27 000 personer sedan år 2010. Fram till 2025 förväntas befolkningen öka till drygt 315 000 personer. Till stor del består befolkningsökningen av att personer invandrar till Sverige. Andelen med utländsk bakgrund i Sörmland har ökat från 16 % 2002 till 26 % 2018, det är en något högre andel än i riket.

Befolkningsutveckling i Sörmland 2010-2019 med prognos till 2025

Sörmland har precis som andra regioner i Sverige en ökning av antalet äldre personer, vilket medför att gruppens andel av befolkningen blir allt större. Befolkningens ålderssammansättning kommer att förändras de närmaste åren. Både andelen barn och äldre kommer enligt prognoser öka. I antal personer innebär ökningen ungefär 5 700 fler barn och 7 600 fler 75 år och äldre fram till 2025.

ÅLDERSGRUPP	ANDEL AV BEFOLKNINGEN	
	2019	PROGNOS 2025
0-17 år	21,8 %	22,3 %
75 - år	10,5 %	12,3 %

Arbetsmarknad

I Region Sörmland är arbetslösheten högre än i riket. Arbetslösheten är 5,2 % jämfört med 4,0 % i riket i december 2019. Det är stora skillnader mellan länets kommuner. Högst är arbetslösheten i Eskilstuna och Flen, där andelen arbetslösa är över 6 % och lägst är den i Gnesta och Trosa där andelen är under 3 %.

Utbildningsnivå

Andelen med eftergymnasial utbildning i åldern 16-74 år i Sörmland har varit lägre än riksgenomsnittet under långt tid. Skillnaden mellan Sörmland och riket har ökat kraftigt de senaste 20 åren.

Väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer

Region Sörmlands riskbild bedöms i allt väsentligt överensstämma med övriga regioner i riket. Sveriges kommuner och regioner har i sin prognos över den svenska samhällsekonomi visat på en nedgång i konjunkturutsikterna. BNP-tillväxten antas bli svag, arbetsmarknadsläget beräknas försvagas och den inhemska efterfrågan bedöms växa tämligen långsamt. Med prognosen i åtanke så blir det viktigt för regionen att hålla tillbaka nettokostnadsutvecklingen kommande år.

De riktade statsbidragen har under några år ökat i andel för den kommunala sektorn. De riktade statsbidragen är till sin karaktär kortsiktiga och försvårar planeringen för regionen. Samtidigt är Region Sörmland i stort behov av de statsbidrag vi får för att inte behöva dra ner på verksamheterna. Framtiden är oviss gällande statsbidragen och därför blir budgeten mer av en plan för ett år än den långsiktiga plan som skulle vara önskvärd.

En risk framåt i regionsektorn är kopplad till kompetensförsörjning inom hälso- och sjukvården. Det finns ett antal professioner som kan definieras som bristyrken redan idag och fler kommer att bli aktuella. Denna risk har varit känd under lång tid och många åtgärder och aktiviteter är redan igång för att förbättra situationen framåt. Dessa aktiviteter finns beskrivna under rubriken Måluppfyllelse.

Pensionsåtagande

Regionens pensionsportfölj har ett totalt marknadsvärde på balansdagen uppgående till 5 368 mnkr (4 232 mnkr). Under året överfördes nya medel till kapitalförvaltning på totalt 302 mnkr. Portföljens avkastning för året uppgår till +18,6 % (-1,2 %) och överstiger därmed avkastningskravet 4,9 %.

Kapitalförvaltningen, som präglas av låg risk, regleras av regionens finanspolicy. En översyn av regionens finanspolicy ska ske varje år. Under året har ett arbete med att revidera finanspolicy och tillhörande riktlinjer bedrivits. Förslaget till revidering planeras att behandlas politiskt under våren 2020.

Regionen samarbetar sedan flera år tillbaka med Region Västmanland och Region Örebro. Under året har samarbetet fokuserat på fortsatt utveckling av det finanssystem som implementerats via Kommuninvest samt revidering av finanspolicy och finanshandbok.

Pensionsförpliktelser

MNKR	2018	2019
Pensionsförpliktelse		
Pensionsförpliktelse i balansräkningen		
Avsättning inkl särskild löneskatt	2 843	3 231
Ansvarsförbindelse inkl särskild löneskatt	3 799	3 730
Pensionsförpliktelse som tryggats i pensionsstiftelse*	---	20
Summa pensionsförpliktelse	6 642	6 980
Förvaltade pensionsmedel-marknadsvärde		
Kapital i SKR:s pensionsstiftelse	---	23
Egna förvaltade pensionsmedel:		
Marknadsvärde	4 232	5 368
Anskaffningsvärde	3 836	4 411
Orealiserade vinster	396	957
Årets avkastning, %	-1	19
Mål enligt finanspolicy, %	5	5
Totalavkastning, % (sedan start)	105	123
Relation placeringar/skuld		
Återlånade medel	2 410	1 613
Konsolideringsgrad, %	64	77
Portföljsammansättning-egna förvaltade medel		
Likvida medel	187	389
Svenska aktier	679	870
Utländska aktier	1 473	1 903
Alternativa placeringar	496	647
Nominella obligationer	990	1 149
Reala obligationer	408	411
Summa	4 232	5 368

*Förpliktelser avseende Fd Regionförbundet Sörmland har tryggats med medel i SKR:s pensionsstiftelse.

HÄNDELSE AV VÄSENTLIG BETYDELSE

Väsentliga händelser som har inträffat under 2019:

- Regionbildning
- Förändringar bolagen
- Nya verksamhetsområden
- Nya nämnder
- Förändrad redovisningslag
- Hantering av digitala aktörer

Region Sörmland bildades den 1 januari 2019. Tidigare Landstinget Sörmland har nu slagits ihop med Kollektivtrafikmyndigheten (SKTM) och Regionförbundet.

I samband med regionbildningen tillkom verksamhet från två av de helägda bolagen in i regionen. D-data AB avbolagiserades och verksamheten övergick i förvaltningsform och blev Region Sörmland IT (RSIT). Utöver det så övergick även Landstingsservice AB (LSAB) i förvaltningsform och ingår numera i regionservice.

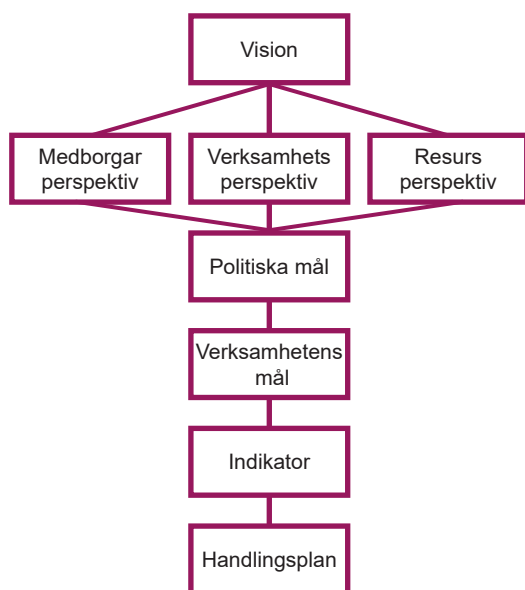
Två nya verksamhetsområden bildades under 2019: Hållbar regional utveckling och Regionservice.

Nya nämnder bildades: Regionala utvecklingsnämnden och nämnden för primärvård, rättspsykiatri och Dammsdalskolan. I den regionala utvecklingsnämnden sitter representanter från Region Sörmland och länets alla kommuner.

De omfattande organisationsförändringarna försvårar jämförelser över åren. I budgeten är dock organisationsförändringarna medräknade.

En ny redovisningslag trädde i kraft 2019. Detta har inneburit stora förändringar i räkenskaperna. Den största förändringen för regionen handlar om att marknadsvärdera de finansiella tillgångarna och skulderna i resultaträkningen. Årets resultat har påverkats mycket positivt av denna lagändring för 2019 eftersom vi har haft omfattande värdeökningar. Resultatet kommer att kunna fluktuera mycket över tid. I resultaträkningen har både 2019 och 2018 års resultat räknats om enligt samma principer.

Under året har flera digitala aktörer etablerat sig i länet och patienter från hela landet använder deras tjänster. Region Sörmland tar kostnaderna för de digitala aktörerna och fakturerar sedan vidare till andra regioner runt om i landet. Under året har intäkterna och kostnaderna legat på cirka 400 mnkr och var inte budgeterade vid årets början.

STYRNING OCH UPPFÖLJNING AV DEN KOMMUNALA VERKSAMHETEN

I Region Sörmland är den kommunala koncernen den övergripande styrenheten. Med den kommunala koncernen avses regionfullmäktige, regionstyrelse samt regionens nämnder och bolag. Styrningen och uppföljningen är, så långt det är möjligt, utformad med syftet att styra på ett likartat sätt oberoende av vilken verksamhet eller juridisk organisation som berörs.

I det styrande dokumentet "reglemente för planering och uppföljning" specificeras vilka moment som ska genomföras gällande planering och uppföljning i Region Sörmland samt när dessa ska ske under året. Varje år beslutar regionfullmäktige om en budget för kommande år med tillhörande treårsplan. Budgeten följs upp till fullmäktige vid tre tillfällen under året: kvartalsrapport per mars, delårsrapport per juli samt årsredovisning per december. Styrelsen får dessutom om löpande månadsrapporter.

Inom Region Sörmlands baseras målstyrningen på tre perspektiv; medborgare, verksamhet och resurs. Syftet med att tillämpa perspektiv är att bredda regionens styrsystem så att regionen kan utvecklas ur olika perspektiv mot visionen. Regionfullmäktige tar beslut om övergripande mål och indikatorer som är styrande för de verksamheter de berör. De mål och indikatorer som är beslutade är väsentliga för utvärderingen av god ekonomisk hushållning inom regionen. Under avsnittet god ekonomisk hushållning görs en helhetsbedömning av om verksamheten har utvecklats i enlighet med uppställda mål och indikatorer.

De färgmarkeringar som visas avseende målupp-

fyllnaden inom de tre perspektiven är grön, gul och röd. Grön står för att målet är uppnått, gul står för att målet är nästan uppnått men att fler insatser krävs för måluppfyllelse och rött betyder att målet inte är uppnått. Färgmarkeringarna är till för att underlätta överskådligheten för läsaren.

Regionstyrelsen ansvarar för att hålla uppsikt över hela den kommunala koncernen. Uppsiktspliktens genomförande tar sin utgångspunkt i budget, flerårsplan, ägardirektiv samt verksamhets- och affärsplaner. Väsentliga avvikelser ska lyftas fram av koncernenheterna då syftet är att tidigt kunna sätta in åtgärder. Särskild uppföljning har under året skett av primärvården med anledning av att de hade signalerat om ett underskott mot budget motsvarande hela det egna kapitalet.

Regionstyrelsen har inom ramen för uppsiktsplikten ett övergripande och samordnande ansvar för intern kontroll. Som utgångspunkt finns ett reglemente för intern kontroll som gäller hela koncernen. Styrelsen ska driva det koncernövergripande internkontrollarbetet och följa upp att den interna kontrollen är ändamålsenlig. Ett arbete pågår som syftar till att utveckla arbetet med den interna kontrollen inom hela organisationen.

GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING OCH EKONOMISK STÄLLNING

Det är fullmäktiges uppgift att besluta om mål och riktlinjer för god ekonomisk hushållning. Region Sörmland har gällande riktlinjer som är beslutade av fullmäktige i mars 2012, § 13/12. Beslutet säger i korthet att regionens strategiska mål tillsammans utgör regionens mål för god ekonomisk hushållning. Vid utvärdering av verksamheten är

det en samlad bedömning av graden av måluppfyllelse av de strategiska målen som visar om regionen har god ekonomisk hushållning. Regionfullmäktiges mål är av karaktären inriktningsmål. Regionen arbetar fortlöpande med olika aktiviteter i den riktning som målen visar. Fullmäktige har valt ut ett antal indikatorer som ska visa om regionen är på rätt väg. De utvalda indikatorerna följs kortfattat under rubrikerna nedan.

◆ Medborgarperspektivet

Region Sörmland siktar mot att bli Sveriges friskaste län. En indikator som regionen följer är den upplevda hälsan. Indikatormålet är att 75 % av befolkningen ska uppleva sin hälsa som bra eller mycket bra. De senaste uppgifterna visar att 70 % av dem som svarade på den senaste enkätundersökningen Hälsa på lika villkor? uppger att de har ett bra eller mycket bra hälsotillstånd. Andelen skiljer sig mellan landets regioner från 69 % som lägst till 75 % som högst. Det finns skillnader mellan olika grupper, exempelvis upplever kvinnor sin hälsa som sämre än män och personer med kort utbildning upplever sin hälsa som sämre än personer med lång utbildning.

Ytterligare en indikator som regionen följer gäller andelen rökare vilken har en stark koppling till upplevd hälsa. Andelen rökare har under en lång tid minskat både i länet och i riket. De senaste resultaten från den nationella undersökningen Hälsa på lika villkor? visar att 10 % av sörmlänningarna röker dagligen, motsvarande andel i riket är 9 %.

Medborgarnas nöjdhet med regionens tjänster fångas i flera olika mätningar. Målet är att 80 % av dessa mätningar ska uppnå sitt målvärde. Under 2019 nådde 70 % av mätningarna sitt målvärde vilket betyder att regionen inte nådde upp till målvärdet totalt sett. Vissa av mätningarna visar på goda resultat medan det inom andra områden finns förbättringar att göra.

Genom regionbildningen som skedde vid årsskiftet fick Region Sörmland en ny roll som regionalt utvecklingsansvarig. Det innebär att ska skapa förutsättningar för en utveckling som leder till en hållbar tillväxt i alla delar av länet. Ett område som är viktigt för att nå jämlik hälsa och som bidrar till en livskraftig och levande region är arbetsmarknaden. Regionen följer indikatorn andel öppet arbetslösa i Sörmland. Arbetslöshet påverkar hälsan men sambandet kan även vara åt andra hållet, att hälsan påverkar risken för arbetslöshet. I Sörmland är arbetslösheten högre än i riket, 5,2 %, jämfört med 4,0 %, i december 2019).

■ Verksamhetsperspektivet

Under 2019 har tillgängligheten inom hälso- och sjukvården inte varit tillräckligt hög. För de tillgänglighetsmått som regionen följer inom indikatorn "tillgänglighet" är det bara "startade utredningar och behandlingar inom 30 dagar i barn- och ungdomspsykiatri" som når målet. Det har varit ett högt patienttryck på vården och svårt att tillsätta vakanta tjänster, vilket har bidragit till att målen inte har nåtts.

Regionen följer hur väl vi lyckas med områden inom kvalitet genom att välja ut ett antal områden som är viktiga för kvaliteten inom hälso- och sjukvården framförallt. Hälften av utvalda områden klarade uppsatt målvärde: andel äldre med läkemedel som bör undvikas, vårdrelaterade infektioner, överbeläggningar och utlokaliseringar. Däremot nåddes inte målen för bland annat patienter med trycksår och antal besök på akuten/1000 invånare.

Region Sörmland har ett hållbarhetsprogram och för att mäta hur arbetet går finns ett antal miljöindikatorer kopplade till arbetet. Dessa indikatorer tillsammans utgör utfallet på fullmäktiges miljöindikator. Regionen har bland annat klarat av målen för antibiotikaförskrivningar, användning av kionloner, inköp av utvalda förbrukningsvaror, andel uppföljda hållbarhetskrav i upphandlingar, koldioxidintensiteten i kapitalförvaltningen, andel svenskproducerade livsmedel och energieffektivisering. Däremot nåddes målen inte för andel ekologiska livsmedel och andel förnybara fordon.

● Resursperspektivet

Under 2019 har ingen ny medarbetarenkät gjorts. De resultat som senaste mätning visade nådde dock sitt målvärde. Regionen har förbättrat sitt resultat flera år i rad gällande hållbart medarbetarengagemang.

Inom personalområdet är det snarare nivån på sjukfrånvaron som har svårt att nå sitt målvärde. Insatser har gjorts inom området och det har de senaste åren gått åt rätt håll. Sjukfrånvaron sjönk från 6,5 procent till 6,4 % mellan 2018 och 2019 men det är en bit kvar till målvärdet.

Även i år så gör Region Sörmland ett positivt resultat. Vi har olika resultatnivåer: årets resultat och balanskravsresultat. Årets resultat blev betydligt bättre än budgeterat, 554 mnkr mot de budgeterade 45 mnkr. Förklaringen är främst den kraftiga börsuppgången under 2019 som fick genomslag i resultatet på grund av en ny redovisningslag.

Balanskravsresultatet är mer jämförbart med tidigare år. I balanskravsresultatet exkluderas de orealiserade posterna. Kommunallagen säger att balanskravsresultatet ska vara minst 0 och det klarade Regionen under året då balanskravsresultatet beräknades till 37 mnkr.

En indikator för Region Sörmland rör soliditeten inklusive ansvarsförbindelser. Regionen har en soliditet på -2,0 % och det överträffar den målsättning som fanns på -4,2 %. Regionen strävar efter en positiv soliditet på sikt.

◆ **God ekonomisk hushållning**

Av indikatorerna kan vi utläsa att det framförallt är tillgängligheten inom hälso- och sjukvården som regionen behöver förstärka. Även inom kvalitetsområdet behöver insatser göras om målsättningarna ska uppnås. Både tillgänglighet och kvalitet är uppmärksammade områden inom regionen och mycket förbättringsarbeten görs inom de båda områdena.

En förbättring av måluppfyllelse gällande miljömåten kan skönjas i år jämfört med tidigare år då regionen legat mycket långt från måluppfyllelse. Sjukfrånvaron går åt rätt håll även om målvärdet inte riktigt uppnås och de ekonomiska indikatorerna visar på goda resultat och har gjort så i flera år. Ständigt arbete med nettokostnadsutvecklingen krävs dock även fortsättningsvis.

Bedömningen från föregående år kvarstår, att regionen i stort har en god ekonomisk hushållning men att det samtidigt finns områden där ytterligare ansträngningar krävs.

BALANSKRAVSRESULTAT

Regionen ska enligt kommunallagen ha en ekonomi i balans vilket innebär att intäkterna ska överstiga kostnaderna. I lagen regleras hur balanskravsresultatet räknas ut. Om kostnaderna för ett år överstiger intäkterna ska det negativa egna kapitalet som uppstår återställas under de

närmaste tre åren. Balanskravet är viktigt ur ett generationsperspektiv, det vill säga att varje generation tar ansvar för sina egna kostnader.

Balanskravsutredning

MNKR	2019
Årets resultat enligt resultaträkning	554
Orealiserade vinster i värdepapper (orealiserade värdeökningar 2019)	-867
Orealiserade förluster i värdepapper (orealiserade värdeminskningar 2019)	220
Återföring av orealiserade vinster och förluster i värdepapper (värdeförändringar från tidigare år som realiserats under 2019)	130
Balanskravsresultat	37

Region Sörmland redovisar för 2019 ett positivt balanskravsresultat på 37 mnkr. Det finns inga balanskravsunderskott att återställa då även 2018 var ett år med positivt balanskravsresultat.

Vid ett negativt balanskravsresultat finns, under vissa omständigheter, möjligheter att använda resultatutjämningsreserven (RUR). Regionen har under tidigare år avsatt sammanlagt 328 mnkr i RUR.

En ny redovisningslag har trätt i kraft från den 1 januari 2019. Med anledning av att lagen har börjat gälla så skiljer sig balanskravsresultatet väsentligt från årets resultat och kommer sannolikt att göra det även framöver. Anledningen är att årets resultat inkluderar orealiserade finansiella poster medan balanskravsresultatet exkluderar desamma.

VÄSENTLIGA PERSONALFÖRHÅLLANDEN

Antal anställda och årsarbetare

Region Sörmland har 7 865 anställda motsvarande 7 586 årsarbetare, vilket är en ökning med 741 anställda eller 732 årsarbetare. Omorganisationen har bidragit med 698 anställda enligt fördelning nedan.

- D-Data, 135 st
- Landstingetservice, 467 st
- Kollektivtrafikmyndigheten, 73 st
- Regionförbundet, 23 st

Antal anställda har ökat i de flesta yrkesgrupper. Gruppen undersköterskor, skötare med flera har dock minskat. Yrkesgrupper inom administration, städ, kök och teknik ökade mest under 2019.

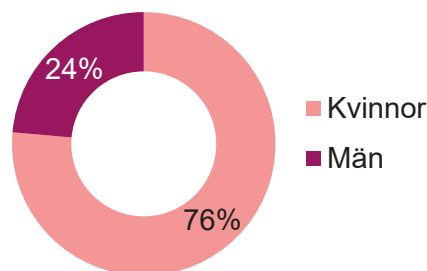
Samtliga berörda verksamheter hade medarbetare som kategoriseras som administratörer enligt Sveriges kommuner och regioners arbetsidentifikation (AID). Många olika yrken ingår i gruppen

administratörer, till exempel systemförvaltare, projektledare, IT-specialister, applikationsspecialist, kundservicemedarbetare, trafikutvecklare, strateger, verksamhetsutvecklare, patientsäkerhetssamordnare och medicinska sekreterare.

Antalet sjuksköterskor och läkare har ökat och var 58 respektive 24 fler anställda än föregående år, medan gruppen undersköterskor, skötare med flera minskade med 71 anställda.

85,5 % arbetar heltid. Denna andel har ökat successivt varje år och i år var ökningen 1,8 procentenheter. 7,6 % är visstidsanställda vilket är en minskning med 0,7 procentenheter. Även AT-läkare ingår bland de visstidsanställda eftersom deras anställning är tidsbegränsad.

Könsfördelningen inom regionen är 76 % kvinnor och 24 % män. Medelåldern totalt ligger på 45,5 år, vilket är en svag ökning jämfört med föregående år då medelåldern var 44,5 år.

Nedan illustreras könsfördelningen uppdelat på åldersintervall.

ANTAL ANSTÄLLDA	2018	2019	DIFF
Kvinnor			
20-29	600	642	42
30-39	1 273	1 431	159
40-49	1 402	1 466	64
50-59	1 426	1 530	104
60-	851	943	92
Summa kvinnor	5 552	6 012	461
Män			
20-29	188	210	22
30-39	398	487	89
40-49	384	438	54
50-59	369	443	74
60-	233	275	42
Summa män	1 572	1 853	281
Totalsumma	7 124	7 865	741

	ANSTÄLLDA 2018	ANSTÄLLDA 2019	DIFF ANSTÄLLDA	ÅRSARBETARE 2018	ÅRSARBETARE 2019	DIFF ÅRS- ARBETARE
Ledning	340	392	52	338	391	53
Administration	1 057	1 291	234	1 019	1 253	234
Läkare	882	906	24	863	885	22
Sjuksköterska	1 916	1 974	58	1 845	1 904	59
Undersköterska, skötare m fl	1 838	1 767	-71	1 737	1 676	-61
Paramedicin	675	711	36	659	692	33
Utbildning och fritid	240	239	-1	221	221	-1
Teknik	83	173	90	82	172	90
Hantverk	33	78	45	32	76	45
Kök	23	97	74	21	91	69
Städ	37	237	200	37	226	190
Totalsumma	7 124	7 865	741	6 854	7 586	732

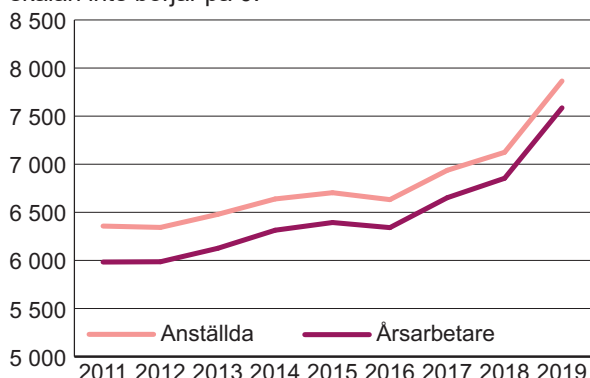
Den genomsnittliga sysselsättningsgraden för tillsvidareanställda är 96,9 % och den genomsnittliga sysselsättningsgraden för visstidsanställda är 91,8%. Sammantaget är den totala sysselsättningsgraden 96,4%, vilket är en ökning med 0,2 procentenheter

mot 2018. Sysselsättningsgraden har ökat successivt med någon/några tiondelar per år. Tabellerna nedan visar den genomsnittliga sysselsättningsgraden per anställningsform och yrkeskategori samt uppdelat per verksamhetsområde för 2019.

	TILLSVIDAREANSTÄLLDA			VISTIDSANSTÄLLDA		
	Antal anställda	Antal Års-arbetare	Genomsnittlig Sysselsättningsgrad	Antal anställda	Antal Års-arbetare	Genomsnittlig sysselsättningsgrad
Ledning	389	388	99,8%	3	3	100,0%
Administration	1 225	1 199	97,9%	66	53	80,8%
Läkare	716	698	97,5%	190	186	98,1%
Sjuksköterska	1 929	1 865	96,7%	45	39	85,9%
Undersköterska, skötare m fl	1 587	1 509	95,1%	180	168	93,0%
Paramedicin	647	635	98,1%	64	58	89,8%
Utbildning och fritid	197	187	94,7%	42	34	80,8%
Teknik	163	162	99,2%	10	10	100,0%
Hantverk	74	72	97,4%	4	4	100,0%
Kök	89	83	93,7%	8	7	90,6%
Städ	219	209	95,4%	18	17	95,2%
Totalsumma	7 235	7 007	96,9%	630	579	91,8%

	TILLSVIDAREANSTÄLLDA			VISTIDSANSTÄLLDA		
	Antal Anställda	Antal Års-arbetare	Genomsnittlig sysselsättningsgrad	Antal Anställda	Antal Års-arbetare	Genomsnittlig sysselsättningsgrad
Hälso- och sjukvård						
Kirurgi	1 598	1 533	95,9%	123	115	93,6%
Medicin	832	801	96,2%	110	106	95,9%
Medicinsk service	1 241	1 204	97,0%	70	66	94,1%
Psykatri o funk hinder	732	713	97,4%	68	65	95,0%
Div gemensamt inkl ledning	136	133	97,5%	7	7	95,7%
Regionsjukhuset Karsudden	356	352	98,8%	10	9	93,0%
Primärvården	873	844	96,6%	97	87	89,1%
Patientnämnden	4	4	100,0%	0	0	0,0%
Dammsdal	136	135	99,0%	10	10	100,0%
Nämnden för samv soctj o vård	85	85	99,4%	8	8	98,8%
Summa hälso- och sjukvård	5 993	5 802	96,8%	503	471	93,7%
Regional verksamhet						
Kultur- utb- o friluftsverks	239	223	93,4%	49	38	76,9%
Regionala utvecklingsnämnden	111	110	98,9%	15	12	82,3%
Summa regional verksamhet	350	333	95,1%	64	50	78,2%
Ledning och stöd						
Regiondirektörens staber	176	171	99,1%	4	4	100,0%
Regionservice inkl pol ledning	542	524	96,6%	51	45	88,5%
Region Sörmland IT	129	129	99,9%	8	8	100,0%
Revision	3	3	100,0%	0	0	0,0%
Inköpsnämnden	42	42	100,0%	0	0	0,0%
Summa ledning och stöd	892	872	97,8%	63	57	90,7%
Totalsumma	7 235	7 007	96,9%	630	579	91,8%

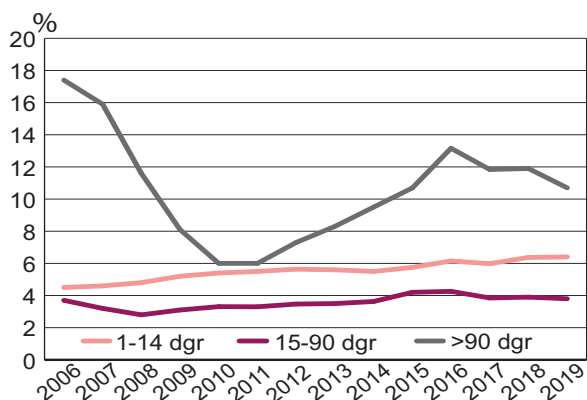
Utveckling anställda och årsarbetare. Observera att skalan inte börjar på 0.

Arbetad tid och frånvaro

Regionen mäter sjukfrånvaron på flera olika sätt. Ett mått som används nationellt är "Andel sjukfrånvaro av ordinarie arbetstid" vilket beräknar sjukfrånvaro i förhållande till ordinarie arbetstid. Det andra måttet som används är "antal sjukdagar per anställd" vilket beräknar antalet sjukdagar per anställd fördelat inom olika intervall men inte i förhållande till ordinarie planerad arbetstid.

Måttet "antal sjukdagar per anställd" har minskat med 1,3 under 2019, från 22,2 under 2018 till 20,9. Minskningen är främst inom långtidsfrånvaron. Uträkningen tar inte hänsyn till regionbildningen, utan nuvarande organisation beräknas endast 2019. Nedan syns hur antalet sjukdagar per anställd utvecklats inom de olika tidsintervallen.

Enligt det nationella måttet "Andel sjukfrånvarotid av ordinarie arbetstid" hade regionen ett ackumulerat värde för 2018 på 6,5 %, utfallet för 2019 blev 6,4 %. Uträkningen är framtagen med organisationsförändringen i beaktning och omräknat enligt nuvarande organisation.

Det är 309 medarbetare som har en lång sjukfrånvaro över 90 dagar, vilket motsvarar 3,9 % av medarbetarna. Det är en minskning med 6 medarbetare mot föregående år. Av dessa 309 är

SJUKFRÅNVARO I PROCENT	2018	2019	DIFF
Kvinna			
20-29	5,6%	6,6%	1,0%
30-39	6,3%	6,4%	0,1%
40-49	7,9%	7,3%	-0,6%
50-59	7,4%	7,4%	-0,0%
60-	8,6%	8,1%	-0,6%
Summa kvinnor	7,3%	7,2%	-0,1%
Män			
20-29	3,1%	4,7%	1,6%
30-39	2,6%	2,8%	0,2%
40-49	4,1%	4,0%	-0,1%
50-59	5,0%	4,8%	-0,2%
60-	5,2%	5,6%	0,5%
Summa män	4,0%	4,2%	0,2%
Totalsumma	6,5%	6,4%	-0,1%

det 163 som är deltidssjukskrivna. 25 långtidssjukskrivna medarbetare tillkom via organisationsförändringarna. Som högst låg vi på 6,7 % i bokslutet 2003 och som lägst hösten 2011 på 1,5 %.

Den arbetade tiden för den egna personalen omräknat till årsarbetare påverkades även den i och med organisationsförändringarna och ökade med motsvarande 677 årsarbetare jämfört med föregående år. Den största skillnaden var tillsvidareanställda som ökade med 688 årsarbetare. Visstidsanställda minskade med 12 respektive medan jour/beredskap ökade med 4 årsarbetare. Frånvaron omräknat till årsarbetare ökade med 267 årsarbetare vilket huvudsakligen beror på ett ökat semesteruttag, föräldraledighet och utbildning. Sjukfrånvarotiden ökade med motsvarande 55 årsarbetare.

Arbetad tid och frånvaro omräknat till årsarbetare:

FRÅNVARO	EGEN PERSONAL	
	2018	2019
Föräldraledighet	475	530
Semester	791	898
Sjukfrånvaro	498	553
Utbildning	144	178
Övrig frånvaro	478	494
Summa	2 386	2 653

NÄRVARO	EGEN PERSONAL		INHYRD PERSONAL		TIMAVLÖNADE		SUMMA ARBETAD TID	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019
Vanlig tid tillsvidare	5 007	5 695					5 007	5 695
Vanlig tid visstid	602	590	171	142	355	440	1 128	1 172
Jour/beredskap läkare	81	85					81	85
Summa	5 805	6 482	171	142	355	440	6 331	7 064

FÖRVÄNTAD UTVECKLING

Avseende regionens utveckling har regionfullmäktige fastställt en budget och plan för tre år framåt. En detaljerad budget för 2020 och en plan för 2021 och 2022 fastställdes i november. Skattesatsen är oförändrad på 10,83 kr. Skattesatsen är lägst i Sverige vid en jämförelse mellan regioner.

Region Sörmlands stora satsningar är budgeterade framåt och regionens soliditet är god i förhållande till andra regioner. Regionen har under flera år redovisat goda ekonomiska resultat.

Demografiska förändringar och kvalitetshöjningar medför dock ökade behov för regionen. Utöver detta finns kostnader som är svåra att påverka för regionen. Hälso- och sjukvården har haft svårt att hålla nettokostnaderna på budgeterad nivå under en längre period.

I slutet av 2019 upptäcktes ett nytt coronavirus i Kina som kan smitta människor. Sjukdomen som det nya viruset ger upphov till kallas covid-19. WHO (world health organization) deklarerade den 11 mars att covid-19 nu är en pandemi. Sjukdomen finns nu eller kommer snart att finnas i alla världsdelar och kommer sannolikt att drabba alla världens länder. De patienter som har testats positivt för covid-19 inom Region Sörmland vårdas nu antingen i sina hem eller på regionens sjukhus.

Under en obestämd tid framåt kan covid-19 ta en ansevärd del av regionens resurser i anspråk och omprioriteringar görs löpande. Detta kan komma att

påverka regionens övriga uppdrag då resurserna är begränsade. Regionens ekonomiska överskott enligt balanskravet år 2019 på 37 mnkr öronmärks för att användas till kostnader med anledning covid-19.

Sveriges kommuner och regioner (SKR) gör prognoser som visar på hur skatteutvecklingen kommer att se ut framöver. Prognoserna visar på att ökningen av skatteintäkter avtar under åren framöver och hamnar på en nivå som är lägre än vad vi är vana att se då konjunkturen försämras. Dessutom tillämpas en ny modell för kostnadsutjämning vilken påverkar Region Sörmland negativt i jämförelse med tidigare modell.

Utöver skatteintäkter så bidrar staten med så kallade riktade statsbidrag i olika utsträckning. De riktade statsbidragen har ökat över tid och varierar från år till år. De riktade statsbidragen medför att den långsiktiga planeringen blir svårare att göra då förutsättningarna inte alltid är klara vid årets ingång. Region Sörmland är liksom andra regioner beroende av de riktade statsbidrag som kommer in för att kunna behålla befintlig verksamhet.

Sammantaget så har Region Sörmland ett förhållandevis gynnsamt ekonomiskt utgångsläge jämfört med många andra regioner i Sverige. Behoven ökar kontinuerligt och hälso- och sjukvården är i högsta grad behovsstyrd. Det innebär att regionen även fortsättningsvis måste arbeta med sin nettokostnadsutveckling för att få skattemedel att räcka till kärnverksamheten och dess uppdrag.

Finansiella rapporter

Lag om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) som trädde i kraft från och med räkenskapsåret 2019 har föranlett följande förändringar:

- **Redovisning av verkligt värde av vissa finansiella instrument**

Enligt LKBR ska vissa finansiella instrument värderas till verkligt värde i stället för som tidigare till det lägsta av anskaffningsvärdet eller verkligt värde. Den förändrade redovisningsprincipen innebär att skillnaden mellan bokfört värde och verkligt värde vid ingången av räkenskapsåret redovisats som en ökning av finansiella omsättningstillgångar med 406 mnkr direkt mot eget kapital. Jämförelsetalen för föregående år har omräknats enligt de nya principerna. Resultaträkningen för 2018 har

justerats med värdenedgång på 251 mnkr.

- **Återföring av tidigare nedskrivningar**

Tidigare år har uppskrivning gjorts av värdet på andelar i Kommuninvest ekonomisk förening med 2,0 mnkr. Med anledning av att LKBR inte medger uppskrivning av finansiella anläggningstillgångar har dessa nu återförts mot eget kapital. Detta har inte påverkat jämförelsetalen för resultaträkningen 2018.

I noterna till de sammanställda räkenskaperna och i kassaflödesanalysen har vi uteslutit uppgifter avseende 2018 för koncernen på grund av förändrad koncernstruktur och att motsvarande uppgifter inte har redovisats tidigare.

UPPLYSNINGAR OM REDOVISNINGSPRINCIPER

Redovisningen har skett i enlighet med lag om kommunal bokföring och redovisning och de rekommendationer som lämnats av Rådet för kommunal redovisning (RKR) vilket bland annat innebär att:

- Inkomster redovisas som intäkt när inkomsten kan beräknas på ett tillförlitligt sätt och det är sannolikt att de ekonomiska fördelar som är förenliga med transaktionen kommer att tillfalla regionen.
- Inkomster från offentliga investeringsbidrag intäktsförs på ett sätt som återspeglar investeringens nyttjande och förbrukning.
- Fordringar har upptagits till de belopp varmed de beräknas inflyta.
- Tillgångar och skulder har upptagits till anskaffningsvärdet där inget annat anges.
- Periodiseringar av inkomster och utgifter har skett enligt god redovisningssed.
- Medel som innehåses för att generera avkastning eller värdestegring värderas till verkligt värde med vissa undantag

JÄMFÖRELSESTÖRANDE POSTER

Jämförelsestörande poster är resultat av händelser eller transaktioner som inte är extraordinära men som är viktiga att uppmärksamma vid jämförelser med andra perioder. Sådana poster särredovisas i resultaträkningen.

INTÄKTER

Skatteintäkter

I enlighet med Rådet för kommunal redovisnings rekommendation R2 har regionskatten periodiserats. Detta innebär att regionen för 2019 har bokfört den definitiva slutavräkningen för 2018 och en preliminär slutavräkning för 2019 enligt decemberprognos från Sveriges Kommuner och Regioner.

Externt finansierade projekt

Bidrag till sådana projekt intäktsförs under projektets löptid och matchas mot nedlagda kostnader. Enligt huvudregeln bokförs eventuellt nettoöverskott som intäkt det år projektet är slutfört, såvida det inte finns en överenskommelse om att medlen ska återbetalas till bidragsgivaren.

Statsbidrag

Statsbidrag kan vara generella, riktade eller ges i form av kostnadsersättningar. Riktade statsbidrag är avsedda för en bestämd verksamhet eller ett visst ändamål och redovisas i resultaträkningen tillsammans med övriga verksamhetsanknutna intäkter. Statsbidrag redovisas och periodiseras enligt de aktuella bidragets villkor och restriktioner.

KOSTNADER

Avskrivningar

Rak nominell avskrivning tillämpas som avskrivningsmetod och avskrivningarna påbörjas i anslutning till att tillgången tas i bruk. På anläggningstillgångar i form av mark, konst och pågående investeringar görs inga avskrivningar.

Komponentavskrivning tillämpas från och med 2015. Tidigare aktiverade tillgångar följer sina ursprungliga avskrivningsplaner.

Avskrivningstiden för olika typer av anläggningstillgångar och enskilda komponenter ligger normalt inom följande intervall:

• Immateriella tillgångar	3-8 år
• Byggnader	5-60 år
• Byggnadsinventarier	5-20 år
• Markanläggningar	20-40 år
• IT-utrustning	3-8 år
• Bilar o andra transportmedel	5-7 år
• Medicinsk apparatur	3-10 år
• Övr. maskiner och inventarier	5-10 år

Leasing

Regionens leasing-/hyresavtal är klassificerade som operationella. Upplysning lämnas om avtal med en löptid som överstiger tre år. Merparten av avtalen avser inhyrda lokaler. De årliga kostnaderna är upptagna till nominellt värde.

ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

Gränsdragning mellan kostnad och investering

Tillgångar som är avsedda för stadigvarande bruk eller innehav klassificeras som anläggningstillgång när värdet uppgår till minst ett halvt basbelopp och nyttjandeperioden är minst 3 år.

Hyreshjälpmedel klassificeras som anläggningstillgång oavsett belopp.

För immateriella anläggningstillgångar, t ex programvarulicenser, gäller utöver de generella kraven på klassificeringen, att investeringen ska uppgå till minst 200 000 kr.

OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR

Värdering av kundfordringar

Regionen tillämpar kollektiv värdering av kundfordringar med motivet att kundfordringarna i huvudsak består av ett stort antal fordringar som var och en för sig uppgår till mindre belopp. Fordringar äldre än 6 månader skrivs ner bokföringsmässigt i sin helhet.

Kortfristiga placeringar

Placerade pensionsmedel är klassificerade som omsättningstillgång och värderas vid första redovisningstillfället till anskaffningsvärdet.

Efter första redovisningstillfället värderas placerade medel till verkligt värde i den mån det är förenligt med 7 kap. 6 och 7 §§ LKBR. Förändringen i tillgångarnas verkliga värden redovisas löpande i resultaträkningen.

SKULDER OCH AVSÄTTNINGAR

Derivat och säkringsredovisning

Säkringsredovisning tillämpas för samtliga externa derivatinstrument. Alla genomförda säkringar styrs av finanspolicyns krav på att reducera räntekursrisker. För samtliga säkringsrelationer som var utestående per den 31 december 2019 utgörs den säkrade posten av en upplåning i svenska kronor till rörlig ränta. Säkringsinstrumenten utgörs av ränteswappar där regionen erhåller en rörlig ränta och betalar en fast. Regionens syfte med dessa säkringsrelationer är att reducera osäkerheten för den framtida räntekostnaden vid upplåning till rörlig ränta. Osäkerheten är kopplad till förändringar i den rörliga räntan. Den säkrade risken utgörs av variabiliteten i framtida räntebetalningar på grund av förändringar i basräntan STIBOR.

Semesterlöneskuld m.m.

Semesterlöneskulden avser ej uttagna semesterdagar. Tillsammans med okompenserad övertid och därpå upplupen arbetsgivaravgift redovisas semesterlöneskulden som kortfristig skuld. Skuldens storlek har värderats i löneläge per 31 december 2019 samt med den procentsats för arbetsgivaravgifter som gäller för 2020.

Pensionsförpliktelser

Pensionsskulden har beräknats av KPA enligt RIPS och utgör den beräknade framtida skuld som regionen har till arbetstagare och pensionstagare. Avgiftsbestämd pension för KAP-KL och AKAP-KL betalas ut för individuell avsättning årsvis respektive kvartalsvis. I årsbokslutet redovisas ej utbetalda avgifter som kortfristig skuld. Under ansvarsförbindelse finns de pensionsförpliktelser som tjänats in av arbetstagare och pensionstagare före 1998. Den samlade pensionsskulden inklusive särskild löneskatt återfinns därmed under avsättningar för pensioner, kortfristiga skulder och under ansvarsförbindelser. Som ansvarsförbindelse redovisas även pensionsförpliktelser som inte lösts ut. Förpliktelser som tryggats i stiftelse framgår av särskild uppföljning av förvaltningen av pensionsmedel.

SAMMANSTÄLLDA RÄKENSKAPER

De sammanställda räkenskaperna ska ge en sammanfattande bild av regionens totala ekonomiska ställning och åtaganden. Redovisningen omfattar all regionverksamhet i den mån regionen har ett varaktigt betydande inflytande oavsett om den bedrivs i förvaltnings- eller företagsform. Gränsen för betydande inflytande har definierats som ett röstinnehav överstigande 20 procent. Regionen har ett moderbolag med två helägda dotterbolag. Dessa ingår tillsammans med regionen i de sammanställda räkenskaperna.

Räkenskaperna har upprättats enligt förvärvsmetoden med proportionell konsolidering. Interna mellanhavanden har i allt väsentligt eliminerats. Obeskattade reserver och övriga bokslutsdispositioner jämföras med eget kapital. Uppskjuten skatt på obeskattade reserver har redovisats som avsättning. I den sammanställda resultaträkningen har bokslutsdispositioner återförts. De poster i regionen och i tandvårdsbolaget som hör samman med bolagets förvärv av verksamheten från regionen, har eliminerats i de sammanställda räkenskaperna.

Särredovisning av tandvårdsverksamheten

Särredovisning har upprättats för tandvårdsverksamheten enligt en modell gemensam för samtliga regioner som har tillkommit för att göra det möjligt att utläsa att verksamheten inom folktandvården bedrivs konkurrensneutralt. Särredovisningen finns diarieförd tillsammans med regionens årsredovisning.

Räkenskapsrevision

Räkenskapsrevision är den sammanlagda kostnaden för Region Sörmlands revisorers granskning av bokföring, delårsrapport och årsredovisning. För 2019 uppgår den totala kostnaden för räkenskapsrevisionen till 0,7 mnkr, se tabellen nedan.

MNKR	2018	2019
Eget revisionskontor	-0,4	-0,5
Förtroendevalda revisorer	-0,1	-0,1
Konsult upphandlad årsavtal	-0,1	-0,1
Total kostnad för räkenskapsrevision	-0,6	-0,7

RESULTATRÄKNING

MNKR	KONCERNEN			REGIONEN		FÖRÄND- RING, %	BUDGET 2019	AVVIK BUDGET UTFALL
	NOT	UTFALL 2018	UTFALL 2019	UTFALL 2018	UTFALL 2019			
Verksamhetens intäkter		1 966						
Patient-, Trafikant- och andra avgifter	1		406	115	237	106,5	235	2
Försäljning hälso- och sjukvård	2		831	409	832	103,5	431	401
Försäljning inom regional verksamhet	3		431	62	431	591,0	479	-48
Övriga intäkter	4		1 055	916	1 032	12,6	857	175
Verksamhetens kostnader		-10 784						
Personalkostnader	5		-5 882	-5 043	-5 596	11,0	-5 348	-248
Köpt verksamhet	6		-3 068	-2 029	-3 253	60,4	-2 911	-342
Läkemedel	7		-1 102	-1 048	-1 101	5,0	-1 123	22
Lokalkostnader	8		-305	-387	-299	-22,9	-302	3
Övriga kostnader	9		-1 404	-1 568	-1 339	-14,6	-1 292	-47
Avskrivningar	10		-304	-252	-294	16,7	-319	25
Verksamhetens nettokostnader		-8 818	-9 342	-8 825	-9 350	6,0	-9 293	-57
Skatteintäkter	11	6 408	6 648	6 408	6 648		6 650	-2
Generella statsbidrag och utjämning	12	2 382	2 559	2 382	2 559		2 535	24
Verksamhetens resultat		-28	-135	-35	-143	4,7	-108	-35
Finansiella intäkter	13	461	1 010	462	1 030		280	750
Finansiella kostnader	14	-585	-333	-584	-333		-127	-206
Resultat efter finansiella poster		-152	542	-157	554		45	509
Årets resultat		-152	542	-157	554		45	509

KASSAFLÖDESANALYS

MNKR	REGIONEN		
	NOT	UTFALL 2018	UTFALL 2019
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN			
Årets resultat		-157	554
Justering för ej likviditetspåverkande poster	15	823	721
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital		666	1 275
Ökning (-) / minskning (+) av rörelsefordr		35	-302
Ökning (-) / minskning (+) av förråd		-8	-2
Ökning (+) / minskning (-) av rörelseskulder		-165	473
Kassaflöde från den löpande verksamheten		528	1 444
INVESTERINGSVERKSAMHETEN			
Investeringar i byggnader och inventarier		-933	-994
Investeringar i finansiella tillgångar		-10	-41
Avyttring materiella tillgångar		1	0
Avyttring finansiella tillgångar		- - -	59
Erhållna investeringsbidrag		3	22
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-939	-954
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN			
Nyupptagna lån		1 000	570
Minskning av långfristiga skulder		- - -	- - -
Ökning långfristiga fordringar		- - -	-2
Minskning av långfristiga fordringar		- - -	- - -
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		1 000	568
ÅRETS KASSAFLÖDE		589	1 058
Likvida medel* vid årets början		3 248	4 242
Likvida medel vid årets slut		4 242	5 300

* Med likvida medel avses här kassa och bank samt kortfristiga placeringar.

BALANSRÄKNING

MNKR	KONCERNEN			REGIONEN	
	UTFALL 2018	UTFALL 2019	NOT	UTFALL 2018	UTFALL 2019
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Immateriella anläggningstillgångar	---	14	16	---	14
Materiella anläggningstillgångar	3 829	4 482	17	3 738	4 417
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	3 295	3 953		3 295	3 929
Maskiner och inventarier	534	528		443	488
Övriga materiella anläggningstillgångar	---	---		---	---
Finansiella anläggningstillgångar	127	110	18	156	140
Summa anläggningstillgångar	3 955	4 606		3 894	4 571
Bidrag till infrastruktur	271	257	19	271	257
Summa bidrag till infrastruktur	271	257		271	257
Omsättningstillgångar					
Förråd m.m.	46	46		43	46
Fordringar	565	816	20	548	850
Kortfristiga placeringar	4 055	4 946	21	4 055	4 946
Kassa och bank	199	354	22	187	354
Summa omsättningstillgångar	4 864	6 162		4 834	6 195
SUMMA TILLGÅNGAR	9 090	11 025		8 999	11 023
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Eget kapital			23		
Årets resultat	-152	542		-157	554
Resultatutjämningsreserv	328	328		328	328
Övrigt eget kapital*	2 793	2 615		2 758	2 601
Summa eget kapital	2 969	3 485		2 929	3 483
Avsättningar					
Avsättningar till pensioner och liknande förpliktelser	2 864	3 232	24	2 843	3 231
Andra avsättningar	4	5	25	---	---
Summa avsättningar	2 868	3 237		2 843	3 231
Skulder					
Långfristiga skulder	1 036	1 590	26	1 003	1 590
Kortfristiga skulder	2 217	2 713	27	2 224	2 720
Summa skulder	3 253	4 303		3 227	4 310
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	9 090	11 025		8 999	11 023
PANTER OCH ANSVARSFÖRBINDELSER					
Pensionsförpliktelser som inte har upptagits bland skulderna eller avsättningarna	3 799	3 730	28	3 799	3 730
Borgensåtaganden	955	720	29	1 005	720
Övriga ansvarsförbindelser			30		

*Övrigt eget kapital 2019 är justerat med anledning av ny koncernstruktur.

NOTER

MNKR	KONCERN	REGIONEN	
	2019	2018	2019
NOT 1. PATIENT-, TRAFIKANT OCH ANDRA AVGIFTER			
Biljettintäkter, trafiken	117	---	117
Patientavgifter	284	111	115
Övriga avgifter	5	4	5
Summa	406	115	237

NOT 2. FÖRSÄLJNING HÄLSO- OCH SJUKVÅRD			
Försäljning hälso- o sjukvård	397	9	403
Försäljning av sjukvårds-tjänster	338	313	338
Försäljning av verksamhet inom habilitering och hjälp-medel	96	87	91
Summa	831	409	832

NOT 3. FÖRSÄLJNING INOM REGIONAL VERKSAMHET			
Försäljning inom kulturområdet	1	1	1
Försäljning av trafik	366	---	366
Försäljning av utbildning	64	61	64
Summa	431	62	431

NOT 4. ÖVRIGA INTÄKTER			
Bidrag från staten	680	519	624
Försäljning av material o varor	71	35	69
Försäljning av medicinska tjänster	92	94	94
Försäljning av andra tjänster	173	177	205
Övriga intäkter	39	91	40
Summa	1 055	916	1 032

NOT 5. PERSONALKOSTNADER			
Lön arbetad tid (t ex månads-lön, timlön, jour, ob-tillägg)	3 408	2 856	3 227
Lön ej arbetad tid (t ex semester, sjuklön)	163	146	155
Pensionskostnader	683	599	683
Arbetsgivaravgifter	1 244	1 033	1 158
Kompetensutveckling	73	62	69
Övriga personalkostnader (t ex arvoden, friskvård)	77	65	70
Inhyrd personal	234	282	234
Summa	5 882	5 043	5 596

MNKR	KONCERN	REGIONEN	
	2019	2018	2019
NOT 6. KÖPT VERKSAMHET			
Köp utomlänsvård	1 025	849	1 025
Köp övrig hälso- och sjuk-vårdsverksamhet	883	485	882
Köp av tandvårdsverksamhet	26	219	232
Köp av verksamhet regional utveckling	714	9	714
Verksamhetsanknutna tjänster	420	467	400
Summa	3 068	2 029	3 253

NOT 7. LÄKEMEDEL			
Receptläkemedel	803	765	803
Rekvisitionsläkemedel	250	233	250
Läkemedelssubventioner	6	---	6
Övriga läkemedel	43	50	42
Summa	1 102	1 048	1 101

NOT 8. LOKALKOSTNADER			
Lokalhyror inkl markhyror	106	87	103
Energi, bränsle och vatten	73	64	72
Fastighetsservice	16	111	16
Reparation, underhåll av fastigheter och lokaler	110	125	108
Summa	305	387	299

NOT 9. ÖVRIGA KOSTNADER			
Sjukvårdsmaterial	277	228	256
Förbruknings- invent o mtrl	206	187	197
Hjälpmedel	140	117	140
Tele, post o IT-tjänster	147	205	135
Sjukresor, transp o fordonskst	112	144	11
Livsmedel, material & varor	66	47	66
Övriga lämnade bidrag o gåvor	64	81	64
Försäkringar o övr riskkostnad	63	67	63
Reparation och underhåll	73	50	64
Rivningskostnader	50	2	50
Övriga kostnader	203	440	193
Skattekostnad	3	---	---
Summa	1 404	1 568	1 339

NOT 10. AVSKRIVNINGAR			
Byggnader, markanläggningar	143	129	140
Maskiner och inventarier	161	123	154
Summa	304	252	294

MNKR	KONCERN	REGIONEN	
	2019	2018	2019
NOT 11. SKATTEINTÄKTER			
Preliminär skatt	6 703	6 436	6 703
Prognos slutavräkning innevarande år	-65	-7	-65
Justeringspost av skatteintäkter fg år	10	-21	10
Summa	6 648	6 408	6 648
NOT 12. GENERELLA STATSBIIDRAG OCH UTJÄMNING			
Inkomstutjämningsbidrag	1 485	1 387	1 485
Kostnadsutjämningsbidrag/avgift	240	220	240
Regleringsbidrag/avgift	-57	-88	-57
Bidrag för läkemedelsförmånen	853	807	853
Statsbidrag för mottagning av flyktingar	38	56	38
Summa	2 559	2 382	2 559
NOT 13. FINANSIELLA INTÄKTER			
Orealiserade vinster finansiella oms tillg	867	255	867
Utdelningar på aktier och andelar	29	30	49
Ränteintäkter	5	3	5
Resultat vid förs. av finansiella tillgångar	80	148	80
Övriga finansiella intäkter	29	26	29
Summa finansiella intäkter	1 010	462	1 030
NOT 14. FINANSIELLA KOSTNADER			
Orealiserade förluster finansiella oms tillg	220	506	220
Räntekostnader	8	1	8
Räntekostnad pensioner	103	76	103
Övriga finansiella kostnader	2	1	2
Summa finansiella kostnader	333	584	333
NOT 15. JUSTERING FÖR EJ LIKVIDITETSPÅVERKANDE POSTER			
Justering för av- och nedskrivningar/utrangeringar		256	302
Justering för gjorda avsättningar		302	388
Omräkning av finansiella kostnader på grund av nya värderingsregler		251	- - -
Upplösning av bidrag till infrastruktur		14	14
Intäktsförda inv bidrag		- - -	-6
Övrigt		- - -	23
Summa		823	721

MNKR	KONCERN	REGIONEN	
	2019	2018	2019
NOT 16. IMMATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR			
Förvärvade immateriella tillgångar			
Ingående anskaffningsvärde	46	46	46
Inköp	14	---	14
Försäljningar och utrangeringar	-40	---	-40
Utgående anskaffningsvärde	21	46	21
Ingående ack avskrivning enligt plan	-46	-46	-46
Årets avskrivningar	---	-1	---
Försäljningar och utrangeringar	40	---	40
Utgående ack avskrivningar	-7	-46	-7
Utgående redovisat värde	14	0	14
NOT 17. MATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR			
Mark och byggnader			
Ingående anskaffningsvärde		5 356	6 149
Nyanskaffningar		803	783
Omflyttningar		-8	-5
Avyttringar och utrangeringar		-3	-108
Utgående anskaffningsvärde		6 149	6 818
Ingående ack avskrivning enligt plan		-2 727	-2 854
Årets avskrivningar		-129	-140
Avyttringar och utrangeringar		2	104
Utgående ack avskrivningar enligt plan		-2 854	-2 890
Summa bokfört värde		3 295	3 929
Genomsnittlig nyttjadesperiod, år		33	33
Maskiner och inventarier			
Ingående anskaffningsvärde		1 424	1 426
Nyanskaffningar		130	197
Omflyttningar		8	5
Avyttringar och utrangeringar		-136	-93
Utgående anskaffningsvärde		1 426	1 537

MNKR	KONCERN 2019	REGIONEN 2018	REGIONEN 2019
NOT 17. FORTSÄTTNING			
Ingående ack avskrivning enligt plan		-990	-983
Årets avskrivningar		-124	-155
Avyttringar och utrangeringar		130	89
Utgående ack avskrivningar enligt plan		-983	-1 048
Summa bokfört värde		443	488
Genomsnittlig nyttjandeperiod, år		12	10
Summa materiella anläggningstillgångar		3 738	4 417
NOT 18. FINANSIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR			
Aktier och andelar			
Vita Huset i Nyköping AB	---	30	30
Kommunalförbundet Sörmlands kollektivtrafikmyndighet	---	20	---
Kommuninvest Ek Förening	49	49	49
LÖF	40	40	40
Övriga aktier och andelar	3	1	3
Summa aktier och andelar	91	139	121
Långfristiga fordringar			
Förlagslån Kommuninvest AB	17	17	17
Svenskt Ambulansflyg	2	---	2
Summa långfristiga fordringar	19	17	19
Summa finansiella anläggningstillgångar	110	156	140
NOT 19. BIDRAG TILL INFRASTRUKTUR			
Citybanan*	257	271	257
Summa	257	271	257

* Bidraget avser medfinansiering av Citybanan i Stockholm (LF §141/2009) Upplösning av bidraget (resultatföring) påbörjades 2013 och sker under 25 år.

MNKR	KONCERN 2019	REGIONEN 2018	REGIONEN 2019
NOT 20. KORTFRISTIGA FORDRINGAR			
Kundfordringar	323	163	318
Diverse kortfristiga fordringar	227	227	267
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	266	157	265
Summa	816	548	850
NOT 21. KORTFRISTIGA PLACERINGAR			
Aktier och andelar	3 383	2 644	3 383
Obligationer	1 563	1 411	1 563
Summa	4 946	4 055	4 946
Därav			
<i>Placeringstillgångar, pensionsmedel</i>			
Aktiefonder	2 773	2 152	2 773
Övrig ränteförvaltning	1 463	1 336	1 463
Strukturerade produkter	100	75	100
Alternativa placeringar	610	493	610
Summa placerings-tillgångar, pensions-medel	4 946	4 055	4 946
Övriga kortfristiga placeringar	---	---	---
Summa	4 946	4 055	4 946
NOT 22. KASSA OCH BANK			
Kassa	---	---	---
Bank	353	187	353
Summa	354	187	354

MNKR	KONCERN	REGIONEN	
	2019	2018	2019
NOT 23. EGET KAPITAL			
Årets resultat	542	-157	554
Resultatutjämningsreserv	328	328	328
Övrigt eget kapital	2 615	2 758	2 601
Summa	3 485	2 929	3 483
<i>I övrigt eget kapital finns reserverat för:</i>			
- Framtida välfärdsutmaningar		29	29
- Sociala investeringar, LF § 43/2013, LF § 82/2019		20	---
- Utjämnning av framtida pensionskostnader, LF § 31/2001		82	82
- Pågående utvecklingsprojekt inom områdena psykiatri och vård av sjuka äldre som finansierats med statliga bidrag. Utgående balans 2019 avser kvarstående medel att disponera år 2020.		3	1
Eget kapital har följande uppdelning per nämnd:			
Nämnden för primärvård, rättspsykiatri och Dammsdalsskolan		127	112
-därav primärvård		22	1
-därav Regionsjukhuset Karsudden		48	50
-därav Dammsdal		57	61
Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård		31	29
-därav Hjälpmedelscentralen		15	18
-därav FoU i Sörmland		16	10
-därav läns gemensamt stöd inkl vård och omsorgscollege		1	1
Nämnden för kultur, utbildning o friluftsvärksamhet		40	41
Regionala utvecklingsnämnden		---	27
Regionstyrelsen och övriga nämnder		2 731	3 275
Summa		2 929	3 483
NOT 24. AVSÄTTNINGAR TILL PENSIONER OCH LIKANDE FÖRPLIKTELSE			
Ingående avsättning	2 843	2 541	2 843
Pensionsutbetalningar	-56	-51	-56
Nyintjänad pension	255	222	255
Nya särskilda avtalspensioner	---	---	---
Slutbetalning FÅP	4	9	4
Ränte- och basbeloppsuppräknings	103	61	103
Förändring av löneskatt	76	59	76
Övrigt	7	2	6
Utgående avsättning	3 232	2 843	3 231

MNKR	KONCERN	REGIONEN	
	2019	2018	2019
<i>Därav</i>			
Pensioner	2 592	2 279	2 592
Avtals- och visstidspensioner*	3	3	3
Pensioner fd Landstingstjänstvärd	6	7	6
Löneskatt	630	554	630
Summa	3 231	2 843	3 231
* Antal avtalspensioner	---	1	---
Antal visstidspensioner	3	3	3
därav förtroendevalda	3	3	3
Senast avlästa aktualiseringsgrad, %	97	97	97
NOT 25. ANDRA AVSÄTTNINGAR			
Uppskjutna skatter	5	---	---
Summa	5	---	---
NOT 26. LÅNGFRISTIGA SKULDER			
Lån i bank	1 570	1 000	1 570
Förutbetalda investeringsbidrag*	20	3	20
Summa	1 590	1 003	1 590
*Förutbetalda investeringsbidrag ingående värde		0	3
Nya investeringsbidrag under året		3	22
Resultatförda investeringsbidrag		0	-6
Summa förutbetalda investeringsbidrag		3	20
Återstående antal år, snitt			8
NOT 27. KORTFRISTIGA SKULDER			
Leverantörsskulder	886	810	869
Personalens källskatt o arb giv avg	180	153	170
Upplupna löner inkl PO	40	36	39
Upplupna pensionskostnader inkl löneskatt	202	167	190
Semester- jour- o kompskuld inkl PO	400	357	387
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	414	226	400
Skulder till koncernföretag, likviditet	---	147	80
Förutbetalda skatteintäkter	65	58	65
Övrigt		13	5
Saldo koncernkonto	526	259	515
Summa	2 713	2 224	2 720

MNKR	KONCERN		REGIONEN	
	2019	2018	2019	
NOT 28. PANTER OCH ANSVARSFÖRBINDELSER				
<i>Pensionsförpliktelser inom linjen</i>				
Ingående ansvarsförbindelse	3 799	3 907	3 799	
Pensionsutbetalningar	-181	-170	-181	
Ränte- och basbeloppsuppräknings	112	86	112	
Förändring av löneskatt	-19	-21	-19	
Övrigt	18	-3	18	
Summa pensionsförpliktelser	3 730	3 799	3 730	
<i>Därav</i>				
Pensionsskuld (intjänad före 1998)	2 997	3 051	2 997	
Särskild löneskatt	729	742	729	
Övriga pensionsförpliktelser inklusive löneskatt*	5	6	5	
Summa	3 730	3 799	3 730	

* Regionen har för närvarande pensionsförpliktelser enl PBF som inte börjat utbetalas gentemot sju förtroendevalda. Beräkningarna bygger på antagande om maximalt utfall av avtalade förmåner samt direkt uttag av pension för redan avgångna och vid mandatperiodens utgång för nu aktiva.

NOT 29. BORGENSÄTAGANDEN

Region Sörmland har i april 2013 beslutat ingå borgen såsom för egen skuld för Folkvandvården Sörmland AB:s låneförpliktelser upp till ett totalt högsta belopp om 30 mnkr, jämte löpande ränta och kostnader. För detta ska bolaget betala marknadsmässig borgensavgift till regionen enligt av SKR framtagna beräkningsmodell. Folkvandvården Sörmland AB:s låneförpliktelser uppgår per 2019-12-31 till 0 mnkr.

I samband med att Region Sörmland bildades den 1 januari 2019 beslutades om att den proprieborgen för inköp av tåg och högvärdeskomponenter som Kommunalförbundet Sörmlands Kollektivtrafikmyndighet och Södermanlands kommuner tidigare ingått nu ensamt ska bäras av Regionen (§ 69/18 punkt 5.1.9 i bilaga "Överenskommelse om kollektivtrafik i Södermanlands län). Högsta belopp för borgen (borgenstak) är 2 820 mnkr. Per 2019-12-31 är borgen utnyttjad till 720 mnkr.

	KONCERN		REGIONEN	
	2019	2018	2019	
NOT 30. ÖVRIGA ANSVARSFÖRBINDELSER				
Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemmarna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnd borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlem lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemmarnas respektive insatskapital i Kommuninvest ekonomisk förening. Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Region Sörmlands ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan noteras att per 2019-12-31 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s totala förpliktelser till 460 925,9 mnkr och totala tillgångar till 460 364,6 mnkr. Region Sörmlands andel av de totala förpliktelserna uppgick till 1 970,0 mnkr och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 1 945,9 mnkr.				
Regionen ansvarar som delägare i Patientförsäkringen LÖF för bolagets förbindelser till ett belopp motsvarande 10 gånger den premie landstinget har att erlagga för vart år som förlust har uppkommit i patientförsäkringen. År 2019 uppgick premien till 41,7 mnkr.				
Leasing- och hyresavtal				
Framtida avgifter för ej uppsägningsbara operationella leasing-/hyresavtal som överstiger 3 år, mnkr				
-med förfall inom 1 år	53	30	34	
-med förfall senare än 1 år men inom 5 år	146	99	115	
-med förfall senare än 5 år	169	165	166	

DRIFTREDOVISNING

MNKR	VERKSAMHETENS NETTOKOSTNAD				SKATTER BIDRAG FINANS	TOTALT		BUD- GET- AVVIK 2019
	INTÄKTER		KOSTNADER					
VERKSAMHETER	2018	2019	2018	2019		2018	2019	
Hälso- och sjukvård								
REGIONSTYRELSEN	1 129	2 734	-8 745	-10 919	-4	-7 616	-8 189	-145
Division Kirurgi	215	371	-2 439	-3 015	0	-2 224	-2 644	-106
Division Medicin	98	97	-1 550	-2 157	0	-1 452	-2 060	-46
Division Medicinsk service	153	822	-1 124	-1 198	0	-971	-376	-4
Div. Psykiatri och funktionshinder	154	75	-883	-856	0	-729	-781	-11
Div.gem. inkl divisionsledning	85	469	-329	-636	-4	-244	-171	-63
Hälsoval	108	490	-1 566	-2 026	0	-1 458	-1 536	3
Tandvård	12	14	-216	-232	0	-204	-218	-6
Övrig hälso- och sjukvård	304	396	-638	-799	0	-334	-403	88
NÄMNDEN F PRIMÄRVÅRD, RÄTTS- PSYKIATRI O DAMMSDALSKOLAN								
	1 189	1 346	-1 200	-1 358	-4	-11	-16	19
Primärvård	901	921	-896	-942	0	5	-21	-16
Regionsjukhuset Karsudden	288	325	-304	-318	-5	-16	2	32
Dammsdalskolan	---	100	---	-98	1	---	3	3
ÖVRIGA NÄMNDER								
	208	228	-215	-232	0	-7	-4	0
Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård	205	226	-210	-228	0	-5	-2	-2
Patientnämnden	3	2	-5	-4	0	-2	-2	2
Regionalverksamhet								
REGIONSTYRELSEN	0	0	-382	-267	0	-382	-267	44
Kollektivtrafik	0	0	-333	-267	0	-333	-267	44
Regional utveckling	0	---	-49	---	---	-49	---	---
ÖVRIGA NÄMNDER								
	193	1 033	-321	-1 294	-2	-128	-263	26
Regionala utvecklingsnämnden	---	840	---	-974	-2	---	-136	26
Kultur, utbildning och friluftsvverk.	193	193	-321	-320	0	-128	-127	0
Ledning och stöd								
REGIONSTYRELSEN	1 206	1 194	-1 883	-1 811	6	-677	-611	-9
Regiondirektörens staber	417	77	-681	-225	1	-264	-147	21
Regionservice	731	855	-900	-1 004	-17	-169	-166	-19
Region Sörmland IT	---	245	---	-251	0	---	-6	-6
Regiongemensamt	58	17	-302	-331	22	-244	-292	-5
ÖVRIGA NÄMNDER								
	35	36	-39	-40	0	-4	-4	1
Revision	0	0	-4	-4	0	-4	-4	1
Inköpsnämnden	35	36	-35	-36	0	0	0	0
Eliminering regioninterna poster m.m.								
	-2 458	-4 039	2 458	4 039	4	0	4	7
Verksamhetens nettokostnad								
	1 502	2 532	-10 327	-11 882	0	-8 825	-9 350	-57
Skatterint. utjämn. o gen. statsbidr								
					9 207	8 790	9 207	22
Verksamhetens resultat								
	1 502	2 532	-10 327	-11 882	9 207	-35	-143	-35
Finansiella intäkter och kostnader								
					697	-122	697	544
ÅRETS RESULTAT								
	1 502	2 532	-10 327	-11 882	9 904	-157	554	509

INTÄKTER OCH KOSTNADER 2017-2019, INTERNT - EXTERNT

MNKR	UTFALL 2017	UTFALL 2018	UTFALL 2019	BUDGET 2019	AVVIK BUDGET 2019	% ÖKNING 2018-2019
Division Kirurgi						
Intäkter, interna	35	121	284	86	198	134,7
Intäkter, externa	103	94	87	88	-1	-7,4
Personalkostnader	-1 129	-1 217	-1 254	-1 110	-144	3,0
Övriga kostnader, interna	-210	-227	-633	-601	-32	178,9
Övriga kostnader, externa	-989	-995	-1 128	-1 001	-127	13,4
Finansnetto	0	0	0	0	0	
Summa	-2 190	-2 224	-2 644	-2 538	-106	
Division Medicin						
Intäkter, interna	27	40	35	1	34	-12,5
Intäkter, externa	54	58	62	57	5	6,9
Personalkostnader	-618	-660	-677	-605	-72	2,6
Övriga kostnader, interna	-102	-109	-653	-647	-6	499,1
Övriga kostnader, externa	-756	-781	-827	-820	-7	5,9
Finansnetto	0	0	0	0	0	
Summa	-1 395	-1 452	-2 060	-2 014	-46	
Division Medicinsk service						
Intäkter, interna	101	90	756	778	-22	740,0
Intäkter, externa	64	63	66	66	0	4,8
Personalkostnader	-728	-772	-787	-828	41	1,9
Övriga kostnader, interna	-150	-160	-220	-193	-27	37,5
Övriga kostnader, externa	-194	-192	-191	-195	4	-1,0
Finansnetto	0	0	0	0	0	
Summa	-907	-971	-376	-372	-4	
Division Psykiatri och funktionshinder						
Intäkter, interna	25	11	45	0	45	309,1
Intäkter, externa	137	143	30	30	0	-79,2
Personalkostnader	-578	-595	-523	-536	13	-12,1
Övriga kostnader, interna	-123	-124	-143	-131	-12	15,3
Övriga kostnader, externa	-151	-165	-190	-133	-57	14,5
Finansnetto	1	1	0	0	0	
Summa	-689	-729	-781	-770	-11	
Hälsoval						
Intäkter, interna	80	63	46	82	-36	-27,0
Intäkter, externa	38	45	444	33	411	886,7
Personalkostnader		0	0	0	0	0,0
Övriga kostnader, interna	-873	-912	-931	-922	-9	2,1
Övriga kostnader, externa	-296	-654	-1 095	-732	-363	67,4
Finansnetto	0	0	0	0	0	
Summa	-1 052	-1 458	-1 536	-1 539	3	

MNKR	UTFALL 2017	UTFALL 2018	UTFALL 2019	BUDGET 2019	AVVIK BUDGET 2019	% ÖKNING 2018-2019
Primärvården						
Intäkter, interna	827	873	896	889	7	2,6
Intäkter, externa	29	28	25	31	-6	-10,7
Personalkostnader	-611	-637	-682	-659	-23	7,1
Övriga kostnader, interna	-182	-184	-187	-192	5	1,6
Övriga kostnader, externa	-71	-75	-73	-74	1	-2,7
Finansnetto	0	0	0	0	0	
Summa	-8	5	-21	-5	-16	
Regionsjukhuset Karsudden						
Intäkter, interna	94	101	103	92	11	2,0
Intäkter, externa	182	187	222	211	11	18,7
Personalkostnader	-199	-213	-233	-238	5	9,4
Övriga kostnader, interna	-26	-27	-29	-25	-4	7,4
Övriga kostnader, externa	-62	-61	-56	-65	9	-8,2
Finansnetto	-3	-3	-5	-5	0	
Summa	-14	-16	2	-30	32	
Dammsdalskolan						
Intäkter, interna	0	0	0	0	0	0,0
Intäkter, externa	95	95	100	98	2	5,3
Personalkostnader	-73	-74	-74	-78	4	0,0
Övriga kostnader, interna	-15	-16	-16	-15	-1	0,0
Övriga kostnader, externa	-6	-6	-8	-6	-2	33,3
Finansnetto	1	1	1	1	0	
Summa	2	0	3	0	3	
Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård						
Intäkter, interna	118	109	131	98	33	20,2
Intäkter, externa	99	95	95	117	-22	0,0
Personalkostnader	-50	-51	-54	-54	0	5,9
Övriga kostnader, interna	-10	-10	-10	-11	1	0,0
Övriga kostnader, externa	-151	-148	-164	-150	-14	10,8
Finansnetto	0	0	0	0	0	
Summa	6	-5	-2	0	-2	
Regionala utvecklingsnämnden						
Intäkter, interna	---	---	288	299	-11	---
Intäkter, externa	---	---	552	567	-15	---
Personalkostnader	---	---	-81	-96	15	---
Övriga kostnader, interna	---	---	-27	-10	-17	---
Övriga kostnader, externa	---	---	-866	-921	55	---
Finansnetto	---	---	-2	-1	-1	
Summa	---	---	-136	-162	26	

MNKR	UTFALL 2017	UTFALL 2018	UTFALL 2019	BUDGET 2019	AVVIK BUDGET 2019	% ÖKNING 2018-2019
Kultur, utbildning och friluftsvksamhet						
Intäkter, interna	3	6	8	7	1	33,3
Intäkter, externa	162	187	185	183	2	-1,1
Personalkostnader	-168	-187	-188	-181	-7	0,5
Övriga kostnader, interna	-30	-46	-48	-45	-3	4,3
Övriga kostnader, externa	-77	-88	-84	-91	7	-4,5
Finansnetto	0	0	0	0	0	
Summa	-110	-128	-127	-127	0	
Regiondirektörens staber, Regionsservice, Region Sörmland IT, Inköpsnämnden, Patientnämnden samt Revision						
Intäkter, interna	918	1 014	1 043	911	132	2,9
Intäkter, externa	168	173	172	172	0	-0,6
Personalkostnader	-386	-414	-611	-615	4	47,6
Övriga kostnader, interna	-83	-80	-94	-85	-9	17,5
Övriga kostnader, externa	-1 031	-1 106	-819	-690	-129	-25,9
Finansnetto	-25	-24	-16	-17	1	
Summa	-439	-437	-325	-324		
Regionstyrelsens övriga verksamheter						
<i>Divisionsgemensamt, tandvård, övrig hälso- och sjukvård, kollektivtrafik, regional utveckling samt regiongemensamt</i>						
Intäkter, interna	32,0	30,0	403,0	400	3	1243,3
Intäkter, externa	242,0	429,0	493,0	349	144	14,9
Personalkostnader	-246,0	-309,0	-447,0	-351	-96	44,7
Övriga kostnader, interna	-462,0	-569,0	-1 031,0	-765	-266	81,2
Övriga kostnader, externa	-1 257,0	-1 016,0	-783,0	-1 072	289	-22,9
Finansnetto	27,0	26,0	18,0	27	-9	
Summa	-1 664,0	-1 409,0	-1 347,0	-1 412	65	
Summa nettokostnad	-8 460,0	-8 825,0	-9 350,0	-9 293,0	-57,0	

INVESTERINGSREDOVISNING

I tabellen nedan framgår fördelningen av regionens genomförda investeringar samt budget för 2019.

Mnkr	Utfall 2015	Utfall 2016	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019	Budget 2019	Avvikelse
Fastigheter	345	446	594	803	783	827	45
Strategisk IT	30	0	0	0	14	30	16
Hjälpmedel, regionen	28	28	24	23	26	30	4
Hjälpmedel, kommunala	10	13	16	16	15	13	-2
Övrig utrustning	124	91	77	98	77	138	62
Summa	500	578	711	941	914	1 039	124
- RS-IT (verksamhetsövergång från bolag)					48	37	-11
- Övrig utrustning (verksamhetsövergång från bolag)					39	37	-2
Totalt	500	578	711	941	1 001	1 112	112

Under 2019 uppgick regionens investeringar till totalt 1 001 mnkr inkl leasing av bilar, vilket är 112 mnkr lägre jämfört med budgeterat.

Verksamhetsövergång från bolag

2019 övergick verksamheterna i bolagen Landstingsservice AB, D-data AB och Kollektivtrafikmyndigheten till Region Sörmland och förvaltningsform i samband med bildande av Region Sörmland, vilket ökat Region Sörmlands totala budgeterade investeringsnivå med 74 mnkr. Tillkommande investeringar med 13 mnkr medförde att utfallet blev 87 mnkr i de överförda verksamheterna.

Reviderad investeringsprocess

I samband med att Region Sörmland bildades genomfördes en revidering av investeringsprocessen där planeringsfas respektive avropsfas med separat beslutsprocess inför initiering av upphandling och projektering blev genomgående för alla investeringar. Planeringshorisonten fastställdes till minst femåriga planer för fastigheter och minst treåriga planer för utrustning. Beslut om reviderad investeringsprocess fattades i Regionfullmäktige under våren.

Fastigheter

Investeringstakten 2019 blev något lägre än budgeterat. Utfall och budgetavvikelse framgår av tabellen till höger.

Strategiska investeringar

Strategiska investeringar syftar till att ta ett helhetsgrepp kring regionens investeringsbehov och pågår på Mälarsjukhuset (MSE), Kullbergsska sjukhuset (KSK) och Nyköpings lasarett (NLN) enligt uppdaterad fastighetsplan som beslutades av fullmäktige

i mars 2017. Utgångspunkten är att dessa investeringar ska möjliggöra nya arbetssätt, leda till ökad effektivitet samt trygga den långsiktiga utvecklingen av hälso- och sjukvården och regionens övriga verksamheter.

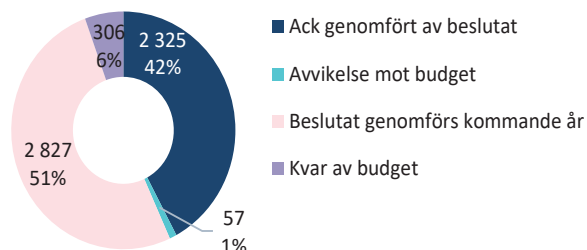
Sedan mål och budget 2019-2021 fastställdes har regionfullmäktige beslutat om att höja den strategiska ramen med ytterligare 63 mnkr, dels 43 mnkr för länksbyggnaden (hus N55) där bland annat ny huvudentré kommer att ligga i Nyköping, då det beräknade riktpriiset överstiger tidigare antaganden, dels för Kullbergsska sjukhuset med 20 mnkr för uppförande av ny vårdbyggnad. Denna ramhöjning inkluderades i mål och budget 2020-2022.

Mnkr	Utfall 2019	Budget 2019	Avvikelse
Strategiska investeringar			
Mälarsjukhuset	175	256	81
Nyköpings lasarett	152	189	37
Kullbergsska sjukhuset	125	152	27
Regionsjukhuset Karsudden	87	30	-57
Länsmuseet	4	0	-4
Summa	543	627	85
Hyresgäst Anpassningar	181	200	19
Fastighetsägarinvesteringar	60	0	-60
Totalt	783	827	45

Regionstyrelsens ordförande Monica Johansson, inför rivningsstart på Mälarsjukhuset november 2019

Under 2019 gjordes en revidering av den strategiska fastighetsplanen som innebär en utökning med 723 mnkr för ny akut- och operationsbyggnad på Mälarsjukhuset i Eskilstuna (beteckning E62) och utökning med 152 mnkr för ny akut- och operationsbyggnad på Nyköpings lasarett. Planeringen för dessa byggnader har kommit längre än vid tidigare planrevideringen 2017, där mer kunskap om detaljer, förutsättningar och riktpolis visar att byggkostnaden ligger högre än vid de tidigare uppskattningarna. Beräknad kostnadsökning för Kullbergsska sjukhuset i Katrineholm är 78 mnkr högre än tidigare beräkningar, främst beroende på allmän prisutveckling. Regionsjukhuset Karsudden beräknas bli 32 mnkr högre investeringsutgift på grund av prisutveckling för etapp ett och två samt byggnation av personalorg och rehab mottagning. Slutnotan för läns museet blev 4 mnkr lägre än budgeterat.

Ovanstående bild omfattar budgetram för hela byggperioden.

Vid årsbokslutet 2019 har 94 % av den strategiska fastighetsinvesteringsplanens budget förbrukats, varav 2 325 mnkr är genomfört och innehåller

fördyringar och oförutsedda utgifter med sammanlagt 57 mnkr. Intecknat är även beslutade investeringar som kommer att genomföras under 2020-2024 för 2 827 mnkr. Av den beslutade budgetramen återstår 306 mnkr för åren 2020-2026.

Ett och två på Regionsjukhuset Karsudden har slutredovisats under hösten 2019 och där har ett underskott redovisats på 57 mnkr jämfört med budget. En stor del av underskottet beror på byggprisökningar under åren från tiden för fastlagd budget.

Fortlöpande hyresgästpassningar och fastighetsägarinvesteringar

Övriga projekt som faller under benämningen hyresgästpassningar och fastighetsägarinvesteringar inklusive energi pågår i en högre takt än vad som budgeterats och redovisar ett underskott i bokslutet med totalt 40 mnkr. I mål och budget 2019-2021 har nivån höjts till 200 mnkr 2019 för att sedan ligga på ramnivån 150 mnkr årligen från 2020.

Omfattande planeringsarbete pågår på länets tre somatiska sjukhus för att säkerställa att planering, information och riskanalyser inför evakuering, om- och nybyggnation och avstängningar sker. Under året har också flera driftsättningar på vårdavdelningar och mottagningar genomförts.

Bland större byggnationer som genomförts under 2019 eller pågår kan nämnas:

- Delar av hus N6 på Nyköpings lasarett har tagits bort som ett led i att bereda plats för nya länkbyggnaden, hus N55.
- Från och med den 13 november svarar våra egna sjuksköterskor på sörmlänningarnas frågor till 1177 Vårdguidens telefonrådgivning. Lo-

Skiss, hus E62 Mälarsjukhuset

- kaler för denna verksamhet har iordningställts på Mälarsjukhuset i Eskilstuna, Kullbergsska sjukhuset i Katrineholm och Nyköpings lasarett.
- Teamet för sexuellt våldsutsatta tar emot den som varit med om ett sexuellt övergrepp oavsett könsidentitet. Sedan oktober finns teamet i nya lokaler på Mälarsjukhuset. Verksamheten finns också på Kullbergsska sjukhuset och på Nyköpings lasarett.

Mälarsjukhuset i Eskilstuna

Ombyggnationen av hus E35 på Mälarsjukhuset (MSE) är i stort sett klart och verksamheter har börjat flyttat in. I juni invigdes bland annat medicinklinikens nya lokaler och lite senare under året centrum för klinisk forskning. Även paramedicin har flyttat till nyrenoverade lokaler på sjukhusområdet, som en följd av de strategiska fastighetsinvesteringarna.

Rivning av två äldre hus (E17 och E18) har påbörjats och inför det har evakuering av samtliga verksamheter genomförts. Med anledning av kommande sprängningsarbeten inför uppförande av den nya vårdbyggnaden (hus E62), har

riskinventeringar genomförts med berörda kliniker. Riskinventeringarna har pekat på åtgärder som kräver resursförstärkning av bland annat personal.

I hus E55 på Mälarsjukhuset i Eskilstuna fortsätter ombyggnationen av medicinmottagningen, vilken har blivit mer omfattande än det som från början var planerat. Beräknas vara klart under första kvartalet 2020.

Neonatalavdelningen är inne i slutskedet av den ombyggnation som pågått i etapper under en längre tid.

För att klara nuvarande och framtida behov av strålbehandling för länets medborgare beslutade Regionstyrelsen, RS-LED19-1360, den 1 oktober om tillbyggnation av byggnad för säker strålbehandling samt utökning av ytterligare en linjäraccelerator till totalt tre i länet.

På hjärtintensivavdelningen genomförs en ombyggnation i fem etapper i väntan på nya lokaler i hus E62. Ombyggnationen avser dagvårdsrum med tillhörande stödfunktioner, behandlingsrum samt ett enkelrum med eget hygienutrymme.

Skiss, ombyggd entré Kullbergska sjukhuset

Kullbergska sjukhuset i Katrineholm

I april påbörjades rivning av hus K7 på KSK för att bereda plats för nya vårdbyggnaden K21.

I huvudentrén på KSK pågår sista etappen av ombyggnationen. Entrén ska därefter klara fastställda krav på ökad tillgängligheten och ge en ökad service till patienter och besökare till sjukhuset.

Planeringen för den nya dialysmottagningen på Kullbergska sjukhuset fortskrider och i april fattade Regionstyrelsen beslut, RS-LED19-1326-1, att genomföra ombyggnation för denna verksamhet. En viss förskjutning av den av verksamheten uppsatta tidplanen har varit nödvändigt för att hitta optimal permanent lösning för denna verksamhet.

Under hösten fattade regionstyrelsen beslut om

ombyggnad av lokaler för akutmottagningen/MAVA, RS-LES19-2540-2. Denna ombyggnad ingår i genomförandet av de strategiska fastighetsinvesteringarna.

Nyköpings lasarett

I slutet av maj invigdes de nyrenoverade lokalerna i hus N14, psykiatriska kliniken, på Nyköpings lasarett. Huset har genomgått en omfattande ombyggnation för att tillgodose verksamhetens behov och de arbetsmiljömässiga krav som fanns.

I början av året planerades och genomfördes flera projekt inför rivning och markförberedelser för kommande byggnation av N55. Huvudentrén stängdes och tillfälliga entréer öppnades i bland annat hus N14.

Skiss, hus N55 Nyköpings lasarett

Primärvård

Inom primärvården fortsätter arbetet med att utveckla och anpassa lokalerna för att bedriva modern primärvård.

Den nya familjecentralen Nävertorp i Katrineholm invigdes i januari. De nya lokalerna är moderna och ändamålsenliga och stödjer framtida arbets-sätt.

Under våren har ombyggnationer slutförts på vårdcentralen Åsida i Nyköping och vårdcentralen Mäster Olof i Strängnäs. Lokalerna har anpassats för att bättre uppfylla verksamheternas krav på ändamålsenliga lokaler.

Region Sörmland har som mål att i samverkan med samtliga kommuner i länet bedriva familjecentraler. Familjecentralen är ett samarbete mellan barnhälsovården, mödrhälsovården, kommunens socialtjänst och förskolan och ska ge ett samlat stöd till barn och föräldrar. I september invigdes familjecentraler i ytterligare två kommuner, Flen och Gnesta.

Eskilstuna kommun växer och det finns underlag för fler vårdcentraler. I september öppnade en ny vårdcentral i Eskilstuna, Vårdcentralen Gallerian.

Regionsjukhuset Karsudden

Regionsjukhuset Karsudden

Om- och tillbyggnad för Regionsjukhuset Karsudden fortgår enligt plan, där etapp ett och två är slutfört.

Tillkommande är ett beslut från april 2018 om att riva befintligt aktivitetshus och där sedan bygga nytt för rehabverksamhet och ett personaltorg med tillhörande personalmatsal.

Dammsdalskolan

Dammsdalsskolans alla boenden är idag inte ändamålsenliga för verksamheten då bland annat två av hyresfastigheterna är belägna utanför skolområdet. Behovet är en utökning av åtta lägehenter inklusive gemensamhetsytor, kök med mera. Med detta som grund fattade Regionstyrelsens presidium beslut i mars, RS-FVS19-0067, om att genomföra en förstudie som ska ligga till grund för kommande beslut om nybyggnation på skolområdet.

Regionkansliet

Regionkansliet

Arbetet med samlokalisering av Region Sörmlands medarbetare i regionkansliet fortsätter och den tidigare fullmäktigesalen är nu anpassad och möblerad för administrativa arbetsplatser. Omflyttningar och förtätning av arbetsplatser har gett ytterligare arbetsplatser där bland annat medarbetare från före detta Regionförbundet och Kollektivtrafikmyndigheten har flyttat in. Den fortsatta ombyggnationen är stoppad tillsvidare.

Strategisk IT

Strategisk IT står för anskaffning och utbyte av journalsystem som regionen genomför i samverkan med fyra andra regioner. Tilldelningsbeslutet i upphandlingen har varit överprövat vilket har påverkat tidplanen. Avtal tecknades i juni 2019. Driftstart beräknas kunna ske under perioden slutet av 2021 till början av 2022. Utfallet uppgår till 14 mnkr och avviker mot budget med 16 mnkr på grund av att man inte visste fullt ut hur avtalet skulle utformas när budgeten fastställdes för 2019-2021. Med hänsyn till detta så är investeringsbudgeten minskad från tidigare 100 mnkr totalt till 47 mnkr.

Hjälpmedel

Hjälpmedelsanslagen har små förändringar om man tittar till nettot. Främst är det förändringar i sortiment och priser som gör skillnaderna mellan region och kommunala hjälpmedel.

Övrig utrustning

Utfallet för övrig utrustning (inklusive leasing) uppgår till 115 mnkr vilket är 60 mnkr lägre än budgeterat.

Medicinteknisk utrustning

MNKR	UTFALL 2019	BUDGET 2019	AVVIKELSE
Regionstyrelsen	64	113	49
Primärvård	1	2	1
Totalt	65	115	50

Utfallet för medicinteknisk utrustning uppgår till 65 mnkr vilket är 50 mnkr lägre än budget. Avvikelse mot budgeten består främst i att akuta investeringar blev 12 mnkr lägre än budgeterat och att budgeterade 12 mnkr för utrustningsinvesteringar, kopplade till de strategiska fastighetsinvesteringarna, sköts till kommande år då de större byggprojekten beräknas bli klara. 13 mnkr har utgått eller flyttats till 2020 års budget. Resterande avvikelse är hänförlig till påbörjade upphandlingar där investeringsutgiften faller ut senare.

Nämndernas investeringar

Regionstyrelsen

Regionstyrelsens investeringar är i stora drag beskrivna ovan då fastighetsinvesteringarna, IT, merparten av medicinteknisk utrustning ingår i nämnden regionstyrelsen. Därutöver ingår även billeasing, samt övrig utrustning inom staber och regionservice.

Bland övrig utrustning kan nämnas att utfallet för billeasing blev 7 mnkr, vilket är 4 mnkr lägre än budget och beror på övergång från leasing till långtidshyra för våra personalbilar. Inom regionservice är investeringsutfallet 7 mnkr, vilket är i nivå med budget. Landstingsservice vars verksamhet överfördes till Region Sörmland den 1 januari 2019 medförde planerade investeringar på 4 mnkr som inte ingick i mål och budget för 2019.

Nämnden för samverkan kring social tjänst och vård

Nämnden för socialtjänst och vård hade ett utfall på 41 mnkr vilket är 3 mnkr under budget.

Nämnden för kultur, utbildning och friluftsverksamhet

Nämnden för kultur, utbildning och friluftsverksamhet redovisar ett utfall på 2 mnkr under budget. Det är främst Sörmlands naturbruk och Sörmlands museum som investerat mindre.

Nämnden för primärvård, rättspsykiatri och Dammsdalskolan

Nämnden för primärvård, rättspsykiatri och Dammsdalskolan hade ett utfall på cirka 2 mnkr, vilket jämfört med budgeten är 1 mnkr lägre, varav merparten avser medicinteknisk utrustning inom primärvården.

Regionala utvecklingsnämnden

Kollektivtrafikmyndigheten som övergått till förvaltningsform från 2019 har bidragit med 31,2 mnkr i övertagna investeringsbudget. Utfallet blev 31,4 mnkr, dvs 0,2 mnkr över budget.

Investeringssumma per nämnd

MNKR	UTFALL 2019	BUDGET 2019	AVVIKELSE
Regionstyrelsen	922	1 027	105
Nämnden för socialtjänst och vård	41	44	3
Primärvård, Regionsjukhuset Karsudden samt Dammsdalsskolan	2	3	1
Nämnden för Kultur, utbildning och friluftsvksamhet	5	7	2
Regionala utvecklingsnämnden	31	31	0
Summa	1 001	1 112	112

Större investeringsobjekt, överstigande 3,0 mnkr, avseende fastigheter redovisas i tabellen nedan.

MNKR	INVESTERINGSOBJEKT	UTFALL 2019
Mälarsjukhuset Eskilstuna	Ombyggnation E35	72
	Akuten operation vård	56
	Ombyggnation personalbostäder	21
	Förberedande arbetet E62	16
	Anpassning kvinnoklinik	15
	Ombyggnation paramedicin E55 och E56	11
	Behandlingsrim medicinklinik E55	9
	Ombyggnation kvinnoklinik E19	8
	Ombyggnation HIA E53 och E54	5
	Ombyggnation neonatal	4
	Anpassning diagnosiskt centrum E40	4
	Rörpost	3
	Övergripande planering framtidens sjukhus	72
	Framtidens kök	68
Nyköpings lasarett	Länkbyggnad N55	62
	Psykiatriska kliniken ÖVT 1 ombyggnation	18
	Anpassning Folktandvården N22	12
	Akut operation byggnad	10
	Borrhål Åsidan N19-N25	9
	Framtidens kök N1	7
	Åtgärder brandcellstättning	7
	Kraftförsörjning	6
	Evakuering förvården N6	5
	framtidens vårdavdelning N1	4
	Vårdcentralen Åsidan	3
	Nya vårdbyggnaden K7	54
	Ombyggnation dagsjukvård akut K1	29
	Utvecklingsplan	21
Kullbergska sjukhuset Katrineholm	Kraftförsörjning	6
	Ombyggnation	87
Sörmlands museum	Komplettering kylaggregat	4

Bolag

VITA HUSET I NYKÖPING AB

	2018	2019
Ägarandel (Region Sörmland, %)	100	100
Resultat (mnkr)	25	3
Balansomslutning (mnkr)	48	68
Soliditet (%)	95	43

Vita Huset i Nyköping AB är moderbolag i den koncern som innefattar Region Sörmlands helägda aktiebolag. Bolaget ska äga och förvalta aktier i Folktandvården Sörmland AB och Länstrafiken Sörmland AB. Bolagets uppdrag är att samordna, initiera samt driva vissa projekt tillsammans med dotterbolagen i syfte att utveckla bolagens verksamhet.

Bolagets verksamhet har reducerats från årsskiftet 2018/2019 då Region Sörmland bildades och verksamheterna i bolagen Sörmland Landstingsservice AB och D-data AB överläts till Region Sörmland. Under våren har tillgångar och skulder i bolagens balansräkningar som är direkt kopplade till den verksamhet som överfördes till Region Sörmland, definierats och överförts till regionen. I samband med årsstämman i bolagen samt Vita Huset i Nyköping AB, avgick styrelserna planenligt efter fullgjord mandatperiod och ersattes av nya styrelser med färre ledamöter.

Bolaget äger även fortsatt 100 % av aktierna i Folktandvården Sörmland AB och övertog även 100 % av aktierna i Länstrafiken Sörmland AB i december.

D-data AB fusionerades genom absorption med Vita Huset i Nyköping AB i slutet av 2019, medan fusionen mellan Sörmland Landstingsservice AB och Vita Huset i Nyköping AB blev klar i början av januari 2020. Avbolagiseringen har kostat lite drygt 0,1 mnkr.

Resultatet blev 3 mnkr, vilket är 4 mnkr bättre än budget och beror främst på utdelning från Folktandvården med 3 mnkr och att styrelsearvoden i de fusionerade bolagen inte har belastat Vita Huset som budgeterat.

Bolaget har delat ut 20 mnkr till ägaren Region Sörmland, i enlighet med bolagsstämmans beslut.

FOLKTANDVÅRDEN SÖRMLAND AB

	2018	2019
Ägarandel (Vita Huset, %)	100	100
Resultat (mnkr)	0	5
Balansomslutning (mnkr)	128	127
Soliditet (%)	25	32
Medeltal anställda	460	477

Under året har antal kunder hos Folktandvården ökat med 2 069. Ökningen ligger främst inom barn och ungdomar (1-23 år), vilket är ett resultat av att gruppen barn och unga vuxna har utökats från 21 år till 23 år. Som en konsekvens har man 3 500 vuxna kunder som väntat mer än 3 månader på undersökningstid och 4 400 nya kunder som önskar komma till Folktandvården.

En av tandvårdens stora utmaningar är rekrytering av behandlare då det råder brist och är konkurrens om kandidater. Folktandvården har under året rekryterat 53 nya medarbetare och lyckas till stor del med att fylla vakanta tjänster och dessutom öka med 17 fler medarbetare. Framgångsfaktorer i rekryteringen ligger i ett gott arbetsgivarvarumärke och systematiskt arbete med att vara en attraktiv arbetsgivare. Personalomsättningen har minskat från 10,6 % till 7,7 %. Frisktalen har förbättrats och det är den korta sjukfrånvaron som minskat mest.

Bolagets uppfyllnad av ägardirektivet är tillfredsställande. Såväl genomförd höjning av tandvårdsavgifter 2019 som förslag till höjning 2020 följer den allmänna prisutvecklingen.

Folkvandvårdens uppfyllnad av samhällsansvaret är gott. Bolaget har varit föregångare inom regionen genom att använda screeningverktyg för det sociala samhällsansvaret. Bolaget har presenterat sin hållbarhetsrapport för andra året i rad.

Folkvandvården uppfyller ägardirektivet beträffande ekonomiskt ansvarstagande i alla avseenden. Inom miljöansvaret har bolaget blivit bättre på att rapportera miljöavvikelser och två externa samt sju interna miljörevisioner pekar på ett gott miljöarbete utan avvikelser att åtgärda. Bolaget har som mål att minska antalet miljöfarliga produkter varje år, vilket har lyckats. Folkvandvården har en stor bredd av medarbetare där många är utrikesfödda och några har funktionshinder.

De finansiella målen uppnåddes beträffande soliditet som visar 32 %. Det egna kapitalet är 23 mnkr varav 3 mnkr ska delas ut till ägaren 2020.

LÄNSTRAFIKEN AB

	2018	2019
Ägarandel (Vita Huset, %)	100	100
Resultat (mnkr)	2	2
Balansomslutning (mnkr)	39	40
Soliditet (%)	95	96

Länstrafiken har numera till föremål för sin verksamhet att på uppdrag av ägaren Region Sörmland biträda verksamheten, förvalta, förvärva och sälja fastigheter samt förvalta ingångna avtal till stöd för den regionala kollektivtrafik som myndigheten ansvarar för enligt lag (2010:1065) om kollektivtrafik. Bolaget har ingen anställd personal.

Beslut fattades i Regionfullmäktige 2019-11-25 att överlåta aktierna i Länstrafiken Sörmland AB till Vita Huset i Nyköping AB, 556820-6089, till bokförtvärde. Överlåtelsen trädde i kraft den 17 december 2019.

Bolaget har drivit ett försäkringsärendet gentemot sitt försäkringsbolag avseende skada på Katrineholmsdepån. Försäkringsbolagets slutliga beslut i ärendet innebar att bolaget inte har rätt till försäkringsersättning, varken till följd av den uppkomna skadan eller på grund av försäkringsbolagets bristande handläggning av ärendet. Försäkringsbolagets skäl till detta var att det som låg till grund för den uppkomna skadan inte på något vis är att jämföra med ett ras.

Till följd av försäkringsbolagets slutliga beslut hade bolaget att ta ställning till om ärendet skulle tas vidare till en annan oberoende instans eller inte. För möjlighet till bindande beslut om erläggande av försäkringsersättning är det i första hand domstol ärendet ska tas till. Efter att ha undersökt förutsättningarna för att driva en rättsprocess i domstol gjordes emellertid bedömningen att utsikterna till framgång i en sådan rättsprocess var förhållandevis låga och att rättskydds-försäkrings-ersättningen var liten i förhållande till den ersättning för rättegångskostnader som bolaget skulle bli skyldigt att erlægga vid en motgång. Mot denna bakgrund beslutade styrelsen den 7 maj 2019 att inte gå vidare med detta försäkringsärende till annan oberoende instans.

Årets resultat för Länstrafiken uppgick till 2 mnkr.

Länstrafiken har följande finansiella mål i ägardirektivet för god ekonomisk hushållning:

- Positivt resultat.
- Förvaltningskostnaderna får årligen uppgå till högst 20 % av totala kostnader under förutsättning att nuvarande uppdragsvolymen inte väsentligt förändras.
- Kassalikviditeten ska överstiga 100 %.

Samtliga finansiella mål för 2019 är uppfyllda.

Måluppfyllelse

MEDBORGARPERSPEKTIVET

Medborgarperspektivet beskriver sörmlänningarnas behov, livsstil och hälsoläge. Perspektivet utgår från medborgarens förväntningar och förutsättningar.

Medborgare innefattar bland annat patient, elev, deltagare, besökare, anhörig samt kund. Indikatorena i perspektivet redovisas på helår. Några av dem mäts med längre intervaller, till exempel vart tredje eller vart fjärde år och är därför desamma som tidigare år. De indikatorer som inte har mätts under 2019 är andel med bra självskattad hälsa och andelen rökare.

De aktiviteter som under 2019 genomförts för att nå medborgarperspektivets politiska mål redovisas under verksamhetsperspektivet. Främst under

rubrikerna "Region Sörmland har ett förebyggande och hälsofrämjande arbetssätt", "Region Sörmland har en god, säker, tillgänglig och kvalitativ vård" samt "Region Sörmland präglas av jämlikhet och jämställdhet, icke-diskriminering, normmedvetenhet och inkludering". Verksamhetsperspektivet beskriver hur förutsättningar skapas för en ständig utveckling och förbättring av verksamheten i syfte att stödja de politiska målen i medborgarperspektivet.

INDIKATOR	UTFALL	MÅLVÄRDE	KOMMENTAR
◆ Andel i olika befolkningsgrupper med ett gott självskattat hälsotillstånd	70 %	75 %	Källa: Hälsa på lika villkor? (2015-2018)
◆ Andel rökare i Sörmland	10 %	max 9 %	Källa: Hälsa på lika villkor? (2015-2018) Kvinnor 11 %, Män 9 %
◆ Andel områden med god patient- /brukare- / resenär- /kund-nöjdhet	70 %	80 %	
■ Andel öppet arbetslösa i Sörmland	5,2 %	4 %	December 2019 (Kvinnor 4,8%, Män 5,6 %)

FOTO: PONTUS CARLWEITZ

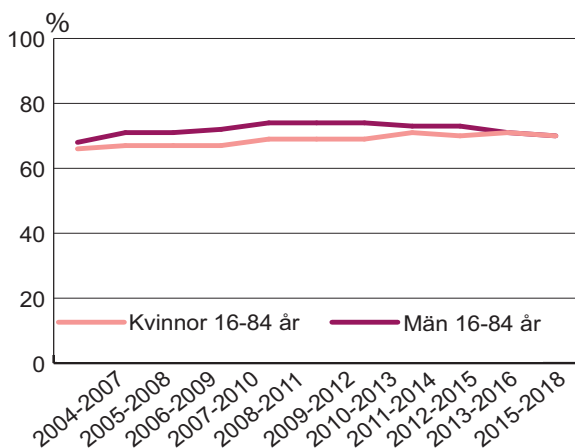
REGION SÖRMLAND HAR EN GOD, JÄMLIK FOLKHÄLSA I SYFTE ATT BLI SVERIGES FRISKASTE LÄN

Region Sörmland strävar efter att bli "Sveriges friskaste län 2025". Folkhälsan har under en lång tid haft en positiv utveckling i hela befolkningen men skillnaden mellan olika grupper ökar. I framtidens hälso- och sjukvård 2.0, som antogs av fullmäktige i juni 2017, är det förebyggande och hälsofrämjande arbetet ett av fokusområdena för att nå förbättrad folkhälsa och mer jämlik hälsa. Både generella och riktade insatser behövs för att nå målet. Region Sörmlands alla verksamheter tillsammans med andra aktörer bidrar till att skapa förutsättningar för en god och jämlik hälsa i länet.

Allmänt hälsotillstånd

Region Sörmlands mål är att 75 % i olika befolkningsgrupper ska ha ett gott självskattat hälsotillstånd. Sedan 2004 har andelen som upplever sin hälsa som mycket bra eller bra varit ungefär 70 % i den vuxna befolkningen. I den nationella enkätundersökningen Hälsa på lika villkor? uppger 70 % av både kvinnor och män, i åldern 18-84 år, i Sörmland att de mår bra. I riket som helhet uppger 73 % att de mår mycket bra eller bra, 70 % av kvinnorna och 75 % av männen. Andelen skiljer mellan landets regioner från 69 % som lägst till 75 % som högst.

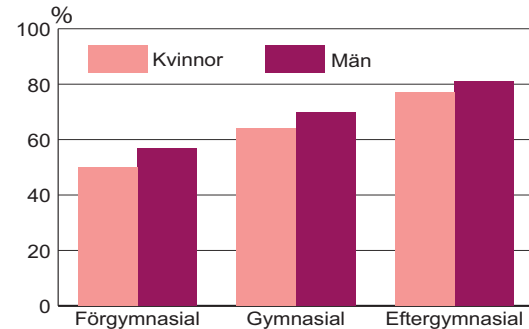
Andel (%), i Sörmland, som uppger att de mår bra

Källa: Hälsa på lika villkor?

Det finns skillnader mellan grupper med olika utbildningsnivå, när det gäller andel som mår bra. Dessa skillnader finns såväl i Sörmland som i riket som helhet. Exempelvis är det mer än 25 procentenheters skillnad mellan kvinnor med förgymnasial utbildning och kvinnor med eftergymnasial utbildning (50 % respektive 77 %).

Andel i riket som uppger att de mår bra (16-84 år)

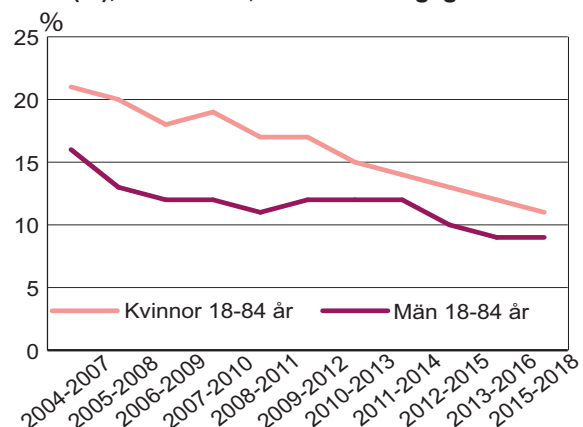
Källa: Hälsa på lika villkor? 2018

Dagligrökning

Tobaksrökning är en av de främsta förebyggbara riskfaktorerna för olika sjukdomar och för tidig död. Ungefär 12 000 personer per år dör i Sverige till följd av rökning och cirka 100 000 drabbas av rökrelaterade sjukdomar. Regionens mål är att andelen dagligrökare ska vara lägre än eller lika stor som andelen dagligrökare i riket. Sedan 2016 står Region Sörmland bakom "Tobacco Endgame – Rökfritt Sverige 2025", som har målsättningen att mindre än 5 % av befolkningen röker år 2025.

Andelen dagligrökare i Sörmland har minskat under en lång period. Enligt enkäten Hälsoundersökning 1990 (HU-90) rökte 29 % av den vuxna befolkningen. I den senaste nationella undersökningen Hälsa på lika villkor? uppgav 10 % av sörmlänningarna att de röker dagligen (11 % av kvinnorna och 9 % av männen). I riket är motsvarande andel 9 % (9 % av kvinnorna och 8 % av männen). Sörmland är en av de regioner där andelen rökare minskat mest de senaste tio åren.

Andel (%), i Sörmland, som röker dagligen

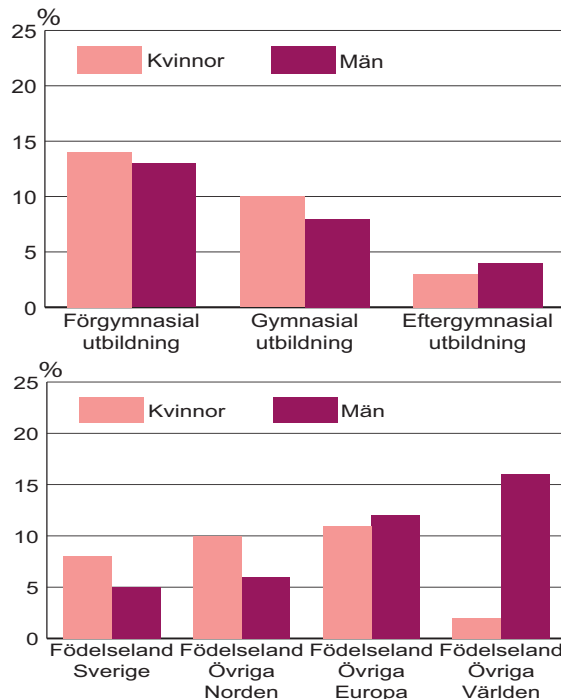

Källa: Hälsa på lika villkor?

På samma sätt som andelen som mår bra skiljer sig mellan grupper med olika utbildningsnivå så skiljer andelen dagligrökare mellan dessa grupper. Bland personer som har förgymnasial utbildning röker 14 % medan 4 % av dem med eftergymnasial utbild-

ning röker. Det finns också skillnader i daglig rökning beroende på födelseland. Lägst andel rökare finns i gruppen personer som är födda i Sverige följt av personer födda i Norden. I gruppen som är född i övriga Europa är andelen rökare ungefär lika stor både bland kvinnor och män. Bland personer som är födda utanför Europa är det betydligt högre andel män än kvinnor som röker dagligen.

Andel (%) som röker dagligen (18-84 år)

Källa: Hälsa på lika villkor? 2018

REGION SÖRMLAND HAR NÖJDA KUNDER/PATIENTER/BRUKARE/ RESENÄRER/ BESÖKARE/ DELTAGARE/ ELEVER

Medborgarnas nöjdhet med regionens tjänster fångas upp genom flera olika mätningar och undersökningar. Indikatorn som mäter medborgarnas nöjdhet med regionens tjänster är en sammanvägning av flera olika mätningar. Målvärdet är 80 %, det innebär att 80 % av mätningarna som ingår i indikator ska nå sitt målvärde. Det är inte alla verksamheter som mäts årligen så det är resultaten från de senast tillgängliga mätningarna som ingår i indikatorn.

Mätningar som ingår i indikatorn 2019:

Nationell patientenkät:

- primärvård, helhetsintryck
- öppen specialiserad sjukhusvård, helhetsintryck
- sluten specialiserad sjukhusvård, helhetsintryck
- öppen vuxenpsykiatri, helhetsintryck
- öppen barn- och ungdomspsykiatri, helhetsintryck
- rättspsykiatrisk vård, delaktighet och involvering

Övriga mätningar:

- Kollektivtrafik, nöjda med den allmänna kollektivtrafiken
- Kollektivtrafik, nöjda med den särskilda kollektivtrafiken
- Sjukresor, synpunkter på resor
- Dammsdal, nöjda elever
- Hjälpmedelscentralen, nöjda förskrivare

Under 2019 nådde 70 % av mätningarna sitt målvärde.

Nationella patientenkäten

I den nationella patientenkäten (NPE) tillfrågas patienter om sina upplevelser av vården. Enkäten genomförs vartannat år inom primärvården och vartannat år inom den specialiserade sjukhusvården och psykiatriska vården. Resultaten från NPE redovisas i ett antal dimensioner, emotionellt stöd, information och kunskap, delaktighet och involvering, kontinuitet och koordinering, tillgänglighet, respekt och bemötande samt helhetsintryck. De resultat som redovisas från NPE är andelen som anger de två mest positiva svarsalternativen.

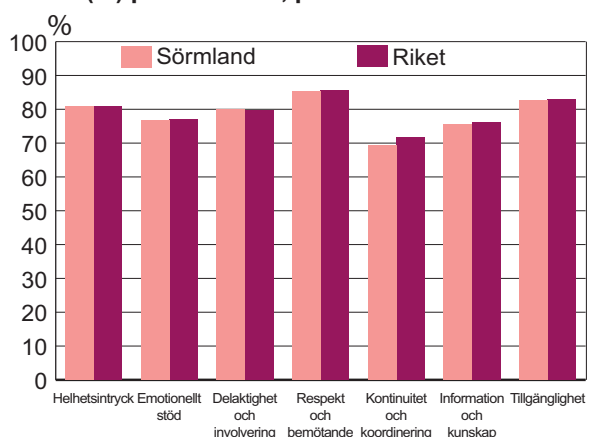
Primärvård 2019

Den nationella patientenkäten genomfördes under hösten 2019 inom primärvården. Svarsfrekvensen var 39 %. Sörmland ligger nära rikets nivå när det gäller samtliga redovisade dimensioner.

Från 2015 till 2017 skedde en förbättring på samtliga dimensioner i Sörmland. 2019 ses en fortsatt ökning av andel positiva svar på de flesta dimensioner. Högst andel positiva svar har respekt och bemötande med 85 %. Kontinuitet och koordinering är den dimension som har lägst andel positiva svar, 69 %.

Resultaten skiljer sig mellan kvinnor och män. För alla dimensioner är det en något högre andel män än kvinnor som är positiva.

Andel (%) positiva svar, primärvård 2019

Källa: Nationella patientenkäten 2019

Somatisk vård 2018

Inom den specialiserade öppenvården på sjukhus har Sörmlands resultat förbättrats på alla dimensioner jämfört med mätningen 2016. Störst förbättring ses på dimensionen delaktighet och involvering. Resultaten för Sörmland är fortfarande lägre än för riket på samtliga dimensioner men skillnaden är som störst 3,5 procentenheter för dimensionen emotionellt stöd.

Även inom den specialiserade slutenvården på sjukhus har Sörmland sämre resultat än riket på samtliga dimensioner. Sedan mätningen 2016 ses en stor förbättring på dimensionen delaktighet och involvering, för övriga dimensioner är det små förändringar. Störst skillnad mellan Sörmland och riket är det i dimensionen kontinuitet och koordinering där Sörmland har 76 % positiva svar och riket har 83 %.

Psykiatrisk öppenvård 2018

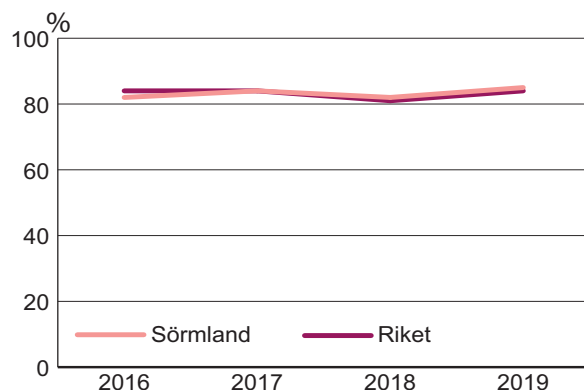
Resultaten både från vuxenpsykiatri och barn- och ungdomspsykiatri visar att det är små skillnader mellan länet och riket. Högst andel positiva svar har dimensionen respekt och bemötande (cirka 85 %) och lägst andel positiva svar har dimensionen information och kunskap (knappt 70 %).

Hälso- och sjukvårdsbarometern

Målet med hälso- och sjukvårdsbarometern är att fånga attityder, förväntningar och erfarenheter hos tidigare, nuvarande och framtida patienter och närstående. Samtliga landets regioner medverkar i undersökningen.

De allra flesta sörmlänningar upplever att de har tillgång till den hälso- och sjukvård de behöver. Av de som besvarade hälso- och sjukvårdsbarometern 2019 uppgav drygt åtta av tio (84 %) det. Det är den högsta andelen sedan 2016, även om skillnaderna mellan åren är små. Skillnaden mellan Sörmland och riket är mycket liten.

Andel som har tillgång till den hälso- och sjukvård de behöver

Källa: Hälso- och sjukvårdsbarometern 2019

Knappt hälften av invånarna i både Sörmland och riket anser att väntetider till besök och behandling på sjukhus i sin egen region är rimliga. Andelen har ökat något sedan 2018. För vårdcentralerna är andelen som instämmer i att väntetider är rimliga högre jämfört med sjukhusen. I både riket och länet är andelen som instämmer i att väntetider till vårdcentraler är rimliga över 60 %. För Sörmland är det en ökning med fyra procentenheter sedan 2018. Andelen som instämmer i att väntetider till såväl sjukhus som vårdcentraler är rimliga ökar med stigande ålder. Högst andel med en positiv uppfattning finns ibland dem som är 70 år eller äldre (75 %).

Andel (%) som instämmer helt eller delvis i:

	SÖRMLAND	RIKET
I min region är väntetider till besök på vårdcentraler rimliga	63 %	62 %
I min region är väntetider till besök och behandling på sjukhus rimliga	46 %	48 %

Källa: Hälso- och sjukvårdsbarometern 2019

I riket är invånarnas förtroende för sjukhusen högre än för vårdcentraler, 69 % har ganska eller mycket stort förtroende för sjukhusen medan motsvarande andel för vårdcentraler är 59 %. Andelen som har förtroendet för sjukhus är betydligt lägre i Sörmland än i riket, 61 %. Andelen sörmlänningar som har förtroende för vårdcentralerna är 60 %, ungefär samma nivå som i riket.

Även andra undersökningar visar på en ökning av förtroendet för hälso- och sjukvården. Förtroendet för hälso- och sjukvården skiljer sig mellan olika grupper, till exempel är andelen med förtroende högre bland äldre än bland yngre. Det är också stora skillnader utifrån invånarnas allmänna hälso-tillstånd. Bland de som upplever att de har ett dåligt eller mycket dåligt allmänt hälsotillstånd är det bara fyra av tio som har förtroende för hälso- och sjukvården.

Av de som har kännedom om 1177 Vårdguiden är det drygt sex av tio som har förtroende både för 1177 Vårdguidens råd och hjälp om hälsa och vård via telefon, för 1177 Vårdguidens information och råd om hälsa via webben och för 1177 Vårdguidens e-tjänster. Förtroendet har ökat för 1177 Vårdguidens e-tjänster sedan 2017. Det är en förhållandevis hög andel som svarar "vet ej" på dessa tre frågor men andelen "vet ej-svar" har minskat kraftigt. Bland sörmlänningarna var andelen "vet ej" svar 22 % för 1177 Vårdguiden via telefon, 31 % för 1177 Vårdguiden via webben och 40 % för 1177 Vårdguidens e-tjänster.

Andel (%) som har mycket eller ganska stort förtroende för:

	SÖRMLAND	RIKET
Vårdcentraler i sin region	60 %	59 %
Sjukhus i sin region	61 %	69 %
1177 Vårdguidens råd och hjälp om hälsa och vård via telefon	64 %	64 %
1177 Vårdguidens information och råd om hälsa och vård via webben	63 %	66 %
1177 Vårdguidens e-tjänster	64 %	63 %

Källa: Hälso- och sjukvårdsbarometern 2019

Patientnämnden

Den 1 januari 2018 ersättes Lagen om patientnämndsverksamhet (1998:1656) med Lag om stöd vid klagomål mot hälso- och sjukvården (2017:372). Den nya lagen innebär ett förtydligande av att det, i första hand, ska vara vårdgivarna som tar emot och bemöter klagomål från patienter och deras närstående. I lagen förtydligas det att patientnämndens huvuduppgift är att hjälpa och stödja patienter med att få sina klagomål bemötta av vårdgivarna. Patientnämnden tillsammans med vårdgivarna utgör första linjen i klagomålssystemet.

Under 2019 har patientnämnden handlagt cirka 1 400 nya ärenden, en ökning med 9 % jämfört med 2018. Av de inkomna ärendena kommer 60 % från kvinnor och 40 % från män. Inspektionen för vård och omsorgs (IVO) sammanställning över de klagomål som inkommit nationellt bekräftar bilden av det är flest kvinnor som vänder sig till patientnämnden med sina klagomål. Fördelningen av totala antalet patientbesök som gjordes i Region Sörmland är att 57 % av besöken gjordes av en kvinnlig patient och 43 % av en manlig patient.

Varje ärende innehåller viktig information som utgör underlag för vårdens arbete med utveckling av

kvalitet och patientsäkerhet. De vanligaste områdena som ärenden gäller är vård och behandling, följt av kommunikation och tillgänglighet. Ärenden som gäller tillgänglighet har ökat med 35 % jämfört med året innan.

Inkomna ärenden till patientnämnden fördelat på område, 2019

PROBLEMOMRÅDE	ANTAL	ANDEL
Vård och behandling	575	41 %
Kommunikation	335	24 %
Tillgänglighet	148	11 %
Administrativ hantering	102	7 %
Resultat	94	7 %
Dokumentation och sekretess	51	4 %
Vårdansvar och organisation	45	3 %
Ekonomi	41	3 %

Källa: Patientnämnden

Kollektivtrafiken

Nöjd-Kund-Index (NKI) mäts två gånger per år med en ombordundersökningen på våra bussar. Höstens mätning av den totala nöjdheten bland resenärerna ligger på 62 %, vilket är precis samma siffra som när Sörmlandstrafiken genomförde samma undersökning hösten 2018. Det resultat som sticker ut mest är resenärernas svar på frågan om hur fräscha och rena bussarna upplevs. Här har det skett en marginell tillbakagång i exempelvis Eskilstuna och Strängnäs, medan det har skett en relativt stor ökning i de kommuner där nya avtal med bland annat nya elbussar startade i augusti. De nya busstrafikavtalen innebär också en förbättrad kundmiljö där en generell standardhöjning görs ombord på alla bussar med bland annat WiFi och laddmöjligheter. I landsbygdstrafiken kommer inbyggda bilbarnstolar finnas på samtliga bussar.

FOTO: BENGT HÅKANSSON

REGION SÖRMLAND ÄR EN LIVSKRAFTIG OCH LEVANDE REGION

Genom regionbildningen som skedde vid årsskiftet fick Region Sörmland en ny roll som regionalt utvecklingsansvarig. Det innebär att skapa förutsättningar för en utveckling som leder till en hållbar tillväxt i alla delar av länet. Som regional kollektivtrafikmyndighet ansvarar regionen för regional kollektivtrafik på väg, järnväg, vatten och spårväg enligt lagen om kollektivtrafik. I korthet innebär uppdraget att regionen ska:

- arbeta fram och fastställa en strategi för utvecklingen i länet
- samordna insatser för att genomföra denna strategi
- besluta om hur medel för regionalt tillväxtarbete ska användas
- följa upp, utvärdera och redovisa resultaten av tillväxtarbetet till regeringen
- utföra uppgifter inom ramen för EU:s strukturfondsprogram
- upprätta och fastställa länsplaner för transportinfrastruktur

I syfte att ha en livskraftig och levande region har bland annat följande aktiviteter varit aktuella under 2019:

Regionens aktiviteter bidrar till goda förutsättningar för regional utveckling inom områden som digital och fysisk planering och infrastruktur, kollektivtrafik, kompetensförsörjning, innovation, miljö- och klimat, jämställdhet, näringsliv och besöksnäring. Till detta hör bland annat implementering av den regionala utvecklingsstrategin sörmlandsstrategin i samverkan med kommunerna. Även arbete

med den beslutade länstransportplanen i form av implementering, genomförande av aktiviteter, uppföljning och löpande förankring har fortsatt.

När det gäller kraft- och energiförsörjningen har bland annat en storregional arbetsgrupp tillsatts inom den etablerade samverkan i Östra Mellansverige (ÖMS2050) i syfte att skapa en förhöjd kunskap och en lägesbild av effektproblematiken, ökad samordning samt en beskrivning av vad Region Sörmland bör göra.

I syfte att främja insatser för att etablera effektiva strukturer för validering på regional nivå har regionen medverkat i planeringen av utbud och inriktning för regionalt yrkesinriktad kommunal vuxenutbildning, bidragit till etableringen av lärcentra samt varit en proaktiv part i kommunernas ansökningsprocesser för statligt bidrag till lärcentrum och yrkesvux.

Ett arbete med uppföljning av social hållbarhet inom regionen genom "Sceening av social hållbarhet 2.0" pågår.

Kulturen har en viktig roll i att bidra till ett hållbart samhälle och till individens utveckling. Verksamheten har bidragit genom att lyfta angelägna frågor och ge perspektiv på nutid och historia, till ökad demokratisk medvetenhet, kritiskt tänkande och ge inspiration till reflektion, engagemang och handling.

Utbildning och folkbildning har en viktig roll i att utveckla både regionen och individen. Sörmlands Naturbruk har i samarbete med huvudmannen under året verkat för ett utbud som främjar utvecklingen av regionen som helhet och som bidrar till individens utveckling, erbjuder en bra miljö att vistas i samt ger goda kunskaper och bildning. Folkhögskolorna arbetar kompensatoriskt för att integrera alla medborgare i samhället.

Sörmlands museum har bidragit till att öka regionens attraktionskraft genom att erbjuda möjlighet till upplevelser och aktiviteter. Majoriteten av museets projekt och verksamhet kräver omfattande samverkan och samarbeten inom, och i vissa fall utom länet. Det sker med kommuner, länsstyrelse, föreningsliv och intressegrupper liksom med många enskilda.

Ett arbetsområde med stort fokus är omställningen till den nationella modellen för kunskapsstyrning. Sörmland har framgångsrikt kunnat samverka mellan huvudmännen och knutit arbetet till befintlig samverkansstruktur.

Region Sörmland har under året aktivt deltagit i den befintliga samverkansstruktur gällande våld i nära relationer som finns med andra samhällsaktörer i länet med syfte att motverka och uppmärksamma våld i nära relationer. Samverkan har skett både på en strukturell och en individuell nivå.

Regionens verksamheter driver och är medarrangör av olika arrangemang så som allmänläkardagar,

sjuksköterskedagar, undersköterskedagar, ST-läkardagar och kunskapssökande arrangemang.

Regionen fortsätter att utveckla sitt arbetsgivarvarumärke och vårt rekryteringskoncept, Jobba hos oss.

Arbetslöshet

Ett område som är viktigt för att nå jämlik hälsa och som bidrar till en livskraftig och levande region är arbetsmarknaden. Region Sörmland har indikatorn andel öppet arbetslösa i Sörmland. Arbetslöshet påverkar hälsan men sambandet kan även vara åt andra hållet, att hälsan påverkar risken för arbetslöshet. Arbetslösheten följer konjunkturerna relativt väl och ökar när det ekonomiska läget är sämre. I Sörmland är arbetslösheten högre än i riket (5,2 % jämfört med 4,0 % i december 2019). Det är stora skillnader mellan länets kommuner. Högst är arbetslösheten i Eskilstuna och Flen, där andelen öppet arbetslösa är över 6 % och lägst är den i Gnesta och Trosa, där andelen öppet arbetslösa är under 3 %.

VERKSAMHETSPERSPEKTIVET

Verksamhetsperspektivet beskriver hur Region Sörmland har arbetat och levererat sina tjänster och produkter för att svara upp mot de krav, förväntningar och behov som finns.

Verksamhetsperspektivet säkerställer att regionen har relevanta och effektiva processer som leder till hög kvalitet, god tillgänglighet och säkerhet. Flera av de aktiviteter som finns omnämnda under verksamhetsperspektivet har kopplingar till medborgarperspektivets strategiska mål.

De tre indikatorer som är kopplade till verksamhetsperspektivet är "Andel patienter som fått regionens tjänster i god tid", "Andel utvalda områden inom området kvalitet som regionen förbättrat" och "Andel miljöindikatorer som uppnår sitt målvärde". Under 2019 når inte regionen målen för dessa indikatorer.

INDIKATOR	UTFALL	MÅLVÄRDE
■ Andel tillgänglighetsmätningar som uppnår sitt målvärde	14 %	100 %
I indikatorn ingår sju variabler:		
Andel patienter som fått nybesök inom 90 dagar (specialistvården)	76 %	100 %
Andel patienter som fått behandling inom 90 dagar (specialistvården)	79 %	100 %
Andel patienter som fått kontakt med vårdcentralen samma dag som de ringer	87 %	100 %
Andel patienter som fått medicinsk bedömning inom tre dagar (primärvården)	77 %	100 %
Andel patienter som lämnar somatisk akutmottagning inom åtta timmar	94 %	95 %
Genomförda första besök inom 90 dagar i barn- och ungdomspsykiatri	85 %	100 %
Startade utredningar och behandlingar inom 30 dagar i barn- och ungdomspsykiatri	85 %	> 69 %
■ Andel utvalda områden inom kvalitet som regionen förbättrat	50 %	80 %
Indikatorn består av åtta variabler		
• Andel äldre med läkemedel som bör undvikas	6,7 %	< 7,0 %
• Andel osignerade journalanteckningar över 14 dagar	81 %	< 76 %
• Minska andelen vårdrelaterade infektioner	9 %	< 9 %
• Minska andel patienter med trycksår	12,6 %	< 8,5 %
• Överbeläggningar	5	< 6
• Antal disponibla vårdplatser	413	> 427
• Utlokaliseringar	1,1	< 2,8
• Antal besök på akuten/1 000 invånare.	315	< 312
♦ Andel miljöindikatorer som uppnår sitt målvärde	78 %	80 %
I indikatorn ingår nio variabler:		
• Antibiotikaförskrivning	276	< 287
• Användning av kinoloner	3,7 %	< 10 %
• Inköp av utvalda förbrukningsvaror	-5 %	- 20 % (2023)
• Andel uppföljda hållbarhetskrav, upphandlingar	18 %	> 10 %
• Koldioxidintensitet i kapitalförvaltning	1 %	Årlig minskning
• Andel svenskproducerade livsmedel	66 %	> 65 %
• Andel ekologiska livsmedel	33 %	45 % (2023)
• Andel förnybara drivmedel, fordon	23 %	100 % (2023)
• Energieffektivisering	-3,1 %	-5 % (2023)

REGION SÖRMLAND HAR EN GOD, SÄKER, TILLGÄNGLIG OCH KVALITATIV VÅRD

Målet med hälso- och sjukvården är att patienten ska känna sig trygg, ha en smidig resa genom vården och att resurserna används på rätt sätt. Under 2019 påbörjades arbetet med den interna vårdkartan, där första steget är att kartlägga nuläget, vad görs inom hälso- och sjukvården och var. Kartläggningen kommer att vara underlag till fördjupat arbete med nivåstrukturering och uppföljning, vad ska vi göra mer eller mindre av och var ska vården utföras.

Antal besök

	2018	2019	DIFF. 2019-2018
Somatiken	629 255	624 670	-4 585
Psykiatri	153 575	172 823	-533
Primärvården	902 676	894 976	-7 700
Totalt	1 685 506	1 672 688	-12 818

Under 2019 minskade antalet besök i hälso- och sjukvården med närmare 13 000 besök, jämfört med 2018. Ett besök är en vårdkontakt inom öppen vård som innebär ett personligt möte mellan patient och hälso- och sjukvårdspersonal. Ett besök kan göras både i primärvården och i den specialiserade vården. Det har varit en minskning både inom primärvården och specialistvården. Vid delårsrapporteringen 2019 var det en minskning på närmare 24 000 besök, främst inom primärvården. Under andra halvåret har besöken ökat och minskningen blev inte så stor som det såg ut vid sommaren.

Antal vårdtillfällen

	2018	2019	DIFF. 2019-2018
Somatiken	36 128	36 366	238
Psykiatri	2 828	3 057	229
Totalt	38 956	39 423	467

Under 2019 har antalet vårdtillfällen ökat med närmare 500 vårdtillfällen, jämfört med föregående år. Ett vårdtillfälle avgränsas av in- och utskrivning inom ett medicinskt verksamhetsområde. Dagsjukvård (dagkirurgi, dagmedicin och dagendoskopi) klassas som öppenvård och ingår inte i vårdtillfällen. Ökningen finns både inom somatiken och inom psykiatri. Inom somatiken är medelvårdtiden densamma mellan åren och ligger på 4,5 dagar medan den har ökat med en dag inom psykiatri och var 2019 15 dagar.

God, säker och kvalitativ vård

Det nationella arbetet med kunskapsstyrning har nu resulterat i etablerandet av regionala och lokala programområden inom flertalet specialiteter för att lokalt implementera behandlingsriktlinjer.

Under året har själv check-in breddats i primärvården och finns numera både på vårdcentraler och sjukhus. Besökare till Region Sörmland tycker att systemet fungerar väl.

Under 2019 har ett arbete på vårdcentralerna inletts med att identifiera mångbesökare för att i multiprofessionella team göra handlingsplaner och erbjuda fast vårdkontakt. Alla vårdcentraler har arbetat aktivt med listning och fast vårdkontakt för sina patienter. I första hand har patienter med kroniska diagnoser prioriterats. Fast vårdkontakt i team med fast läkare för alla patienter som önskar fast vårdkontakt är målet.

Ett flertal insatser har genomförts i primärvården under 2019 för att förbättra akuta och planerade flöden. Dels har arbetet med att utveckla lättakutflödet skett på de vårdcentraler som använder det digitala lättakutsystemet, dels genom att utöka valbara yrkeskategorier till att även inkludera fysioterapeuter och psykosociala teamet.

Under året har barnkliniken startat upp mobila barn- och ungdomsteam (MBT) på alla tre sjukhus. I en uppföljning av verksamheten i Katrineholm avseende antal akutbesök, kostnader för köpt vård samt antal vårdtillfällen och vård dagar har alla dessa parametrar förbättrats efter införande av MBT. En enkätundersökning riktad till familjerna som erhållit hemsjukvård från MBT visar positiva resultat avseende delaktighet, bemötande samt tillgänglighet över dygnet.

Aktiviteten kring akut omhändertagande av barn i Nyköping har resulterat i införandet av en ny jourlinje under vardagskvällar samt under eftermiddag och kvällar under helger på akutmottag-

ningen. Införandet har förbättrat såväl kvaliteten på omhändertagandet, väntetiden till behandling och arbetsmiljön för medarbetarna.

Genom placering av fysioterapeuter på akutmotagningarna har kvaliteten på omhändertagandet vid ledskador kunnat förbättras och onödig vård kunnat undvikas.

Under 2019 har arbetet fortsatt med att utveckla telefonmottagandet inom BUP. Sjuksköterskorna i klinikens Triageringsteam har under året, utöver att ta emot nyanmälningar, också tagit emot telefonsamtal från patienter som vill få råd från sjuksköterska samt tagit emot akuta telefonsamtal för en första kort bedömning.

Under våren inträffade en allvarlig incident då det avslöjades att inspelade rådgivningssamtal till 1177 fanns på en oskyddad server. Incidenten berörde invånare i Region Stockholm, Region Värmland samt Region Sörmland då samtliga regioner anlitar samma företag för att svara på samtal till 1177 vårdguiden. Avslöjandet innebar stor medial uppmärksamhet och inom regionen bildades en krisgrupp för att hantera incidenten. Effekterna av avslöjandet har inte påverkat invånarnas användning av tjänsten 1177 vårdguiden.

Bytet av tredjepartleverantör från Mediq till Apotekstjänst har påverkat hela regionen under årets sista kvartal. Region Sörmland har klarat av situationen på ett mycket bra sätt jämfört med de andra fyra regioner som omfattas av det nya avtalet. Det har dock varit en hög arbetsbelastning inom flera delar av regionen som påverkat arbetsmiljön negativt för medarbetare med hård arbetsbelastning och hög sjukfrånvaro i slutet av året. Leveranssituationen har stabiliserats men det återstår fortfarande en mängd detaljer innan normalläge nås.

Tillgänglighet

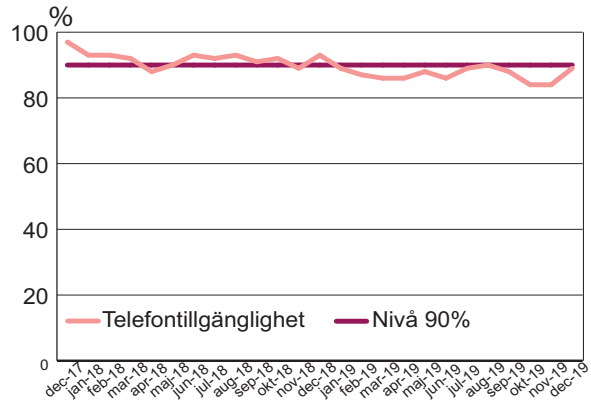
Tillgängligheten i Region Sörmland har inte varit tillräckligt hög under 2019 och varken målen för primärvården eller specialistsjukvården nås. Tillgängligheten är inte ett problem bara i Sörmland, de flesta regioner når inte målen.

Tillgängligheten i primärvården mäts dels genom andel patienter som får kontakt med vårdcentralen samma dag som de ringer samt andel patienter som fått medicinsk bedömning inom tre dagar.

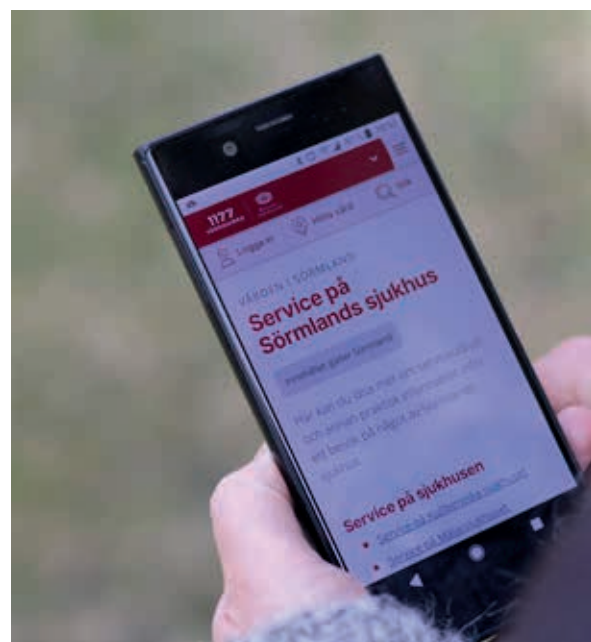
Att mäta andelen patienter som fått en medicinsk bedömning inom tre dagar är ny för 2019, tidigare har målet varit att få en läkarkontakt inom sju dagar. Det nya sättet att mäta tillgänglighet på, har påverkat tillgängligheten till primärvården negativt.

Telefonsamtalen tar nu längre tid på grund av nya sätt att registrera vissa besök och telefonsamtal. Det mer tidskrävande arbetssättet i kombination med vakanser och ett högt tryck från patienterna har medfört att målen har varit svåra att nå.

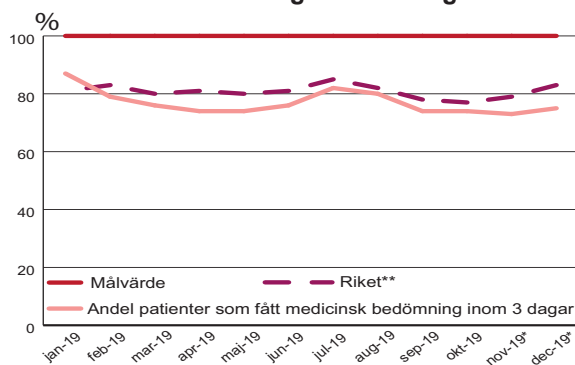
Telefontillgänglighet - andel som fick kontakt samma dag

Under 2019 nås inte målet att de som ringer till en vårdcentral får kontakt samma dag, bäst tillgänglighet var det under augusti, då 90 % av de som ringde fick kontakt samma dag. Tidigare år har nivån ofta legat över 90 %, med undantag för enstaka månader. Under december hade 89 % av de som ringt till primärvården fått kontakt samma dag, vilket kan jämföras med 93 % i december 2018. Tillgängligheten har påverkats av ett högt tryck på telefonförfrågningar i kombination med vakanser och svårigheter att rekrytera sjuksköterskor. Ambitionen är att minska antalet telefonsamtal och få patienterna att börja använda digitala vårdtjänster via webben mer.

Medicinsk bedömning - andelen patienter som fick medicinskbedömning inom tre dagar

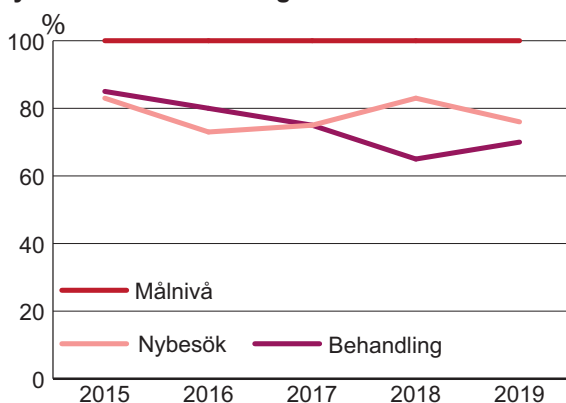
*Preliminära uppgifter

** Det är 17 regioner som har rapporterat in uppgifter till SKR och som här redovisas som "Riket". Regionerna Stockholm, Skåne, Västra Götaland och Västmanland är inte med.

En person som kontaktar primärvården för ett nytt eller försämrat hälsoproblem har rätt till en medicinsk bedömning inom tre dagar. Bedömningen ska göras av legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal inom primärvården. Detta mått på tillgänglighet är nytt för 2019, så det finns inga tidigare uppgifter att jämföra med. Region Sörmland nådde inte målet under 2019 och hade även lägre andel än riket under de flesta månaderna. I december fick 75 % av patienterna en medicinsk bedömning inom tre dagar.

Målet för tillgänglighet inom specialistsjukvården är att ingen patient ska behöva vänta längre än 90 dagar på ett nybesök eller på behandling. Regionen når inte målen för tillgänglighet inom specialistsjukvården, varken för nybesök eller behandling. Flera verksamheter uppger att några av orsakerna till att tillgänglighetsmålen inte uppnås, är ett högt inflöde av patienter och svårigheter att rekrytera personal, framförallt specialistläkare.

Andel som väntat 90 dagar eller kortare på nybesök eller behandling

Andelen som väntat 90 dagar eller kortare på nybesök i specialistvården har varit lägre under 2019 jämfört med 2018. I genomsnitt fick 76 %

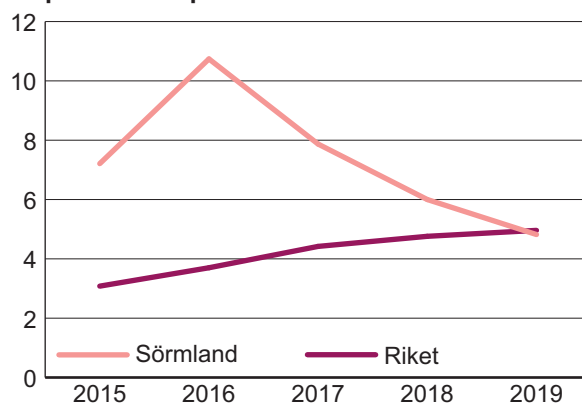
av patienterna vänta 90 dagar eller kortare på ett nybesök under 2019, vilket kan jämföras med 83 % under 2018. I december 2019 väntade drygt 9 200 patienter på nybesök, varav närmare 2 200 hade väntat mer än 90 dagar. Antalet väntande var drygt 1 100 fler än i december året innan.

Andelen som väntat 90 dagar eller kortare på behandling i specialistvården har varit högre under 2019 jämfört med 2018. I genomsnitt under året fick 70 % av patienterna vänta 90 dagar eller kortare under 2019, vilket kan jämföras med 65 % under 2018. I december nåddes målet på 90 dagar för 79 % av de väntande, vilket kan jämföras med 61 % i december året innan. I december 2019 väntade knappt 3 000 personer på behandling, av dessa hade drygt 600 väntat mer än 90 dagar. Detta är en klar förbättring jämfört med samma månad föregående år, då knappt 4 500 personer väntade på behandling och drygt 1 700 hade väntat mer än 90 dagar.

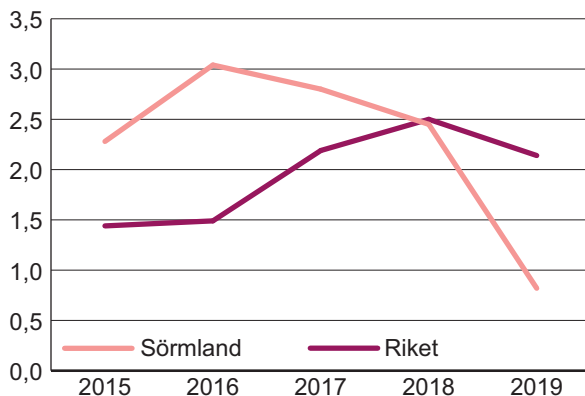
En av behandlingarna som följs i detta mått, är utprovning av hörapparat. Tillgängligheten till utprovning av hörapparat har förbättrats under året, främst på grund av förändrade arbetssätt och tillförda resurser. Under året har flera aktiviteter pågått för att öka tillgängligheten till behandling, till exempel översyn av rutiner för väntelister, utökning av höft- och knäledsoperationer på Kullbergsska sjukhuset och öppnande av kirurgisk lättvårdsavdelning på Mälarsjukhuset.

Överbeläggningar och utlokaliseringar

Genomsnittliga antalet överbeläggningar per 100 disponibla vårdplatser under åren 2015-2019

Antalet överbeläggningar per 100 disponibla vårdplatser har minskat för varje år sedan 2016. Region Sörmland har haft fler överbeläggningar än genomsnittet för riket, men 2019 är regionen på samma nivå som riket. Under 2019 hade Region Sörmland i genomsnitt 4,8 överbeläggningar per 100 disponibla vårdplatser, samma antal som riket.

Genomsnittliga antalet utlokaliserade per 100 disponibla vårdplatser under åren 2015-2019

Antalet utlokaliserade per 100 disponibla vårdplatser har minskat för varje år sedan 2016. Region Sörmland hade under 2015-2017 fler utlokaliserade än genomsnittet för riket. Under 2018 och 2019 hade Sörmland färre utlokaliserade per 100 disponibla vårdplatser än riket. Under 2019 var genomsnittet för Region Sörmland 0,8 vilket kan jämföras med 2,1 för riket.

REGION SÖRMLAND HAR ETT FÖREBYGGANDE OCH HÄLSOFRÄMJANDE ARBETSSÄTT

Ett långsiktigt arbete med förebyggande och hälsofrämjande insatser i hela vårdkedjan leder till högre livskvalitet, friskare befolkning och minskade kostnader för den samlade hälso- och sjukvården.

Inom hälso- och sjukvården pågår flera olika hälsofrämjande insatser. Många vårdcentraler och andra kliniker arbetar aktivt med hälsoförebyggande samtal, patientråd och olika former av hälsogrupper.

Under 2019 har två familjecentraler invigts, en i Flen och en i Gnesta. Värdet av familjecentraler är stort, då det tydligt innebär ett samarbete mellan kommun, vårdcentral och specialistvård för familjerna och barnens bästa och är ett gott exempel på arbetet mot en god och nära vård. Hösten 2019 öppnade en ny regiondriven vårdcentral i Eskilstuna, vårdcentralen Gallerian. På vårdcentralen Gallerian

startade även testet med konceptet hälsotorg på vårdcentral, där målet är att besökare ska få inspiration, information, kunskap och/eller stöd för att förbättra och stärka sin hälsa genom möten med hälsoutvecklare och andra aktörer.

Den 1 juli trädde en ny tobakslag i kraft. Regionen har tagit fram en film om passiv rökningens påverkan på barn som har uppmärksammat internationellt av WHO. Rökavvänjning sker både inom primärvården och specialistvården.

Alkoholstopp inför planerad kirurgi håller på att införas, där de bägge ortopedklinikerna är piloter. Ett breddinförande för all kirurgi planeras till våren 2020.

Förberedelser för införande av screening för colon- och ändtarmscancer pågår. Arbetet med att införa den nya metoden för livmoderhalscancerscreening har pågått under året och beräknas vara igång efter årsskiftet.

Under året har ett lokalt programområde för levnadsvanor startat upp med deltagande av flera av regionens verksamheter.

Inom processarbetena med bland annat kroniskt obstruktiv lungsjukdom (KOL) och hjärtsvikt arbetas det med olika förebyggande åtgärder för att öka möjlighet till egenvård och tidiga insatser för att minska risk för akuta inläggningar.

Under 2019 har införandet av antibiotikaronder vid samtliga slutenvårdsavdelningar vid alla tre sjukhusen påbörjats (11 avdelningar). Det förväntas vara fullt infört 2020.

Regionen arbetar både strategiskt och operativt för att minska sjukskrivningar och sjukpenningtal i samverkan med både Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen.

Hushållstidningen "Min Hälsa" har getts ut enligt plan med temana, egenvård, sömn och tumörsjukdomar. Tidningen tillsammans med "allmänhetens seminarium" (med tema infektioner/vaccinationer) är en uppskattad läkemedelsinformation till allmänheten.

REGION SÖRMLAND HAR EN PERSONCENTRERAD VÅRD

Personcentrerad vård ska vara den sörmländska vårdens kärna vilken utgår från en gemensam värdegrund där patienten är delaktig och patientens resurser tas tillvara. Det är patientens samlade behov – medicinskt, socialt, individuellt – som ska vara vägledande för hälso- och sjukvårdens utformning.

Under hösten 2019 öppnade vårdcentralen Gallerian i Eskilstuna och där drivs projektet DialogLab som syftar till att bedriva behovsbaserad, innovativ verksamhetsutveckling, för att stärka patientens ställning i vården. Patienter och medborgare bjuds in till att vara med och utveckla vården tillsammans med personalen från vårdcentralen. Arbetet bedrivs utifrån en tjänstedesignprocess.

För att öka patienternas delaktighet pågår ett arbete inom primärvården med att använda sig av patientenkäter. Verksamheterna ser ett behov av ökad användning av den här typen av patientåterkoppling, då den nationella patientenkäten bara kommer vartannat år.

Kvinno- och barnsjukvården på Mälarsjukhuset har infört samvård, vilket innebär att nyförlöst mamma och barn som behöver vård kan vårdas på samma rum, istället för att separeras. Barnen tillfrisknar snabbare om de får vara i kontakt med sina föräldrar dygnet runt och det främjar såväl amning som anknytning.

Akutklinikerna har särskilt stort fokus kring bemötandet och arbetar aktivt med att inhämta patientens synpunkter och upplevelser. Samarbete med kommuner och andra vårdaktörer har fortsatt att utvecklats under 2019 för att säkerställa en trygg och säker hemgång för patienterna.

Under 2019 har brukarinvolvering skett på olika sätt inom division psykiatri. Vissa verksamheter har regelbundna brukarråd. I arbetet med bemö-

tandeutbildning har verksamheten arbetat tydligt med brukarnärvaro. Under 2019 så har projektet "Åldras och må bra" startats i Sörmland, syftet är att nå ut till äldre personer med psykisk ohälsa.

Vuxenpsykiatrien fortsätter med eftersamtal i samband med tvångsåtgärder i slutenvården. Det leder till en bättre kommunikation mellan patienter och personal där delaktigheten är ett viktigt inslag i kommande vårdtillfällen. Självvald inläggning med kontrakt leder till ökat medbestämmande för patienten och underlättar kontakterna när de uppstår akut.

På Regionsjukhuset Karsudden sker utvecklingen av personcentrerat arbetssätt dels genom teamkonferenserna, där patienten är en medlem av teamet samt dels genom införandet av metoden ett självständigt liv för personal som arbetar med patienterna i rättspsykiatrisk vård. Parallellt pågår även framtagandet av en modell för omvårdnadsrond på vårdavdelning.

REGION SÖRMLAND HAR EN UTBYGGD PRIMÄRVÅRD OCH EN FÖRSTÄRKT NÄRVÅRD

Inom Region Sörmland ska basen utgöras av den nära vården. Den framtida hälso- och sjukvården ska ges nära befolkningen, endast vård som inte kan tillgodoses i öppenvård ska ges i slutenvård.

Under 2019 har en ny verksamhet startats, 1177 Vårdguiden, med syfte att ge invånarna en ökad kvalitet på rådgivning och hänvisning till rätt vårdnivå.

Specialiserad sjukvård i hemmet med utgångspunkt från Kullbergska sjukhuset har fortsatt att utvecklas och omfattar nu alla åldrar inklusive barn, alla diagnoser och inget tak på antalet anslutna. Vårdplats- och mottagningsenheten utvecklar den nära vården och i dagsläget har fler patienter stöd i hemmet än antalet slutenvårdsplatser inne på sjukhuset.

REGION SÖRMLAND HAR EN GOD VÅRD FÖR PATIENTER MED KOMPLEXA BEHOV - KRONIKER OCH MULTISJUKA

Regionen ska stärka och utveckla en sammanhållen vård och omsorg för patienter med komplexa behov.

Under 2018/2019 anställdes hjärtsvikts- och KOL-samordnare för att vidareutveckla hjärtsvikts- och KOL-processen och stötta främst primärvården att följa de riktlinjer som finns, underlätta registreringen i nationella register och förenkla vårdprocesserna genom olika förbättringsprojekt. Båda processerna har arbetat aktivt under året med olika utvecklingsprojekt för att förbättra vården.

På ortopedkliniken på Mälarsjukhuset har ett speciellt team för multisjuka äldre inrättats i slutenvården.

REGION SÖRMLAND HAR EN GOD, SÄKER, TILLGÄNGLIG OCH KVALITATIV RÄTTSPSYKIATRISK VÅRD

Patienterna på Regionsjukhuset Karsudden har en tillgänglig, säker och jämlik rättspsykiatrisk vård. Patienterna är delaktiga i planeringen och utformningen av sin vård samt får anpassad information utifrån sina individuella förutsättningar.

Under första halvåret 2019 har en ny vårdavdelning öppnats på Regionsjukhuset Karsudden, vilket har medfört att sjukhuset har växt från 127 vårdplatser till 143 vårdplatser. Detta har krävt mycket planering och stora rekryteringsinsatser. Den nationella bristen på rättspsykiatriska vårdplatser och fler avtalade platser med Stockholm har hållit beläggningen på en hög nivå.

Under hösten genomförde Regionsjukhuset Karsudden, som första rättspsykiatriska klinik, en vårdmessa för patienterna under temat det handlar om dig!. Syftet med mässan var att öka patienternas kunskap och delaktighet genom personliga möten och "prova-på-stationer" som till exempel hjärt-lungräddning och digitala lösningar för rörelse. En majoritet av patienterna som besökte mässan tyckte att den var "mycket bra" enligt utvärderingen.

Projektet framtidens rehabilitering på Regionsjukhuset Karsudden har under ledning av arbetsterapeut inletts under 2019. Projektet löper parallellt med nybyggnationen av nya och moderna lokaler för rehabilitering som beräknas vara inflyttningsklara första kvartalet 2021.

REGION SÖRMLAND HAR EN GOD, SÄKER, TILLGÄNGLIG OCH KVALITATIV TANDVÅRD

Regelbundna tandvårdsbesök gör det möjligt att upptäcka och åtgärda tecken på sjukdomar i munhålan på ett tidigt stadium vilket minskar de framtida behoven av tandvård. Enligt regionens regelverk ska därför alla barn och unga vuxna undersökas med maximalt två års mellanrum.

Den 1 januari 2019 utökades den avgiftsfria tandvården nationellt till att omfatta även 23-åringar. Av 23-åringarna var det under förra året 89 % som hade blivit undersökta någon gång under den senaste treårsperioden jämfört med genomsnittet för åldersgruppen 3-19 år som låg på 99 %.

Äldre, sjuka och funktionshindrade med ett stort behov av personlig omvårdnad omfattas av regionens tandvårdsstöd. Bakgrunden är att dessa personer ofta har svårt att sköta sin munhygien på ett tillfredställande vis och ofta saknar förmåga och insikt om vikten av regelbunden tandvård. Andelen personer som var berättigade till munhälsobedömning och nödvändig tandvård och som utnyttjade regionens tandvårdsstöd ökade under 2019 till 94 %.

REGION SÖRMLAND HAR EN KULTUR SOM SKAPAS I MÖTEN, FINNS DÄR MÄNNISKORNA FINNS, ÄR EN NATURLIG DEL I VARDAGEN OCH SPEGLAR SAMHÄLLETS MÅNGFALD

2019 var Sörmlands museums första verksamhetsår och det har varit uppstart, utveckla verksamheten, skapa nya strukturer och rutiner. Ett år av lärande och nyskapande, men också ett år där många års arbete började ge resultat. I ett nytt hus blev ny verksamhet och nya uppdrag möjliga, utan att de befintliga skulle tas bort. Det innebär

kompetensutveckling, nya eller förändrade resurser samt nya verksamhetsområden. Under året har särskilda satsningar gjorts på det barnvänliga respektive det äldrevänliga museet där dessa båda målgrupper ges möjligheter till att ta del av museets utbud och delta i verksamheten.

Under sommaren och hösten visades samlingsutställningen Med rötter i graffiti på fyra platser i Sörmland. Utställningen presenterade tio konstnärskap som experimenterar med den urbana samtidskonsten i nya, lekfulla uttryck.

Inom projektet Sörmland berättar har insatserna med poetry slam och litterära språkvänner skapat konkreta och relationsskapande möten över språk- och kulturskillnader mellan utövare samt utvecklande möten mellan utövare och delaktig publik.

Scenkonst Sörmland har genomfört flera föreställningar som engagerat publiken med samtal om bland annat makt, kön, jämställdhet och skam. Under sommaren producerades 50 konserter inom festivalen musik på sörmländska slott och herresäten. Festivalen inkluderade tolv nya spelplatser, allt ifrån hemmamiljöer till offentliga torg och kunde genom detta nå en större och bredare publik än tidigare.

REGION SÖRMLAND HAR UTBILDNING OCH FOLKBILDNING SOM BIDRAR TILL ATT UTVECKLA REGIONEN OCH INDIVIDEN PÅ ETT HÅLLBART SÄTT AVSEENDE DEMOKRATI, KULTUR, KUNSKAPER OCH BILDNING

Eskilstuna folkhögskola etablerade under 2019, en kurs för utlandsfödda läkare som fick både kunskap,

språk, samhällskompetens och praktisk. Även det interregionala samarbetet kring utlandsfödda med utbildning och kompetens inom den kreativa sektorn, Kreativa Vägar till Integration och Sysselsättning genom Kultur (KVIST), som genomförts 2017-2019, övergick under året till en folkhögskolekurs.

Åsa folkhögskola har under året arbetat med demokrati och deltagande. Ett förberedelsearbete har genomförts inför möjliga framtida kurser kring friskvård och hälsofrämjande. Skolan fortsatte sitt utvecklingsarbete inom allmän kurs för deltagare med svenska som andraspråk med gott resultat. Under året har skolan arbetat med att möjliggöra mötesplatser och samarbeten mellan människor av olika bakgrunder, erfarenheter, världsbilder och kulturer.

REGION SÖRMLAND HAR FRILUFTSVERKSAMHET SOM BIDRAR TILL GOD LIVSKVALITET OCH HÄLSA, HÅLLBAR UTVECKLING OCH EN LEVANDE REGION MED FÖR ALLA GOD TILLGÄNGLIGHET TILL NATUR- OCH KULTURMILJÖER

Inom Nynäs slottsområde har utvecklingen av park och trädgård fortsatt under året för att locka fler besökare. Ett fokusområde i detta är att vidareutveckla tillgängligheten inom Nynäs naturreservat genom ett fortsatt arbete med att tillgängliggöra vissa besöksmål, bland annat genom att nå reservatet genom att använda häst och vagn.

2019 blev året då granbarkborren tydligt markerade sin närvaro. Stora delar av granskogen angreps och en avverkning för att minska spridningen blev nödvändig, vilken kommer att fortsätta under 2020.

Sörmlands Naturbruk och Sörmlands museum har samarbetet kring marknadsföring och rekrytering av guider och värdar. Det nya utbudet i form av dramatiserade visningar av slottet och dess historia blev ett populärt inslag under året. Likaså luffarvandringar som genomfördes i samarbete med häst och vagn så att samtliga målgrupper kunde delta.

REGION SÖRMLAND BIDRAR TILL EN GOD REGIONAL UTVECKLING

Genom regionbildningen fick Region Sörmland en ny roll som regionalt utvecklingsansvarig. Det innebär att skapa förutsättningar för en utveckling som leder till en hållbar tillväxt i alla delar av länet. Det regionala utvecklingsarbetet behöver vara flexibelt och anpassningsbart för att kunna möta

de förändringar som sker i omvärlden och som får konsekvenser för Sörmlands utveckling.

Under året har Region Sörmland deltagit i arbete för ett utvecklat regionalt och storregionalt perspektiv i den kommunala planeringen, verkat främjande för samordning mellan infrastrukturplanering, kollektivtrafikplanering och bostadsförsörjning.

Arbetet med förvaltning och implementering av Sörmlands strategi för smart specialisering har fortsatt under året. Insatser inom ramen för samordning och utveckling av det regionala innovationssystemet enligt länets strategi Innovationskraft Sörmland 2020 har genomförts.

Under 2019 har ett flertal avtal om samverkan tecknats, till exempel med Skavsta flygplats, Nyköpings kommun, Länsstyrelsen och Mälardalens Högskola. Även långsiktiga avtal har tecknats efter upphandling av kollektivtrafiktjänster.

REGION SÖRMLAND HAR EN GOD KOLLEKTIVTRAFIK MED HÅLLBAR TILLVÄXT OCH UTVECKLING

Kollektivtrafiken arbetar för smarta och effektiva resor genom en ökad samordning av resor, där målet är fler resenärer på samma väg och slinga i samma fordon.

Under året har antal resande med kollektivtrafiken ökat. Ökningen ses både för regionaltåg, Gnestapendeln, busstrafiken, den särskilda kollektivtrafiken och för sjukresorna. Ökningarna ligger på mellan 2,5 % och 10 % jämfört med föregående år.

Ett viktigt resultat är punktligheten och hur pålitlig resenärerna upplever att kollektivtrafiken är. Vid senaste mätningen svarade 61 % att de är nöjda med punktligheten och att de kan lita på att bussen kommer i tid. Det är en ökning med två procentenheter sedan förra hösten och en ökning med fem procentenheter jämfört med senaste mätningen i våras. Resenärernas upplevelse av punktligheten speglar sig också i de faktiska siffrorna då den faktiska punktligheten ökat med 2,5 % under 2019 jämfört med föregående år.

REGION SÖRMLAND PRÄGLAS AV JÄMLIKHET OCH JÄMSTÄLLDHET, ICKE-DISKRIMINERING, NORMMEDVETENHET OCH INKLUDERING

Att stärka rättighetsbaserade arbetssätt och därmed öka kunskapen och tillgänglig och jämlik hälso- och sjukvård ökar regionens förutsättningar att bli Sveriges friskaste län 2025.

I syfte att prägla regionen av jämlikhet och jämställdhet, icke-diskriminering, normmedvetenhet och inkludering har Region Sörmland deltagit vid samtliga PRIDE-festivaler som arrangerats i länet. Regionen har även arbetat för att stimulera till och medverka i insatser som lyfter fram integrationen som en tillväxtfaktor.

Länets struktur för samverkan (mellan regionen och länets kommuner) gör det möjligt att se länet som helhet och öka spridning av goda resultat. Länsgemensamma riktlinjer och överenskommelser bidrar till att insatserna blir jämlika och patientsäkra.

En revidering av Regionens normverktyg har gjorts och den nya versionen publicerades i september. Flera verksamheter använder verktyget på arbetsplatsträffar för att arbeta med dessa frågor.

Flera verksamheter har HBTQ-certifierats och det finns en ökad medvetenhet att titta på exempelvis könsuppdelad statistik.

Projektet Bildstöd som alternativ kompletterande kommunikation - för allas lika rätt till information, pågår och syftar till att bildstöd ska användas enhetligt inom regionen, så att patienten känner igen sig oavsett vilken del av regionens verksamheter man söker.

Under året har en sammanslagning av den psykiatriska öppenvården i Flen och mottagningen på Kullbergsska sjukhuset skett. Detta bland annat för att kunna erbjuda en jämlik vård där alla ska få tillgång till de specialistinsatser som behövs.

Barnklinikerna i Region Sörmland och Region Gävleborg har granskat varandras arbetssätt och rutiner utifrån barnperspektiv, barnanpassning och barns rättigheter. Resultatet kommer ligga till grund för en barncertifiering med handlingsplan för aktiviteter inom området 2020.

REGION SÖRMLAND HAR EN HÅLLBAR PRODUKTION OCH KONSUMTION

Målet om hållbar konsumtion och produktion kommer från hållbarhetsprogrammet vars programperiod sträcker sig mellan 2019 och 2023.

Under 2019 har en minimeringslista för produkter som bör fasas ut från verksamheterna tagits fram. En analys av produkters miljö- och klimatpåverkan har legat till grund för minimeringslistan. Sedan tidigare finns en liknande förteckning över kemiska produkter som inte ska används på grund av miljöskäl.

Hållbara upphandlingar är en viktig parameter för att regionen ska kunna nå uppsatt mål inom i princip samtliga områden inom miljöområdet. Under 2019 har arbetssätt för att ställa miljökrav utvecklats, med betoning på livsmedelsområdet och att lägga en grund för förverkligandet av kraven i upphandlingspolicyn och hållbarhetsprogrammet. Vidare har arbetssätt för uppföljning av ställda miljökrav tagits fram, som en del av arbetet med uppföljning inom inköp.

Inom regionen arbetas det systematiskt med miljöronder, miljörevisioner, läkemedelsinsamling samt källsortering och kemikalieinventering.

Region Sörmland har fokus på återvinning av teknikavfall och arbetar systematiskt tillsammans med våra leverantörer inom området. Den återvinningslösning som etablerades under 2019 har fortsatt fungera mycket väl.

Alla regionens vårdcentraler har miljöombud och flera vårdcentraler har under året genomgått miljörevision.

För att säkerställa kompetens samt öka medarbetares medvetenhet och engagemang i miljöfrågor finns en grundläggande miljöutbildningar som är en del i introduktionen av nyanställda.

REGION SÖRMLAND ÄR EN FOSSILOBEROENDE REGION

Inom Region Sörmland bedrivs åtskilliga projekt och åtgärder med syftet att bli en fossiloberoende region. Här kan bland annat nämnas åtgärder för att främja hållbart resande till och från arbetet samt i tjänsten, ökad digitalisering och kravställning vid upphandling.

Under året har ett arbete med att ta fram en strategi för fossilfri fordonsflotta pågått. Strategin inkluderar bland annat drivmedelsprioritering, beskrivning av utbyggnad av laddinfrastrukturen samt omställningen till elfordon. Strategin

innehåller även en handlingsplan med de specifika åtgärder som behöver genomföras för att regionen år 2023 ska kunna ha en fossiloberoende fordonsflotta.

”Den allmänna kollektivtrafiken har under året till 100 % körts på förnybara drivmedel”

Den allmänna kollektivtrafiken har under året till 100 % körts på förnybara drivmedel och i den särskilda kollektivtrafiken har 96,1 % av fordonskilometrarna körts med förnybara drivmedel.

Huvuddelen av Region Sörmlands användning av fossila bränslen samt klimatpåverkan är känd. En samlad beskrivning av samtliga parametrar skulle dock underlätta åtgärdsarbetet. Under hösten har ett arbete påbörjats med att ta fram en mer heltäckande utredning av Region Sörmlands klimatpåverkan. Utredningen ska ge kunskapsunderlag för vidare prioritering och åtgärdsarbete.

För att minska klimatpåverkan och bidra till målet att minska utsläppen av växthusgaser med fossilt ursprung arbetar regionens verksamheter aktivt genom att bland annat minimera bilkörning och antalet resor genom resfria möten och välja miljöbil där bil måste användas. Flertalet verksamheter skapar förutsättningar för resfria möten genom att förbättra utrustning i videokonferensrum och möjliggöra och öka användandet av Skype.

Öknaskolan har under året arbetat med simula-

torer i traktor- och skördetröskkörning. Simulatorerna har minskat miljöpåverkan i form av minskade koldioxidutsläpp, men med bibehållen utbildningskvalitet och antal övningstimmar.

Under året har regionen deltagit inom tre områden inom cykelsamverkan, cykelvänlig arbetsplats, testcyklist och vintercyklist. Cykelsamverkan har syftet att göra det enklare för anställda att välja cykel till arbetet istället för bil.

REGION SÖRMLAND HAR EN HÅLLBAR LIVSMEDELSKEDJA

Region Sörmland har under perioden fortsatt sitt deltagande i arbetet med Stolt Mat i Sörmland. Sörmland anses redan idag vara en av Sveriges starkaste matregioner med goda förutsättningar att producera mat från jord till bord. Under februari lanserades en regional livsmedelsstrategi och under våren 2019 påbörjades arbetet med att genomföra strategin, något som kommer fortsätta under 2020.

Sörmlands Naturbruk har under året fortsatt arbetet att öka andelen ekologiska, fairtrade och egenproducerade produkter till egna restauranger inom Ökna och Nynäs, samt arbetar vidare med frågan kring möjligheten att leverera återtag av nötkött till regionens egna restauranger.

Sörmlands museums restaurang har fokus på det gröna och använder ekologiska och närproducerade råvaror och undviker svinn. Restaurangen är en del av ett större projekt kring mathantverk som inlemts under året.

Ett utvecklingsarbete har skett kring regionens restaurangkoncept som i korthet innebär ett större fokus på hälsosammare och klimatsmartare måltider med större fokus på vegetabilier.

FOTO: BENGT HÅKANSSON

RESURSPERSPEKTIVET

Resursperspektivet säkerställer att Region Sörmland använder sina resurser på ett effektivt och ändamålsenligt sätt.

Resursperspektivet är indelat i några delområden vilka kan ses som de viktigaste produktionsresurserna för regionens verksamheter.

De fyra indikatorer som är kopplade till resursperspektivet är "Andel engagerade medarbetare

HME index", "Sjukfrånvarotid i relation till ordinare arbetstid", "Ekonomiskt resultat - avvikelse utfall/budget i tkr" och "Soliditet inklusive pensionsförbindelser".

INDIKATOR	UTFALL	MÅLVÄRDE
● Andel engagerade medarbetare HME index (senaste mätning 2018)	78,6	78,0
◆ Sjukfrånvarotid i relation till ordinare arbetstid	6,4 %	Max 6 %
● Ekonomiskt resultat	554 mnkr	45 mnkr
● Soliditet inklusive pensionsförbindelser	-2,0 %	-4,2 %

88 %

av de svarande medarbetarna anser sig kunna rekommendera sin arbetsplats till andra.

REGION SÖRMLAND ÄR EN ATTRAKTIV ARBETSGIVARE MED KOMPETENTA OCH ENGAGERADE MEDARBETARE SOM KÄNNER ARBETSGLÄDJE

Region Sörmland har som mål att vara en attraktiv arbetsgivare med kompetenta och engagerade medarbetare som deltar aktivt i utvecklingen av verksamheten.

Indikatorn HME (Hållbart medarbetarengagemang) mäts i samband med Medarbetar- och säkerhetsenkäten, som senast genomfördes 2018. HME-värdet var då 78,6, vilket innebär att målvärdet på 78 uppnåddes. HME mäter tre olika delindex; motivation, ledarskap och styrning, se bild nedan. Även svarsfrekvens ökade och uppgick till 86 %. I bakgrundsfrågor som ställs visar 2018 års resultat att 88 % av de svarande medarbetarna anser sig kunna rekommendera sin arbetsplats till andra.

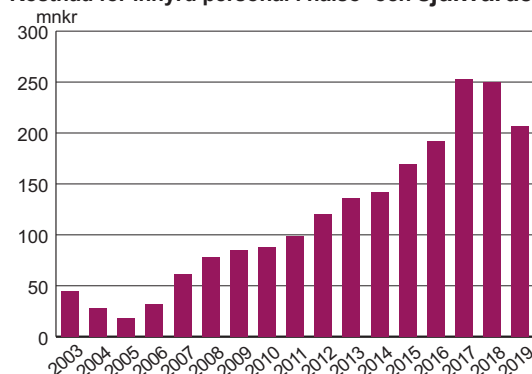
HME	KVINNOR	MÄN	TOTALT
Ledarskap	80,0	80,9	80,0
Motivation	80,2	78,5	79,6
Styrning	76,6	74,8	76,1
Totalt	78,9	78,2	78,6

Enligt det nationella måttet "Andel sjukfrånvarotid av ordinarie arbetstid" minskade sjukfrånvaron med 0,1 procentenheter jämfört med föregående år till 6,4 %. Målvärdet på högst 6,0 % sjukfrånvaro uppnåddes dock inte.

Kostnad för inhyrd personal

Styrelsen har beslutat att ansluta sig till det nationella projektet om att aktivt arbeta med åtgärder som på olika sätt skapar förutsättningar att bli oberoende av inhyrd personal. Kostnaden för inhyrd personal minskade med 43 mnkr och uppgick till 207 mnkr i hälso- och sjukvården. Kostnaden för läkare har minskat med 26 mnkr, men kostnaden

Kostnad för inhyrd personal i hälso- och sjukvården

för inhyrda läkare utgör dock alltså den största kostnaden för inhyrd personal. Kostnaden för sjuksköterskor minskade med 22 mnkr. Insatser i form av bland annat fler AT-platser, anställning av rekryterare, utlandsrekrytering samt ökat antal studieplatser för undersköterskor och skötare som studerar till sjuksköterska med bibehållen lön. Förtydligade mål har beslutats för 2019 och dispenserutvärderingarna har setts över.

Arbetad tid för inhyrd personal omräknat till årsarbetare minskade med 29 årsarbetare, från 171 under 2018 till 142 under 2019.

Systematiskt arbetsmiljöarbete, undersöka, riskbedöma, åtgärda och kontrollera

Arbetsmiljön undersöks bland annat genom medarbetarsamtal, arbetsplatsträffar, skyddsronder, och medarbetarenkät.

I medarbetarenkäten mäts prestationsnivån, säkerhetskultur, hållbart medarbetarengagemang (HME), regionens tilläggsfrågor, samt frågor kring mobbing och trakasserier.

Ingen medarbetarenkät utgick 2019 utan genomförs tidig vår 2020. Genom att flytta tidpunkten kan åtgärder utifrån resultatet integreras i övrig verksamhetsutveckling.

Andelen som kan rekommendera andra att söka sig till arbetsplatsen har sedan 2012 ökat från 81,6% till 88 %. Det fördelar sig på de fem största yrkeskategorierna enligt tabellen nedan.

REKOMMENDERAR ARBETS- PLATSEN, %	2017	2018
Sjuksköterskor	90,6	89,5
Undersköterskor, skötare	91,2	89,3
Administrativ personal	86,6	89,1
Paramedicinsk personal	85,6	82,5
Läkare	86,7	82,9

Regionen har erbjudit utbildning till chefer gällande arbetet med resultatet. Samtliga chefer har även erbjudits individuell coaching som syftar till att skapa förutsättningar för att arbeta med förbättringar och utföra sina uppdrag med engagemang i verksamhetens fortsatta arbete kring handlingsplan och aktiviteter.

Ett arbete har påbörjats för att ta fram ett systemstöd för det systematiska arbetsmiljöarbetet (SAM) till chefer i Region Sörmland. En arbetsgrupp undersöker möjligheterna att lägga in skydd-/arbetsmiljöordningar, riskbedömningar och årlig uppföljning av SAM i regionens planerings och ledningssystem.

Totalt gjordes 439 arbetsskadeanmälningar och 756 tillbudsanmälningar i regionen under året. Jämfört med föregående år ökade antalet arbetsskadeanmälningar med 168 medan tillbudsanmälningarna ökade med 375 anmälningar. Den vanligaste arbetsskadan var stick/skärskada med 60 anmälningar och den vanligaste tillbudet var bemanning med 242 anmälningar. Det var 71 arbetskadorna och 155 tillbud som inte hade en kategori.

Fördjupad analys, fokus på de yngre medarbetarna

Resultatet i senaste medarbetarundersökningen visar att de "yngre" (29 år eller yngre) över tid har fått minskad medarbetarkraft, ökad arbetsrelaterad utmattnings och minskad upplevelse av delaktighet. Syftet med en fördjupad analys är att undersöka vad som kan orsaka denna upplevelse för att utifrån det se över möjligheten att hitta insatser för att vara en attraktiv arbetsgivare.

Under hösten intervjuades totalt 47 medarbetare med en god spridning från regionens olika verksamhetsområden och representerade yrken. Frågorna som har ställts under de enskilda intervjuerna har haft fokus på de områden som signalerar förbättringsbehov samt ledarskap då det området har en stark koppling till dessa områden. Materialet är under bearbetning och analys och resultatet kommer att presenteras under våren 2020.

Arbetsmiljöverkets inspektioner

Under 2019 har arbetsmiljöverket inspekterat den organisatoriska och sociala arbetsmiljön på enheter i primärvården, ambulans och kultur. Syftet med inspektionerna har varit att förebygga ohälsa och olycksfall, där arbetsbelastning, arbetstidens förläggning, kränkande särbehandling eller hot och våld kan riskera att medarbetare drabbas av sjukdom eller olycksfall.

Organisatorisk och social arbetsmiljö, kränkande särbehandling, trakasserier och sexuella trakasserier

Under våren har Arbetsmiljömedicin i Örebro genomfört utbildningar för chefer och huvudskyddsombud i kränkande särbehandling, trakasserier och sexuella trakasserier.

Arbetsmiljöutbildningar

Partsgemensamma arbetsmiljöutbildningar har hållits för chefer och skyddsombud. Innehållet är till stora delar byggt på material av Suntarbetsliv. Samma arbetsmiljöutbildning finns som E-utbildning i kompetensportalen till fackligt förtroendevalda och till chefer innan de skriver under dokumentet fördelning av arbetsmiljöuppgifter.

Arbetslivsinriktad rehabilitering

En ny övergripande rutin för arbetslivsinriktad rehabilitering togs fram under 2018 och arbetet med implementering av den har pågått sedan dess. Utbildning för chefer om arbetslivsinriktad rehabilitering har genomförts i olika forum och parallellt med det har rutinen ytterligare justerats. Under våren 2019 har en omarbetning av regionens systemstöd för dokumentation av arbetslivsinriktad rehabilitering genomförts.

En vägledning för chefer har tagits fram som handlar om hur en chef kan och bör agera om hen upptäcker eller misstänker att en medarbetare är utsatt för våld i sitt privatliv.

Friskvårdsbidrag

Från 1 jan 2019 höjdes friskvårdsbidraget från 1 500 kr till 2 500 kr per år och medarbetare. Informationsmaterial har tagits fram och informationsaktiviteter har genomförts på exempelvis framstegsdagen, insidan och vid arbetsmiljöutbildningar.

Normverket

Normverket, vars syfte är att synliggöra normer för att genom det uppnå ett så bra bemötande som möjligt mot patienter, kunder, elever, medborgare, har omarbetats under året. Den nya versionen publicerades i september 2019. En kommunikationsplan samt informationsmaterial om verket har tagits fram.

Representation, interna kurser, arbetsmöten, gåvor och uppvaktning

En anvisning är framtagen gällande representation, interna kurser, konferenser och arbetsmöten, samt gåvor och uppvaktning. Anvisningen anger de övergripande principerna för dessa områden och ger en tydlighet i vad som gäller i Region Sörmland och säkerställer att skatteverkets regler för skattefria förmåner följs.

Löner och villkor

Löneanalys

Löneanalys har genomförts på ett antal yrkesgrupper (merparten inom hälso- och sjukvården). I analysen ses löneläge och löneutveckling över samt faktorer som till exempel sjukfrånvaro och personalomsättning. Resultatet av analysen tas med i arbetet inför löneöversynen 2020.

Lönekartläggningssystem

Från och med 2017 finns krav på arbetsgivaren att genomföra en lönekartläggning varje år. De skärpta kraven innebär behov av ett strukturerat och standardiserat arbetssätt varför upphandling av ett lönekartläggningssystem varit nödvändig. Leverans av det nya lönekartläggningssystemet skedde under hösten 2019. Arbetet med lönekartläggningen har löpt på under hösten och förväntas bli klart i början av 2020.

Kompetensförsörjning

Utbildningsuppdraget

Regionens utbildningsuppdrag innebär att praktikplatser med god kvalitet och bra lärandemiljöer ska erbjudas studenter på de olika reguljära vårdutbildningarna. Uppdraget är en central del i den strategiska kompetensförsörjningen. Under året har återcertifiering av det regionala Vård- och omsorgscollege skett för perioden 2019 - 2024. Under året har cirka 1 410 studerande genomgått någon form av verksamhetsintegrerat lärande i regionens regi.

Samverkansnämnden Uppsala-Örebro

Region Sörmland ingår i Samverkansnämnden Uppsala-Örebro Kompetens och -utvecklingsråd. Rådets syften är att underlätta och stödja regionens arbete med den framtida kompetensförsörjningen. Genom ett samagerande mellan

regionerna förstärks möjligheten att påverka vårdutbildningarnas utformning, planering/dimensi-
onering och innehåll. Ett nära samspel med utbildningsanordnare möjliggör också att den verksamhetsförlagda utbildningen lever upp till de krav hälso- och sjukvården förväntas ha i framtiden.

Programmet för nytexaminerade sjuksköterskor

Under 2019 har samtliga tre sjukhus fått nya samordnare till programmet. Under året har totalt 107st nytexaminerade sjuksköterskor deltagit på programmets seminariedagar i regionen. Resultatet av utvärderingen visar att det finns en ökad trygghet efter avslutat program då seminariedagarna gett energi och stärkt den egna rollen. Reflektionen har gett nya insikter och tankesätt samtidigt som möjligheten att skapa nätverk har funnits gentemot föreläsare och övriga deltagare. Samordning finns mellan programmet för nytexaminerade sjuksköterskor och traineeprogrammet.

Traineeprogrammet

Målet med traineeprogrammet är att få trygga och säkra sjuksköterskor genom att tydliggöra vilka förväntningar som ställs på dem i de olika verksamheterna. Genom att förtydliga och förstärka sjuksköterskans förutsättningar och roll förväntas attraktionskraften öka till våra arbetsplatser samt bidra till att behålla nuvarande sjuksköterskor. Rekrytering till programmet har skett inför både vår- och höstterminen 2019. Totalt har 26 st traineesjuksköterskor i termin 1, 2 och 3 deltagit i traineeprogrammet under året. Sammanlagt har elva traineesjuksköterskor avslutat programmet sedan programstart hösten 2017. Samtliga arbetar kvar i Region Sörmland och de flesta på en av de enheter de var placerade på i programmet.

Mentorsprogram

Regionens mentorprogram erbjuder för tredje året i rad mentorskap för både chefer och traineesjuksköterskor. Både mentorer och adepter ges möjlighet att utveckla ledarskapet och sin yrkesroll. Det handlar främst om kunskap- och erfarenhetsutbyte som grundar sig i regelbundna samtal mellan adept och mentor och om att våga ta nya steg i sin individuella utveckling. Totalt har 53 mentorer utbildats sedan programstart och det pågående mentorsprogrammet omfattar totalt 62 deltagare.

Studieförmån

Studieförmånen innebär möjlighet för sjuksköterskor (som jobbar inom regionen) att kunna utbilda sig till specialistsjuksköterska med bibehållen grundlön. Förmånen gäller även tillsvidareanställd undersköterska, skötare eller medicinsk sekreterare för vidareutbildning till sjuksköterska eller inom paramedicin. Studieförmånen innebär i dessa fall en ersättning på 10 000 kr brutto per studiemånad vid 100 % tjänstledighet för studier. Under 2019 studerade totalt 59 grundutbildning till sjuksköterska och 16 tog examen. När det gäller andra legitimationsyrken så som dietist, fysioterapeut, arbetsterapeut och biomedicinsk analytiker så studerade elva inom dessa utbildningar och tre tog examen. Antal utbildningsplatser avseende specialistsjuksköterskeutbildning ligger på mellan 35–40 st. Under 2019 påbörjade 50 personer en specialistsjuksköterskeutbildning och 29 examinerades.

Uppdragsutbildning specialistsjuksköterskeprogram med inriktning operations-sjukvård

Hälso- och sjukvårdsledningen beslutade under 2018 att påbörja en upphandling gällande utbildningsplatser med Karlstads universitet med planerad start höstterminen 2019. Avtalet är klart och det är sju medarbetare som påbörjat utbildningen med start höstterminen 2019.

Kompetensförsörjningsmodellen

Målsättningen med Region Sörmlands kompetensförsörjningsmodell är att samtliga verksamheter inom regionen ska tillämpa samma grundmodell och systematik i arbetet med kompetensinventering, gapanalyser och kompetensförsörjningsplaner. Under 2019 har implementeringen av kompetensförsörjningsmodellen fortsatt i regionens verksamheter. Detaljplanen för införande i de olika verksamheterna har följts, sammanlagt har nu 37 enheter infört eller är i införandefas av modellen.

Rekrytering och arbetsmarknad

Mässor

I syfte att marknadsföra Region Sörmland som arbetsgivare och dess olika verksamheter deltar regionen på mässor. 2019 deltog Region Sörmland på 46 mässor. Mässorna har i huvudsak varit riktade till vårdyrken men regionen har även funnits representerade på några mässor riktade till andra yrkesgrupper och skolor.

Sommarungdomspraktik

Sommarungdomspraktik anordnas årligen för att därigenom ge gymnasieungdomar som slutfört årskurs 2 en inblick i Region Sörmlands alla verksamheter och olika yrken. Det är en strategisk rekryteringsåtgärd men även en värdefull arbetsmarknadsåtgärd, då vårdverksamheter inte sällan är den första kontakten ungdomar har med arbetslivet. Av 244 sökande lottades 71 ungdomar fram till framtagna platser inom Region Sörmlands olika verksamheter.

Nyanlända med vårdkompetens

Under året har nio personer erhållit legitimation efter genomförd praktisk tjänstgöring eller verksamhetsförlagd utbildning i någon av regionens verksamheter. Intresset för utbildningen har fortsatt störst bland läkare. Flera av deltagarna har efter auskultation erbjudits vikariat som lärarassistent eller undersköterska, som kombineras med fortsatta studier mot legitimation.

Regionen ser en fortsatt ökning av förfrågningar från vårdarbetare med examen utanför EU/EES som inte är asylsökande, och som söker arbete hos oss. Även där sker ett långsiktigt arbete till följd av Socialstyrelsens legitimationskrav och även Migrationsverkets regelverk kring ansökan och beviljande av arbetstillstånd. Kontinuerlig kontakt hålls med Socialstyrelsen, Migrationsverket och Arbetsförmedlingen i dessa ärenden.

Rekrytering via arbetsmarknadsåtgärder

Samarbetet med Arbetsförmedlingen har skapat

tydligare vägar för hur olika former av bidragsanställningar kan etableras. I slutet av 2019 återinfördes extratjänster, ett anställningsstöd för personer som står långt från arbetsmarknaden, och intresset hos regionens verksamheter är stort. Bland de personer som ingick i förra omgången är det flertalet som har erbjudits fortsatt anställning i form av andra subventionerade anställningar och några har motiverats att utbilda sig inom hälso- och sjukvård.

Upphandling av rekryterings- och bemanningstjänster

Via ramavtalet för utlandsrekrytering har sju läkare och elva sjuksköterskor kontrakterats. Nytt ramavtal gällande bemanning av sjuksköterskor har tecknats under året. Nya ramavtal för bemanning, allmänspecialistläkare till primärvården samt specialistläkare till psykiatri och somatik beräknas bli klara första kvartalet 2020.

Rätt till heltid, deltid en möjlighet

Kartläggningar har under 2019 startats och genomförts inom regionen. 530 deltider har identifierats via kartläggning i personalsystemet och av dessa har 416 hittills redovisat önskade sysselsättningsgrader till projektets ledare. Av återkopplingarna framgår att 67 medarbetare önskar öka sin sysselsättningsgrad. Fram till den 31 december 2019 har 48 medarbetare fått öka sin sysselsättningsgrad, varav 10 fått ökningen på vikariatsanställning. 34 medarbetare arbetar numera heltid.

REGION SÖRMLAND HAR EN ÄNDAMÅLSENLIG, SÄKER IT SOM MÖJLIGGÖR DELAKTIGHET OCH TILLVARAR DIGITALISERINGENS MÖJLIGHETER

Region Sörmland har börjat arbetet med att inventera och samordna alla projekt kring E-tjänster som startar i regionen. Ett samarbete har bland annat inletts med DialogLab på Vårdcentralen Gallerian där kompetens kring E-hälsotjänster och tjänstedesign kan komplettera det arbetet och vara testbädd för nya arbetssätt utifrån patienternas identifierade behov.

Ett flertal projekt pågår inom Region Sörmland och det största just nu är programmet Framtidens Vårdinformationsstöd (FVIS). Under året har arbetet gått in i en ny fas, där representanter från verksamheterna har utsetts till olika referens- och implementationsgrupper.

Inom primärvården pågår arbete med att öka användningen av digitala hjälpmedel, som utökad användning av tjänster på 1177.se samt test av artificiell intelligent triagering genom den digitala plattformen Platform24. Under året har även ett arbete med att utveckla verktyg som använder artificiell intelligens påbörjats. Syftet är att verktyget ska vara ett stöd vid diagnostisering och bedömning av röntgenbilder.

Sörmlands museum har under året arbetat aktivt med sin webbplats som en arena för museets utbud. Här finns, förutom information, fördjupande material, utställningar och möjligheter att söka i museets databas. Museet använder också Instagram som utgör en "utställningsarena" där museet presenterar bilder ur samlingarna på olika teman.

REGION SÖRMLAND HAR EN STARK EKONOMI I BALANS

Region Sörmland har som mål att ha en stark ekonomi i balans. För 2019 redovisar regionen ett positivt resultat på 554 mnkr vilket är betydligt bättre än budget. Differensen mot budget består huvudsakligen av värdeökning av finansiella tillgångar.

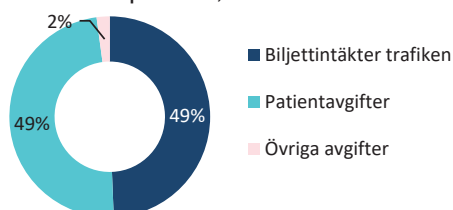
Verksamhetens intäkter

Verksamhetens intäkter delas in i fyra grupper, patient- trafikant- och andra avgifter, försäljning hälso- och sjukvård, försäljning inom regional verksamhet samt övriga intäkter. Hur utfallet 2019 fördelas mellan grupperna redovisas i diagrammet ovan.

Patient-, Trafikant- och andra avgifter

Utfallet för patient-, trafikant- och andra avgifter

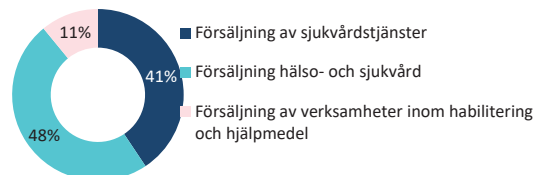

uppgår till 237 mnkr, vilket är 2 mnkr bättre än budgeterat. Biljettintäkterna för kollektivtrafiken är högre än beräknat medan patientavgifterna är

lägre. Ökningen för biljettintäkterna beror framförallt på en ökad försäljning av enkelbiljetter och periodkort för resor inom en kommun. Budgetavvikelsen för patientavgifter beror på lägre intäkter än beräknat för läkarbesök och slutenvård.

Utfallet för patient-, trafikant- och andra avgifter har ökat med 122 mnkr eller 106,5% jämfört med föregående år. Den största ökningen jämfört med föregående år avser biljettintäkter för kollektivtrafiken och kan härledas till regionbildningen. Utfallet för patientavgifter har ökat jämfört med föregående år vilket framförallt kan härledas till ökade intäkter för läkarbesök och sjukvårdande behandling.

Försäljning hälso- och sjukvård

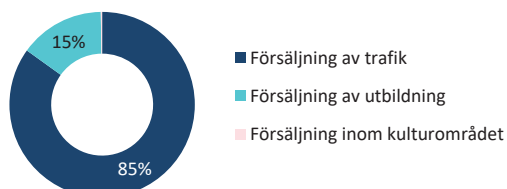

Utfallet för försäljning av hälso- och sjukvård uppgår till 832 mnkr, vilket är 401 mnkr högre än budgeterat. Ökningen beror framförallt på att antalet digitala vårdkontakter har ökat. Om patienten inte är folkbokförd i Sörmland så fakturerar Region Sörmland kostnaden för den digitala vårdkontakten till hemregionen och det är den intäkten som redovisas här. Motsvarande kostnad för digitala vårdkontakter redovisas som köpt verksamhet. Även Regionsjukhuset Karsudden redovisar högre intäkter än budgeterat, vilket kan hänföras till den höga beläggningen.

Intäkterna för försäljning av hälso- och sjukvård är

423 mnkr eller 103,5 % högre än utfallet föregående år, vilket förklaras av samma orsaker som budgetavvikelsen ovan.

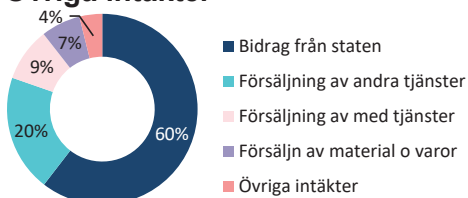
Försäljning inom regional verksamhet

Utfallet för försäljning inom regional verksamhet uppgår till 431 mnkr, vilket är 48 mnkr lägre än budgeterat. Det är framförallt försäljning av trafik som är lägre än beräknat, vilket kan hänföras till svårigheter i budgeteringen kopplat till regionbildningen. Intäkterna för försäljning av utbildning är högre än budgeterat vilket framförallt kan härledas till uppdragsutbildningarna vårdintroduktion och etableringskurs med kulturinriktning inom Eskilstuna folkhögskola samt det individuella programmet inom gymnasiesärskolan på Öknaskolan.

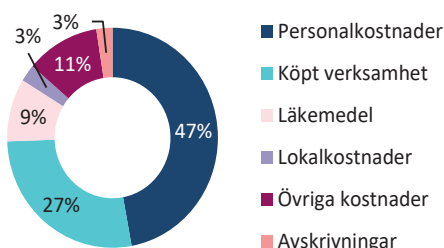
Intäkterna för försäljning inom regional verksamhet är 369 mnkr eller 591,0 % högre än utfallet föregående år, vilket förklaras av regionbildningen.

Övriga intäkter

Region Sörmlands övriga intäkter uppgår till 1 032 mnkr, vilket är 175 mnkr högre än budgeterat. Den positiva budgetavvikelsen beror framförallt på de riktade bidragen från staten, bland annat har bidragen avseende kömiljarden, god och nära vård och investering i vårdens medarbetare blivit högre än beräknat.

Utfallet för övriga intäkter är 116 mnkr eller 12,6 % högre än utfallet föregående år. Ökningen kan hänföras till ökade riktade bidrag från staten och intäkter som har tillkommit på grund av den nya organisationen.

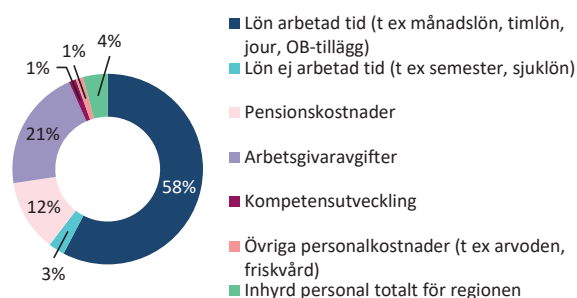

Verksamhetens kostnader

Verksamhetens kostnader redovisas i sex olika grupper, personalkostnader och köpt verksamhet är de två största.

Personalkostnader

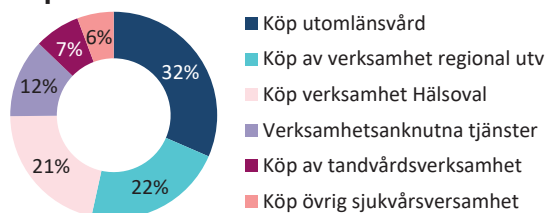
Region Sörmlands personalkostnader inklusive inhyrd personal uppgår 2019 till 5 596 mnkr, vilket är 248 mnkr högre än budget. Budgetavvikelsen kan bland annat härledas till att regionen har fler anställda, bland annat kopplade till de riktade statsbidragen. Även kostnaden för inhyrd personal och pensioner har varit högre än budgeterat.

Personalkostnaderna är 553 mnkr eller 11,0% högre än utfallet föregående år. Ökningen kan till stor del hänföras till regionbildningen och organisationsförändringar. Om Regionala utvecklingsnämnden, Region Sörmland IT och Regionservice exkluderas har personalkostnaden ökat med 184 mnkr eller 3,7 %. Ökningstakten för personalkostnaderna har varit lägre än på flera år. Under 2019 har framförallt kostnaden för lön arbetad tid och pensioner ökat. Den ökade kostnaden för lön arbetad tid beror bland annat på ett ökat antal anställda. Under året har till exempel primärvården öppnat en ny vårdcentral i Eskilstuna och Regionsjukhuset Karsud den har öppnat en ny vårdavdelning.

Under året har kostnaden för inhyrd personal inom hälso- och sjukvården minskat med 43 mnkr eller 17 % jämfört med föregående år. Inom hälso- och sjukvården pågår ett arbete för att bli oberoende av inhyrd personal och för 2019 redovisar de flesta divisioner lägre kostnader än föregående år. Kostnaden har minskat för både inhyrda läkare och sjuksköterskor. Hälso- och sjukvårdens andel av inhyrd personal uppgår till 4,9%, att jämföra med det nationella målet på 2 %.

”Kostnaden för inhyrd personal inom hälso- och sjukvården har minskat med 17%”

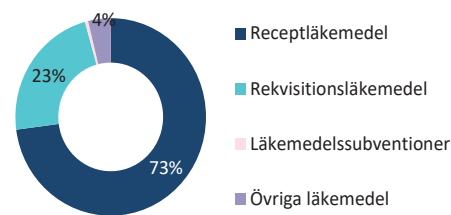
Köpt verksamhet

Kostnaden för köpt verksamhet uppgår till 3 253 mnkr, vilket är 342 mnkr högre än budgeterat. Inom gruppen finns det stora budgetavvikelser. Positivt avviker till exempel kostnaden för kollektivtrafik medan kostnaden för köp av utomlänsvård, laboratorieundersökningar och besöksersättning för digitala vårdkontakter avviker negativt. För utomlänsvården redovisas en budgetavvikelse på 194 mnkr. De största budgetavvikelserna finns inom fritt vårdval och högspecialiserad vård.

Det totala utfallet för köpt verksamhet har ökat med 1 224 mnkr eller 60,4 % jämfört med föregående år. En stor del av ökningen, 705 mnkr, kan förklaras av regionbildningen då bland annat köp av buss- och tågtrafik samt serviceresor redovisas som köpt verksamhet. Ökningen av digitala vårdkontakter förklarar också en stor del av ökningen, cirka 400 mnkr. Under 2019 har kostnaden för utomlänsvård uppgått till 1 025 mnkr, vilket är 176 mnkr eller 21 % högre än utfallet föregående år. Kostnaden har ökat inom alla remissgrupper men framförallt inom den högspecialiserade vården. Inom den högspecialiserade vården består ökningen till stor del av fler och dyrare patienter. Det totala antalet remisser till andra vårdgivare har ökat jämfört med föregående år. Det är framförallt remisser för högspecialiserad/regionvård och vårdgarantieremittering som har ökat. Även kostnaden för tandvård till barn och unga vuxna har ökat.

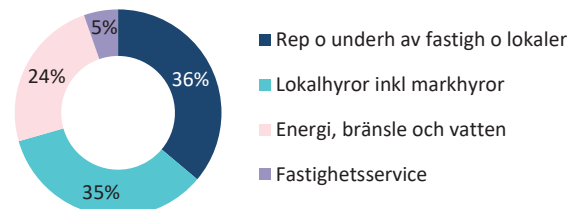
Läkemedel

Den totala kostnaden för läkemedel uppgår till 1 101 mnkr, vilket är 22 mnkr lägre än budgeterat. Kostnaden för övriga läkemedel har varit lägre än budgeterat medan kostnaden för receptläkemedel har varit högre. Stora tillskott för läkemedel gjordes i budgeten för 2019.

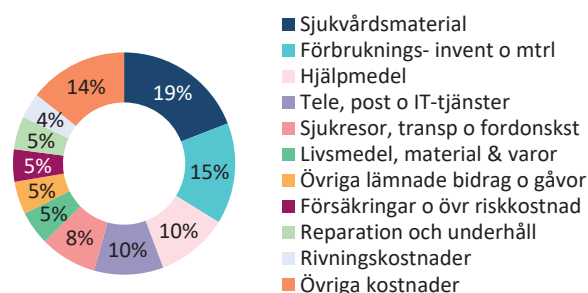
Region Sörmlands totala kostnad för läkemedel har, jämfört med föregående år, ökat med 53 mnkr eller 5,0 %. En stor del av ökningen kan hänföras till receptläkemedel som har ökat med 37 mnkr eller 4,9 %. Det är läkemedel inom områdena tumörer och rubbningar i immunsystemet, blod och blodbildande organ samt matsmältningsorgan och ämnesomsättning som har ökat mest. Även kostnaden för rekvisitionsläkemedel har ökat, vilket bland annat kan härledas till onkologiska- och antibiotiska läkemedel.

Lokalkostnader

Kostnaden för Region Sörmlands lokaler har under 2019 uppgått till 299 mnkr, vilket är 3 mnkr lägre än budgeterat. Den positiva budgetavvikelsen kan hänföras till Regionsjukhuset Karsudden och beror på att renoveringen av hissar och underhåll av fastigheter har flyttats fram till nästa år.

Utfallet för perioden är 88 mnkr eller 22,9 % lägre än motsvarande period föregående år. En stor del av minskningen beror på att kostnaden för fastighetsservice till exempel städning redovisas i andra resultatgrupper, vilket kan hänföras till organisationsförändringar. Under året har kostnaden för externt förhyrda lokaler ökat, vilket delvis kan förklaras av den nya vårdcentralen i Eskilstuna. Även kostnaden för energi, bränsle och vatten har ökat jämfört med föregående år.

Övriga kostnader

Övriga kostnader uppgår till 1 339 mnkr, vilket är 47 mnkr högre än budgeterat. Inom gruppen finns det stora budgetavvikelser. Negativ budgetavvikelse redovisas till exempel för hjälpmedel medan lägre kostnader redovisats för fastighetsplanen och framtidens vårdinformationsstöd (FVIS). Avsatta medel för oförutsedda kostnader har inte heller använts i beräknad omfattning.

Utfallet för övriga kostnader har minskat med 229 mnkr eller 14,6 % jämfört med föregående år. Minskningen beror till stor del på av vissa kostnader, till exempel kollektivtrafik och köp av IT-tjänster, redovisas i andra resultatgrupper, vilket är en följd av organisationsförändringar och regionbildningen. Kostnaden för sjukvårdsmaterial, hjälpmedel och rivning har ökat jämfört med föregående år. Den ökade kostnaden för hjälpmedel beror bland annat på ökad efterfrågan på diabeteshjälpmiddel och den ökade kostnaden för rivning kan härledas till de byggprojekt som pågår på regionens sjukhus.

Avskrivningar

Regionens kostnader för avskrivningar uppgår till 294 mnkr, vilket är 25 mnkr bättre än budgeterat. Budgetavvikelsen kan bland annat härledas till försenade projekt vilket har medfört en lägre avskrivningskostnad.

Utfallet för avskrivningar är 42 mnkr eller 16,7 % högre än föregående år. Den ökade kostnaden för avskrivningar kan framförallt hänföras till organisationsförändringar och regionbildningen.

Verksamhetens nettokostnad

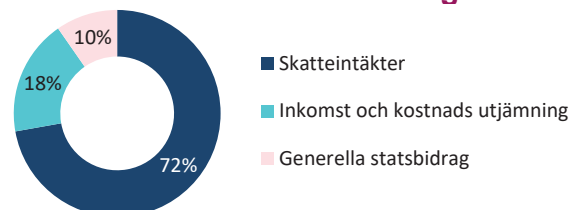
Verksamhetens nettokostnad uppgår till -9 350 mnkr, vilket innebär en negativ avvikelse från budgeten med 57 mnkr. Jämfört med föregående år

har nettokostnaden ökat med 525 mnkr eller 6,0 %, att jämföra med den budgeterade nettokostnaden på 5,3 %.

Avvikelsen per nämnd redovisas i tabellen nedan.

MNKR	UTFALL 2019	BUDGET 2019	AVVIK BUDGET-UTFALL
Nämnden för kultur, utbildning och friluftsvärksamhet	-127	-127	0
Patientnämnden	-2	-4	2
Revisionen	-4	-5	1
Nämnden för primärvård, rättspsykiatri och Dammsdalskolan	-16	-35	19
Regionstyrelsen	-9 063	-8 960	-103
Nämnden för samverkan socialtjänst och vård	-2	0	-2
Inköpsnämnden	0	0	0
Regionala utvecklingsnämnden	-136	162	26
Verksamhetens netto-kostnad	-9 350	-9 293	-57

Skatteintäkter och statsbidrag

Skatten till Region Sörmland uppgår till 10,83 kronor, vilket är en ökning med 6 öre jämfört med föregående år. I samband med regionbildningen 2019 höjde Region Sörmland skatten med 6 öre och länets kommuner sänkte skatten med motsvarande belopp genom så kallad skatteväxling. Region Sörmlands totala utfall för skatteintäkter, utjämning och generella statsbidrag uppgår till 9 207 mnkr, vilket innebär en positiv avvikelse från budgeten med 22 mnkr. Det är statsbidraget för läkemedelsförmånen som redovisar en positiv avvikelse.

Utfallet för skatteintäkter, utjämning och statsbidrag är 417 mnkr eller 4,7 % högre än föregående år, att jämföra med den budgeterade ökningen på 4,5 %. Det är framförallt skatteintäkterna och utjämningen som har ökat jämfört med föregående år vilket delvis förklaras av skatteväxlingen. Även utfallet för de generella statsbidragen är högre än föregående år. Statsbidraget för läkemedel har ökat medan statsbidraget för den del av välfärdsmiljarderna som grundar sig på flyktingmottagande har minskat.

Externt finansnetto

Trots politisk osäkerhet i form av handelskriget mellan USA och Kina, osäkerheten kring brexit och oroligheterna i mellersta östern blev 2019 det starkaste börsåret på tio år. Den positiva utvecklingen var delvis en följd av den svaga avslutningen på 2018 men börserna drevs också uppåt av att konjunkturavmattningen mildrades, att osäkerheten kring brexit minskade och att ett handelsavtal mellan USA och Kina till slut såg ut att komma i hamn. Den avgörande faktorn var dock att obligationsräntorna fortsatte falla och att den amerikanska centralbanken sänkte räntan i tre steg. Med ihållande låga räntor har jakten på avkastning intensifierats bland världens kapitalförvaltare vilket gynnat aktier som tillgångsslag. Trots att Riksbanken höjde räntan och lämnade negativt territorium för första gången på nära fem år förefaller det allt mer troligt att den rådande lågräntemiljön blir bestående under en lång tid.

”Den svenska börserna steg med 35%”

När året var slut hade de globala aktiemarknaderna gått upp drygt 34 % och europa med nästan 29 % räknat i svenska kronor. Den svenska börserna steg med 35 % (inklusive utdelningar). Liknande utveckling hade amerikanska börserna, som steg 36 % 2019.

Regionens externa finansnetto visar en stor positiv avvikelse mot budget (+543 mnkr). Från och med den 1 januari 2019 gäller en ny redovisningslag som innebär att finansiella instrument ska värderas till marknadsvärde på bokslutsdagen och redovisas som realiserad värdeförändring. Marknadsvärdet i portföljen förändras i takt med börsutvecklingen och den realiserade värdeförändringen kommer därför att variera under året. Per den 31 december uppgår den realiserade värdeförändringen i pensionsmedelsportföljen till 647 mnkr. Föregående år uppgick den realiserade värdeförändringen för samma period till -251 mnkr.

Regionens finansiella netto är 697 mnkr (-122 mnkr). När räntekostnader inklusive löneskatt på pensioner exkluderas uppgår det positiva nettot till 800 mnkr (-46 mnkr). Största bidraget till det positiva nettot har varit den realiserade värdeförändringen 647 mnkr (-251 mnkr).

Regionen har en checkräkningskredit om 1 000 mnkr, varav 515 mnkr nyttjats per bokslutsdagen.

Under året upptogs ett långfristigt lån på 570 mnkr för finansiering av regionens strategiska investeringar.

Regionen tillämpar säkringsredovisning och använder derivatinstrument i sin upplåning, så kallade swappar, för att dämpa effekterna av svängningarna i räntorna (ränterisken). Den 31 december 2019 hade regionen totalt 8 utestående säkringsinstrument av denna typ, med ett totalt belopp på 800 mnkr. Under räkenskapsåret 2019 är räntekostnaderna för säkringsinstrumenten 3,5 mnkr och ingår som en del av räntekostnaderna i resultaträkningen.

Regionens finansnetto

MNKR	2018	2019
Finansiella intäkter	462	1 030
Finansiella kostnader	-508	-230
Räntekostnad pensioner	-61	-83
Löneskatt på räntedel, pensioner	-15	-20
Summa finansnetto	-122	697

Kapitalförvaltningens utveckling

	2018	2019
Marknadsvärde, mnkr	4 232	5 368
Årets avkastning, %	-1,2	+18,6
Totalavkastning, % (sedan start)	104,7	123,3
Årets upp-/nedskrivning, mnkr	0	0

Likviditet och långfristiga skulder

MNKR	2018	2019
Likviditet*	187	354
Låneskuld	1 000	1 570

* Med likviditet avses regionens tillgodohavanden i bank, plusgiro, kassa och handkassar.

Förfallostruktur låneportfölj

VOLYM, MNKR	KAPITAL-BINDNING	RÄNTE-BINDNING
Under 1 år	0	570
1-2 år	200	0
2-3 år	370	0
3-4 år	400	300
4-5 år	400	100
5-6 år	200	100
6-7 år	0	100
7-8 år		100
8-9 år		100
9-10 år		100
Totalt	1 570	1 570

- Genomsnittlig kapitalbindning vid årets slut: 3,6 år
- Genomsnittlig upplåningsränta vid årets slut: 0,49 %
(exklusive swappar/räntebindning: 0,21 %)
- Genomsnittlig räntebindningstid vid årets slut: 3,87 år
(exklusive swappar: 0,53 år)

Swappar är en typ av derivatinstrument som innebär att rörlig ränta byts mot fast ränta (eller vice versa) med motparten, banken. Användandet av derivatinstrument regleras i regionens finanspolicy.

”Ett positivt resultat på 554 mnkr”

Årets resultat

Region Sörmland redovisar för 2019 ett positivt resultat på 554 mnkr, vilket är 460 mnkr bättre än föregående år eller 509 mnkr bättre än budgeterat. Årets resultat är i hög grad påverkat av en ny redovisningslag som innebär att från och med 2019 ingår eventuella realiserade finansiella värdeökningar och värdeminskningar i resultatet. Stora positiva budgetavvikelser redovisas även för riktade statsbidrag, oförutsedda medel och fastighetsplanen medan stora negativa budgetavvikelser redovisas för personalkostnader, utomlänsvård och pensioner. Avvikelserna finns beskrivna under de olika resultatgrupperna ovan.

Hur ser verksamheternas ekonomi ut?

När resultatet för Region Sörmlands alla verksamheter summeras ihop till verksamhetens resultat så redovisas en negativ budgetavvikelse på 35 mnkr. Nedan presenteras avvikelser mellan budget och utfall för verksamhetsområdena hälso- och sjukvård, regional verksamhet samt ledning och stöd.

Hälso- och sjukvård

Division Kirurgi redovisar en negativ budgetavvikelse på -106 mnkr. Budgetavvikelsen beror främst på högre kostnader än budgeterat för personal, köpt verksamhet och övriga kostnader. Budgetunderskottet för personal beror främst på kostnaden för inhyrd personal. Övriga personalavvikelser täcks till stor del av intäkter för olika satsningar som kvinnors hälsa och investering i vårdens medarbetare. Inom köpt verksamhet är det bland annat kostnaden för utomlänsvård och

laboratorieundersökningar som redovisar negativa budgetavvikelser. Underskottet för övriga kostnader kan framförallt härledas till sjukvårdsmaterial, hjälpmedel och IT.

Division Medicin redovisar en negativ budgetavvikelse på -46 mnkr. Budgetavvikelsen beror främst på högre kostnader än budgeterat för personal, köpt verksamhet och övriga kostnader medan kostnaden för läkemedel är lägre än budgeterat. Budgetunderskottet för personal beror bland annat på ett ökat antal anställda. Inom köpt verksamhet är det bland annat kostnaden för laboratorieundersökningar och vårdnära service som redovisar negativa budgetavvikelser. Under året har divisionen arbetat med att komma åt den delen som anses vara icke värdeskapande laboratorieundersökningar. Underskottet för övriga kostnader kan framförallt härledas till diabeteshjälpmedel men även kostnaden för bland annat IT och sjukvårdsmaterial. Läkemedel genererar dock ett överskott mot budget vilket huvudsakligen kan hänföras till receptförskrivna preparat och förändrad behandling av patienter med hepatit C.

Division Medicinsk service redovisar en negativ budgetavvikelse på -4 mnkr. Budgetavvikelsen beror främst på högre kostnader än budgeterat för köpt verksamhet, övriga kostnader samt lägre intäkter än budgeterat. En positiv budgetavvikelse redovisas bland annat för personal och lokalkostnader. Budgetunderskottet för köpt verksamhet beror bland annat på kostnader för vårdnära service, distansgranskning och köpta undersökningar inom radiologi. Underskottet för övriga kostnader kan bland annat härledas till diabeteshjälpmedel, sjukvårdsmaterial och IT. På intäktssidan redovisas en negativ budgetavvikelse vilket beror på lägre intäkter än budgeterat för sålda vårdplatser. Budgetöverskottet för personal orsakas till stor del av vakanser och överskottet för lokaler beror bland annat på lägre hyreskostnader.

Division Psykiatri och funktionshinder redovisar en negativ budgetavvikelse på -11 mnkr. Budgetavvikelsen beror främst på högre kostnader än budgeterat för köpt verksamhet och övriga kostnader medan bland annat kostnaden för personal är lägre än budgeterat. Budgetunderskottet för köpt verksamhet beror främst på kostnader för neuropsykiatriska utredningar genom fritt vårdval samt slutenvård inom barn- och ungdomspsykiatri. Underskottet för övriga kostnader kan framförallt härledas till hjälpmedel. Budgetöverskottet för personal beror bland annat på vakanser.

Divisionsgemensamt redovisar en negativ budgetavvikelse på -63 mnkr. Budgetavvikelsen beror främst på högre kostnader än budgeterat för köpt verksamhet, personal och läkemedel. Inom köpt verksamhet beror budgetunderskottet bland annat på högre kostnader för utomlänsvård inom gruppen fritt vårdval. Underskottet för personal kan bland annat härledas till framtidens vårdinformationsstöd (FVIS), strategisk utveckling av sjukvårdsstödjande applikationer (SUSSA) och det besparingsbeting som finns på administrationen. För FVIS och SUSSA finns dock motsvarande intäkter. Budgetunderskottet för läkemedel kan hänföras receptläkemedel och lägre läkemedelsrabatter än budgeterat.

Hälsoval redovisar en positiv budgetavvikelse på 3 mnkr. På både intäkts och kostnadssidan finns det stora budgetavvikelser, vilka kan härledas till ett ökat antal digitala vårdkontakter. Budgetavvikelser finns även för listersättning, specialiserad sjukvård i hemmet och för läkemedel.

Tandvården redovisar en negativ budgetavvikelse på -6 mnkr. Budgetavvikelsen beror på högre kostnader än budgeterat för tandvårdsstöd för vuxna och tandvård för barn och unga vuxna. Det är framförallt kostnaden för tandreglering som har blivit högre än förväntat.

Övrig hälso- och sjukvård redovisar en positiv budgetavvikelse på 88 mnkr. Budgetavvikelsen beror främst på att de riktade statsbidragen har blivit högre än budgeterat. Anledningen till avvikelsen är att vid budgettillfället var inte alla statsbidrag kända. Även avsatta medel för fastighetsplanen och framtidens vårdinformationsstöd (FVIS) bidrar till den positiva budgetavvikelsen då medlen inte har använts fullt ut.

Division primärvård, det vill säga den regiondrivna primärvården, redovisar en negativ budgetavvikelse på -16 mnkr. Budgetavvikelsen beror framförallt på högre kostnader än budgeterat för personal. Underskottet för personal kan bland annat förklaras av fler anställda och högre kostnader för inhyrd personal. Ökningen av antalet anställda beror till stor del på den nya vårdcentralen som har öppnat i Eskilstuna.

Regionsjukhuset Karsudden redovisar en positiv budgetavvikelse på 32 mnkr. Budgetavvikelsen beror framförallt på ökade intäkter, vilket kan här-

ledas till att sjukhuset har haft en hög beläggning under året. Under januari 2019 var 118 vårdplatser belagda och under årets sista nio månader, efter öppnandet av den nya vårdavdelningen, har drygt 132 vårdplatser varit belagda. Förutom ökade intäkter så har även kostnaden för personal och lokaler blivit lägre än budgeterat. Inom personal har antalet extravak och vård på andra sjukhus med medföljande personal minskat och lokalkostnaderna har påverkats positivt genom att renoveringen av hissarna har flyttats fram.

Dammsdalskolan redovisar en positiv budgetavvikelse på 3 mnkr. Budgetavvikelsen beror framförallt på lägre kostnader än budgeterat för personal, vilket kan hänföras till vakanser på bland annat elevboenden. Även intäkter för försäljning av skol- och boendeplaceringar bidrar till överskottet.

Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård redovisar en negativ budgetavvikelse på -2 mnkr. Budgetavvikelsen kan bland annat härledas till en hög försäljningsvolym av diabetes-hjälpmiddel, vilket genererar både mer intäkter och varukostnader. Inom nämnden redovisar hjälpmedelscentralen ett överskott medan FoU i Sörmland redovisar ett underskott.

Gemensamma patientnämnden redovisar en positiv budgetavvikelse på 2 mnkr. Budgetavvikelsen kan främst härledas till personal, bland

annat har en budgeterat tjänst inte tillsatts och antalet förordnade stödpersoner har inte varit lika många som budgeterat.

Regional verksamhet

Regionstyrelsens medel för kollektivtrafik redovisar en positiv budgetavvikelse på 44 mnkr. Budgetavvikelsen beror på lägre volymer av trafik.

Regionala utvecklingsnämnden redovisar en positiv budgetavvikelse på 26 mnkr. Budgetavvikelsen beror bland annat på lägre kostnader än budgeterat för serviceresor samt högre projektintäkter. Inom serviceresor har bland annat indexutvecklingen och resandeutvecklingen varit lägre än budgeterat. Ökningen av projektintäkterna kan hänföras till externa medel avseende till exempel utvecklingsprojekt.

Nämnden för kultur, utbildning och friluftssamhet redovisar ett resultat i nivå med budget.

Intäkterna avviker positivt från budgeten, vilket bland annat kan härledas till uppdragsutbildningar. Kostnaden för personal avviker däremot negativt från budgeten, vilket bland annat beror på högre kostnader för inhyrd personal.

Ledning och stöd

Regiondirektörens staber redovisar en positiv budgetavvikelse på 21 mnkr. Budgetavvikelsen kan framförallt härledas till regiondirektörens projektmedel som har använts i begränsad omfattning. Även flera staber redovisar positiva budgetavvikelser, vilket bland annat kan hänföras till arbetet med att hålla nere de administrativa kostnaderna.

Regionservice redovisar en negativ budgetavvikelse på -19 mnkr. Budgetavvikelsen kan framförallt härledas till fastighetsservice och verksamhetsservice. Underskottet för verksamhetsservice kan bland annat härledas till vårdnära service och lägre

intäkter för kostverksamheten på grund av ombyggnation av produktionsköket i Nyköping. Inom fastighetsservice kan underskottet bland annat härledas till inköp av konst och ökade kostnader i samband med ombyggnation av personalbostäder.

Region Sörmland IT redovisar en negativ budgetavvikelse på -6 mnkr. Budgetavvikelsen kan framförallt härledas till inköp av utrustning.

Regiongemensamt redovisar en negativ budgetavvikelse på -5 mnkr. Budgetavvikelsen består av både positiva och negativa budgetavvikelser. De största avvikelserna redovisas för oförutsedda medel som inte har använts under året. Kostnaden för pensioner har däremot blivit högre än budgeterat.

Revisionen redovisar en positiv budgetavvikelse på 1 mnkr. Budgetavvikelsen beror i huvudsak på lägre kostnader än budgeterat för upphandlade konsulter.

Intern kontroll

En god intern kontroll kännetecknas av bland annat:

- Dokumenterad och känd ansvars- och befogenhetsfördelning samt dokumenterade och kända rutiner
- Goda rutiner för hantering av avvikelser
- Efterlevnad av beslut och kontinuerlig uppföljning och utvärdering av verksamhetens ekonomi, prestationer och kvalitet
- Regelbunden riskanalys
- Säkerhet i system och rutiner

Nämnderna ska löpande följa upp det interna kontrollsystemet inom nämndens verksamhetsområde och varje år anta en särskild plan för uppföljning av den interna kontrollen. Planer har fastställts och uppföljningen av den interna kontrollen har under året avrapporterats i delårsrapporter. Vissa undantag finns, bland annat den regionala utvecklingsnämnden som är ett resultat av regionbildningen. Den regionala utvecklingsnämnden har gjort en kontrollplan för 2020 som kommer att redovisas under året.

Innehållet i de olika planerna varierar mellan nämnder och uppföljningar sker dels av generella

regelverk och dels av rutiner som är mer verksamhetsspecifika. Exempel på områden och rutiner som har kontrollerats under 2019 är:

- Kontroll av följsamhet mot ramavtal
- Finansportföljens allokering
- Fakturor
- Attestkontroll
- Utbetalningsordrar
- Diagnoskodning
- Verkställighet av fattade beslut
- Återrapportering av beslut till nämnden
- Utfördelning av arbetsmiljöuppgifter till chefer
- Rutiner för hyrpersonal
- Rutiner för betydande miljöaspekter

Nämnderna har vid kontrollerna i vissa fall upptäckt brister och då angivit vilka åtgärder som vidtagits eller planeras för att förbättra utfallet. Bedömningen är att nämnderna har ett fungerande internkontrollarbete men att det finns möjlighet att utveckla det arbetet ytterligare. Inom Region Sörmland pågår ett förbättringsarbete gällande den interna kontrollen. Syftet är att förtydliga och förenkla de olika stegen i framtagandet av internkontrollplanen.

Donationsstiftelser

KRONOR	BEHÅLL- NING 2019-01-01	BEHÅLL- NING 2019-12-31	FÖRMÖGEN- HETSSKYDD 2019-12-31	DISPONI- BELT 2019-12-31
HÄLSO- OCH SJUKVÅRD (REGIONSTYRELSEN)				
Stift för stöd till patienter, MSE	655 571	775 679	826 946	-51 267
Stift för ökad trevnad patienter, MSE	7 977	9 426	21 451	-11 851
Stift för stöd till personal, MSE	52 383	63 435	60 801	2 773
Artur Larssons fond, MSE	261 441	317 018	314 085	2 913
E Gust Anderssons fond, MSE	17 721	21 241	26 863	-5 446
Hulda Backmans fond, MSE	203 590	247 030	177 743	69 311
Ragnar Karlssons fond, MSE	28 345	34 388	33 546	821
Stift för stöd till patienter, KSK	390 696	474 410	395 844	78 445
Stift för stöd till personal, KSK	7 779	8 626	12 669	-3 867
Makarna Englundss stiftelse, KSK	716 621	828 119	903 427	-71 531
NLN:s stift för stöd till patienter	196 638	238 458	238 405	82
Georg Lundbergs Minnesfond	109 413	132 712	135 020	-2 212
NLN:s stift för ökad trevnad bland patienter	-3 797	-4 812	7 694	-12 324
Sjöbergska fonden	179 644	218 028	61 234	156 836
Söderlundiska fonden	6 456	7 642	1 443	6 374
Länets arbets- o förbättr anst	282 519	342 998	106 883	236 078
Mannerstrålska fonden för avg elever	78 059	94 626	38 697	56 049
Mannerstråhles stipendiefond	90 385	109 599	37 782	71 927
Syskonen Jenny & Frida Pettersson	660 904	802 857	562 586	239 762
Summa	3 942 345	4 721 480	3 963 119	762 873
KULTUR & UTBILDNING				
Wesséns fond	6 281 224	7 629 510	0	7 629 510
Östermans minnesfond	123 153	149 405	0	149 405
Märta Wegefalks donationsfond	1 175 403	1 427 662	649 379	777 476
Fond för utlandsvistelser	37 033	44 786	19 343	25 612
Stift för utdeln av stip till Åsa fhsk	310 828	377 391	251 850	125 481
Stift för utdeln av stip till elever på Öknaskolan	172 431	199 267	168 407	40 907
Stift för utdeln av stip till stud i sjuksköterskeutbildning	267 263	324 468	210 100	114 342
Landsantikvariens lönefond	2 661 546	3 232 381	0	2 661 546
Summa	11 028 881	13 384 870	1 299 079	11 524 279
REGIONSTYRELSEN				
F Folkskoll G Pettersson o hans hustrus minne (Överby)	1 117 650	1 186 641	1 181 878	4 191
Summa	1 117 650	1 186 641	1 181 878	4 191
Totalt	16 088 876	19 292 991	6 444 076	12 291 343
Donationsstiftelserna medelsplacering				
Fondplacering Nordea	Marknadsvärde			
	22 465 862			

Uppföljning av privata utförare

VÅRDcentraler

Region Sörmlands uppföljning av de privata vårdcentralerna skiljer sig inte mot uppföljningen av de offentliga vårdcentralerna.

Under året har avtalsuppföljning och dialoguppföljning genomförts med samtliga vårdcentraler i länet. Dialoguppföljningen är ett komplement till avtalsuppföljningen som syftar till utveckling. Syftet är att sprida idéer mellan vårdcentraler och att stimulera till att hitta nya arbetssätt. Det ger också en signal till regionen till att få kunskap om vad som behöver göras för att stödja på bästa sätt. Dialoguppföljningen genomfördes under våren vid sammanlagt fem tillfällen.

Ärligen publiceras avtalsuppföljningen för respektive vårdcentral på regionens hemsida för att befolkningen ska kunna ta del av vårdcentralernas resultat.

Under hösten har ett arbete pågått för att kunna publicera även ett urval av indikatorerna på regionens samverkanswebb. De utvalda indikatorerna ska spegla primärvårdens breda uppdrag. Målgruppen har i första hand varit vårdcentralerna samt regionens politiker. Visualiseringen ska leda till en bra överblick.

ÖVRIGA VÅRDGIVARE

Region Sörmlands löpande uppföljning av privata utförare sker idag genom det ekonomiska rapportsystemet Privera, beslutsstöds- och rapporteringsverktyget Boris samt dialog och samverkan med de privata vårdgivarna.

För att förbättra den löpande uppföljningen har det skapats en light-version av verktyget PLUSS för elektronisk rapportering av verksamheten hos privata utförare. Till en början gäller det rapportering av patientsäkerhetsberättelser och verksamhetsberättelser, men i förlängningen även produktionsrapporter, ekonomiska rapporter, inrapportering till kvalitetsregister med mera.

Under 2018 infördes ett nytt filformat för vårdgivarnas inrapportering i Privera. Syftet med detta är att öka informationsmängden och därmed möjligheten till fördjupad uppföljning. Bland annat är det obligatoriskt att rapportera diagnos vilket kommer att underlätta uppföljning av sjukdomspanorama, till exempel samsjuklighet och geografisk spridning. Ännu har inte alla befintliga vårdgivare kunnat anpassa sina journalsystem till det nya filformatet. I alla nya upphandlingar är detta dock ett krav.

För fördjupade uppföljningar finns från 2016 en framtagen rutin inom Region Sörmland. Fördjupade uppföljningar ska genomföras både på förekommen anledning samt planerat för särskilda granskningsområden.

En fördjupad uppföljning för psykoterapeuter har genomförts under 2019 och kommer att avrapporteras i början av 2020. Den fördjupade uppföljningen har omfattat granskning och analys av avtalsföljsamhet, produktion, ekonomi samt en medicinsk revision i form av journalgranskning. Platsbesök på samtliga psykoterapimottagningar har genomförts. Under 2020 kommer en fördjupad uppföljning genomföras för de privata läkarna enligt samma upplägg.

Digitala vårdaktörer

Doktor.se köpte Vårdcentralen Vingåker och startade 1 januari 2018 och var därmed den första digitala vårdgivaren i Sörmland. Kry slöt ett avtal med Vårdcentralen Nyckeln Nyköping med start 28 februari 2019 och därefter kom Doktor24 som slöt avtal med Vårdcentralen Unicare Strängnäs med start 17 maj 2019, Min Doktor slöt avtal med Vårdcentralen Din vårdcentral Nyköping med start 1 augusti 2019. Både Kry och Min Doktor köpte strax efter avtalsslutande upp de vårdcentraler de slutit avtal med.

Även andra mindre vårdgivare har kommit till Sörmland.

- Snabbdoktor som blev en del av Vårdcentralen Smedens verksamhet startade sin verksamhet i april 2019
- Accumbo (blodtrycksdoktor) slöt avtal med Vårdcentralen Din vårdcentral Nyköping 1 augusti 2019
- Pratamera.nu (Psykologsite) slöt avtal med Vårdcentralen Unicare Strängnäs 1 augusti 2019
- Mendly (Psykologsite) avtal med Vårdcentralen Centrum Flen 1 december 2019
- Joint Academy (Artrosskola) avtal med Vårdcentralen Vingåker 25 februari 2020.

Under året har totala antalet besök ökat från cirka

20 000 till cirka 130 000 besök per månad. Inget tyder på att ökningen stagnerat.

Samtliga digitala vårdgivare utom Snabbdoktor rapporterar in sina besök via samma system som de privata utförarna, Privera, där vi kan jämföra de på samma villkor då datamängderna styrs av våra krav.

Det har tagit lång tid att få till de tekniska möjligheterna att göra ordentliga uppföljningar men nu har det mesta hamnat på plats och dialogmöten mellan de digitala vårdgivarnas medicinskt ansvariga planeras göras under våren och hösten 2020. Syftet med dialogmötena är att kvalitetsgranska så att vårdgivarna levererar rätt vårdnivå och följer Region Sörmland 's regelverk. Vi kommer framförallt att titta på de diagnoser och läkemedelsförskrivningar som sticker ut.

Under 2019 har vi levererat statistik till Sveriges kommuner och regioner (SKR) som sammanställt besök till digitala vårdgivare över hela riket samt levererat uttag till ett antal intressenter såsom olika journalister, andra regioner och studenter vilket gjort att vi fått nya kunskaper som väckt nya frågor i samband med just de olika uttagen. Det finns nu ett bra underlag för fortsatt uppföljning.

Arbete med uppföljning runt antibiotikaförskrivning pågår tillsammans med Strama-gruppen i Sörmland.

KOLLEKTIVTRAFIK

All trafik i Region Sörmland är upphandlad vilket innebär att upphandling samt avtals- och kvalitetsuppföljning är centralt.

Allmän kollektivtrafik

Trafikavtalen för tågtrafiken förvaltas av Mälardalstrafik. Region Sörmlands intresse i Mälardalstrafik sker genom ett aktivt deltagande i styrelsearbetet, tjänstemannaberedningen och förvaltningschefgruppen samt i arbetsgruppen trafik och försäljning.

Alla busstrafikavtal i Sörmland har eller håller på att upphandlas. Trafikstarten för avtalsområdena södra och västra Sörmland skedde i augusti 2019. Under året har 25 projekt- och avstämningsmöten genomförts, fabriksbesök har skett hos tre fordonstillverkare, depåerna har anpassats för eldrift, installation av teknisk fordonsutrustning på 70 fordon har gjorts samt har 145 fordonskontroller genomförts. Sedan avtalsstart i augusti har månatliga affärs- och produktionsmöten skett.

I samtliga avtal inkommer trafikföretagen med månatliga produktionsrapporter enligt krav i avtal. Större trafikpåverkande händelser ska rapporteras direkt. Rapporteringskraven skiljer sig mellan nya och gamla avtal men ska för samtliga ge en bild av utfallet av trafiken under månaden och lyfta vad som inte levererats och/eller inte fungerar. Rapporten analyseras och granskas och ligger till grund för eventuella viten. Kontinuerlig uppföljning sker även genom remissförfarande och kontroll av inkomna kundsynpunkter. Uppföljning av trafikleverans och kvalitet görs mer i detalj vid de månatliga produktionsmöten som genomförs för samtliga avtalsområden. Under året har totalt 30 produktionsmöten genomförts med trafikföretag. Utöver detta utförs kontroller av fordon och av den tekniska utrustning som finns ombord på bussen. Under 2019 har 39 riktade fordonskontroller gjorts, 7 besök på depå och resterminaler för kontroll av tekniska system och 104 kontroller av fordon i trafik.

För att kontrollera att hållplatsunderhållet upprätthåller avtalad kvalitetsnivå så har 6 tillsynsrundor gjorts under året.

Särskild kollektivtrafik

Under 2019 har den särskilda kollektivtrafiken bedrivits i 18 trafikavtal av totalt 10 trafikföretag.

Enligt plan ska samtliga 18 trafikavtal följas upp enligt förutbestämd uppföljning. Denna uppföljning omfattar avstämningsmöten minst tre gånger per år och avtal. Utöver uppföljningsmötena genomförs revision av respektive avtal en gång årligen. Under 2019 har sammanlagt 24 avstämningsmöten genomförts och telefonavstämningar har genomförts vid behov. Detta innebär att målsättningen att genomföra tre avstämningsmöten per trafikföretag har uppfyllts då flera avtal har hanterats vid samma mötestillfälle.

Samtliga avtal och därmed samtliga trafikföretag har genomgått en revision där bland annat F- eller FA-skattebevis, registerutdrag för trafiktillstånd, företags- och fordonsförsäkringar, behörighetskontroll av körkort och taxiförarlegitimationer, sekretessförbindelser och så vidare har granskats. Utfallet av revisionerna visar att trafikföretagen generellt har god kontroll.

Löpande och vid särskilda behov genomförs fordonskontroller. Trafikföretagen ska minst genomföra två fordonskontroller per fordon och år. Region Sörmland genomför därefter stickprovskontroller av fordonen i trafik. Under 2019 har trafikföretagen fullföljt sitt åtagande.

Vid händelser i trafiken rapporteras dessa via inkomna kundsynpunkter eller som avvikelser i planeringssystemet. Under 2019 har 3 021 kundsynpunkter inkommit och 3 825 avvikelser har hantearats. Sju varningar har tilldelats i avtalen under året.

I servicereaseavtalen i Sörmland krävs att förare som utför uppdrag inom dessa avtal ska vara certifierade. Certifieringen omfattar både en teoretisk utbildning med efterföljande kunskapsprov och ett praktiskt körprov. Under 2019 har 145 förare certifierats.

Hållbarhetsrapport

Detta är första året som Region Sörmland sammanställer en hållbarhetsrapport. Redovisningen är direkt kopplad till Hållbarhetsprogram 2019-2023.

MILJÖDIMENSIONEN

Region Sörmland arbetar för en hållbar utveckling där skadlig inverkan på miljö och klimat ska förebyggas och minimeras för att säkra en hållbar hälsa för befolkningen idag och på lång sikt. Miljöarbetet ska bedrivas effektivt och långsiktigt, vilket kräver uthållighet. Hållbarhetsprogrammet innehåller sammanlagt 18 inriktningsmål, varav 10 är direkt relaterade till Region Sörmlands identifierade och prioriterade miljöaspekter samt betydande miljöpåverkan. Under programperiodens första år har det skett förbättringar inom samtliga områden. För att ytterligare öka förutsättningarna till målen uppfylls vid programperiodens slut, har regionen under 2019 tagit fram en handlingsplan för hållbarhetsprogrammets miljömål. Syftet med planen är att beskriva hur genomförandet av miljömålen ska gå till. Genom att tydliggöra vilka inriktningsmål som verksamhetsområden, bolag och enheter ska bidra till, följa upp och redovisa säkerställs en ändamålsenlig styrning av ansvaret för programmet. Denna handlingsplan kommer även att utgöra grund för kommande uppföljningar av miljöarbetet och hållbarhetsredovisningar.

Arbete och förhållningssätt för en god hälsa och miljö

Vi arbetar förebyggande för att minska användning av kemikalier som negativt påverkar miljön eller människors hälsa.

Regionen strävar efter att minska användningen av de kemikalier som har störst miljö- och hälsopåverkan. Av de enheter som hanterar och förvarar kemikalier slutförde 77 procent kemikalieinventeringen under 2019, vilket är en minskning med 3 % mot föregående år. Vidare har riskbedömningsarbetet av kemiska produkter fortsatt under 2019. På regionövergripande nivå finns en samarbetsgrupp med sakkunniga inom miljö, arbetsmiljö och säkerhet, vilka tillsammans

arbetar med riskbedömningar. Fokus för arbetet är högprioriterade produkter, CMR-märkta produkter (cancerogena, mutagena och reproduktionsstörande) och produkter som finns med på utfasningslistan och som är svåra att fasa ut. I enlighet med Hållbarhetsprogrammets inriktning sammanställdes en ny utfasningslista med reviderade utfasningskriterier under 2019. Uppföljning av andel utfasade kemikalier kommer därför att ske från och med år 2020.

Vi arbetar med en ansvarsfull läkemedelsanvändning och för en hållbar läkemedelskedja

Minskad förskrivning av antibiotika inom öppenvården förväntas ge minskad resistensutveckling i samhället. Folkhälsomyndigheten har tagit fram riktlinjer om att antal förskrivna antibiotikarecept inom öppenvården ska minska till 250 recept per 1000 invånare och år. I Sörmland minskade försäljningen av antibiotika på recept med 4 procent under 2019, till 276 recept/1000 invånare. Minskad förskrivning ska ses som ett resultat av bland annat kompetenshöjande insatser för förskrivare till STRAMAS behandlingsrekommendationer för en rationell antibiotikaanvändning. Informations- och kompetensutvecklingsinsatser om läkemedels miljöpåverkan riktas bland annat till AT- och ST-läkare samt genomförs inom ramen för Stramas arbete med rationell antibiotikaanvändning. Andra viktiga åtgärder för att minska miljöpåverkan från läkemedel är arbetssätt för en säker och kostnadseffektiv läkemedelshantering. Utvecklingsarbetet drivs framförallt inom ramen för framtidens läkemedelsförsörjning.

Hållbar produktion och konsumtion

Vi utvecklar arbetssätt för hållbar upphandling inklusive ansvarsfördelning

Produktionen av varor som Region Sörmland köper in innebär en stor miljöbelastning, globalt och lokalt. Många varor produceras i låglöneländer, där det även finns risk för kränkningar av mänskliga rättigheter. Regionerna Sörmland och Västmanland samarbetar i inköpsfrågor och köper tillsammans varor för 5 miljarder kronor per år.

Att ställa miljökrav i upphandlingar är ett kraftfullt verktyg för att minska en verksamhets miljö- och resursmässiga fotavtryck. För att detta ska uppnås måste dock alla ställda krav verkligen följas upp. Från och med år 2019 tas det därför fram en uppföljningsplan vid alla miljöprioriterade upphandlingar. I den ska det framgå hur samtliga ställda miljökrav ska följas upp under hela avtalstiden. För att styra inköp och miljökrav bättre har under året

utveckling skett av övergripande ramar för de största inköpskategorierna, bl.a. fordon och livsmedel. Upphandlingsarbetet kommer framöver även att styras av övergripande strategier, t.ex. av den strategi för fossilfri fordonsflotta som håller på att tas fram. Detta arbete kommer att fortsätta under 2020.

Vi arbetar med livscykelperspektiv för en effektiv resursanvändning och minimering av svinn

Under våren bytte regionen avfallsentreprenör och under året har ett arbete med att knyta fler av regionens olika verksamheter till det nya avtalet pågått, vilket kommer att underlätta uppföljning av avfallsmängder och källsorteringsgrad inom regionen. Arbetet med att förbättra förutsättningarna för att öka graden av källsortering fortsatte under året, exempelvis genom införskaffande av källsorteringsmöbler till fler verksamheter liksom en revidering av regionens egen avfallshandbok med tillhörande lathundar. Den totala mängden avfall fortsatte öka och uppgick vid årets slut till 2683 ton. En ökning med cirka 700 ton jämfört med 2018. Ökningen beror främst på ökad användning av förbrukningsmaterial, ökad verksamhet och ökad kassering av grovavfall, såsom möbler, i samband med ombyggnationer. Källsorteringsgraden var 34 %, vilket är samma resultat som föregående år.

En minskningslista med ett tiotal förbrukningsartiklar har tagits fram med syftet att minska användningen av engångsmaterial och därmed medföra minskade avfallsmängder. Volymen engångsprodukter inom hälso- och sjukvården är stor och det finns flera artiklar som kan bytas ut mot alternativ som är bättre ur miljö- och klimatsynpunkt utan att det påverkar patientsäkerheten negativt.

Koldioxidintensiteten i Region Sörmlands kapitalförvaltning minskar

Regionen bedriver ett strukturerat arbete med gröna finanser. Arbetet utgår från regionens finanspolicy vilket bland annat innebär att placeringar bedöms efter en analys av såväl hållbarhet, etik och de finansiella aspekterna. Regionen strävar efter att vara en ansvarsfull investerare. Vid den 2019 års mätning hade CO₂-intensiteten minskat med 1 % till 8,8 ton per miljoner kronor. Detta är avsevärt lägre än motsvarande CO₂-intensitet i MSCI World (globalt aktieindex) vilket uppgick till 19,9 ton per miljoner kronor samma tid.

Hållbar livsmedelskedja

Vi upphandlar där så är möjligt livsmedel som är producerade i enlighet med svensk lagstiftning, samt ekologiska och etiskt märkta livsmedel.

Regionen arbetar med hela livsmedelskedjan för att minimera matens påverkan på miljö och klimat. Arbetet börjar redan vid inköpet. Genom att Region Sörmland väljer svenskproducerade livsmedel, när det är möjligt, bidrar vi till minskad användning av antibiotika, bekämpningsmedel och konstbevattning, samtidigt som vi indirekt främjar regional livsmedelsproduktion och ett rikt odlingslandskap. Under 2019 uppgick andelen av samtliga inköpta livsmedel som är producerade av svenska företag till 66 %.

Andelen ekologiska livsmedel av total kostnad av inköpta livsmedel är 33 % för hela Region Sörmland. Andelen har inte ökat jämfört med 2018 så takten behöver öka om målet för 2023 ska uppnås.

Klimatpåverkan i vår livsmedelskedja reduceras genom medvetna livsmedelsval, säsonganpassade menyer och minimerat matsvinn

Bra kostvanor, menyplanering samt svinnminimering genom kostkedjan är viktigt för både miljö och patienthälsa. En stor del av miljöpåverkan i våra kök kommer idag från den mat som vi köper in och lagar men inte äter upp. Genom att se över våra krav på minsta kvarvarande hållbarhet på livsmedel vid leverans och på när leveranser kan tas emot minskar regionen dessutom antalet transporter samt svinn hos våra leverantörer, något som gynnar både miljö och ekonomi.

Arbetet med att införa det så kallade fleximat-systemet har pågått för fullt under 2019. Systemet kommer tillsammans med införandet av måltidsvårdar att bland annat förbättra lager- och beställningskontroll styrning ute på sjukhusens vårdavdelningar och kraftigt minska svinn för patientmaten. Satsningen på klimatberäknade menyer och minskat klimatavtryck fortsätter och är en minst lika viktig miljöinsats som att öka andelen ekologiska inköp.

Fossiloberoende verksamhet

Energieffektiviteten ökar och klimatpåverkan minskar i våra fastigheter, drift och verksamhet

Energiarbetet drivs med ett energiledningssystem som grund. Under 2019 har elanvändningen minskat med cirka 5,8 %, värmeanvändningen minskat med cirka 2,2 %. Enligt ett tidigare beslut ska alla nybyggnationer och större ombyggnationer utformas så att den färdiga byggnaden certifieras enligt Miljöbyggnad nivå Guld. Certifieringssystemet Miljöbyggnad används för att säkerställa att ny- och ombyggnationer utförs med höga ambitioner avseende miljö, energi och inomhusklimat.

Våra egna transporter samt kollektivtrafiken sker med förnybara drivmedel

Region Sörmlands klimatpåverkan från tjänsteresor och transporter kommer i huvudsak från regionens egna fordon. I nuläget drivs merparten av regionens fordon med bensin eller diesel, enbart ett fåtal el- och biogasbilar finns. Under 2019 var andelen förnybara drivmedel i det bränsle som köpts in till Regions Sörmlands fordonsflotta 23 %. Väsentliga åtgärder för att kunna minska klimatpåverkan från tjänsteresor och transporter består därmed i att ställa om regionens fordonsflotta till fossilfria drivmedel som el, biogas och biodiesel. Ett förslag till strategi för hur det arbetet ska genomföras år 2020 till 2023 har tagits fram under året. För att uppnå målet 100 % förnybara drivmedel till år 2023, behöver utbyte och styrning av fordonsflottan kompletteras med utbyggnad av infrastruktur för elbilsaddning samt förbättrad tillgång till tankställen för övriga biodrivmedel.

Resor med egen bil står för cirka 20 % av regionens CO₂-utsläpp från tjänsteresor och transporter, vilket är problematiskt då regionen saknar direkt styrning över drivmedlet i dessa bilar. Det går dock att se en liten minskning i antalet körda km med egen bil jämfört med 2018, vilket är positivt.

Vi arbetar för ökad användning av kollektiv- och cykeltrafik samt digitala mötestekniker

Regionens anvisning för resor och möten i tjänsten har en tydlig prioriteringsordning och styr mot hållbara resor, där första prioritet är resfritt möte, andra prioritet är gång och cykel och tredje är kollektivtrafik. Under året genomfördes en resvaneundersökningen vilken, tillsammans med insamlad statistik, visar att efterlevnaden av styrdokumentet för resor och möten i tjänsten behöver förbättras. Genom en sådan beteendeförändring kan regionen öka andelen resor som sker med cykel- och kollektivtrafik. Som ett led i att främja hållbara resval, deltar Region Sörmland sedan hösten 2017 i projektet Cykelsamverkan Sörmland. Syftet är att göra det enkelt för alla anställda att välja cykel istället för bil, både för arbetspendling och vid kortare tjänsteresor.

Användningen av digitala mötestekniker har under 2019 fortsatt att bidra till att verksamheterna har minskat resandet med bil. Idag finns cirka 250 videoanläggningar fördelade på flertalet verksamheter inom Regionen. De används frekvent av alla personalkategorier och användningen ökar stadigt. Videoteknik används förutom vid olika administrativa möten även för vårdplanering och läkarsamtal. Primärvården har under året fortsatt med test av digitala återbesök där cirka 220 virtuella besök sparade in ytterligare ett antal hundra mil transport.

SOCIALA DIMENSIONEN

Detta är första året med en samlad redovisning av det sociala hållbarhetsarbetet, även om motsvarande insatser till stor del förekommit även tidigare. Hållbarhetsprogrammet, med sju sociala inriktningsmål, ger dock en ny ramstruktur för en sammanhållen redovisning.

Då social hållbarhet är av en annan karaktär än den mer naturvetenskapligt baserade miljömässiga dimensionen av hållbarhet så är uppföljningsmöjligheterna i form av indikatorer mer begränsade. Det finns vissa befintliga indikatorer som är användbara för att spegla de sociala inriktningsmålen, men till största delen så måste denna första redovisning ske utifrån olika beskrivande källor som bättre fångar de "mjuka värden" som social hållbarhet innebär.

Det första årets sociala hållbarhetsredovisning har därför gjorts utifrån fyra källor som tillsammans ger en god återspeglingsbild av statusen på det sociala hållbarhetsarbetet i Region Sörmland. De källor som använts är:

- Källa 1: Regionstyrelsens indikatorer för social hållbarhet
- Källa 2: Uppdrag 2019 inom Enheten för Hälsofrämjande arbete
- Källa 3: Identifiering av de sociala målen inom åtta verksamheter i Region Sörmland (Ur verksamhetsberättelser: Nämnden för Kultur och Utbildning, Division Primärvård, Regionsservice, Division Psykiatri och Funktionshinder, Regionala Utvecklingsnämnden, Division Medicin samt Division Kirurgi)
- Källa 4: Screening av social hållbarhet inom Folkvandvården Sörmland

För det pedagogiska syftet har i första hand vad som förekommer fokuserats snarare än vad som inte förekommer. Syftet med detta är att lyfta redan befintliga aktiviteter och förhållningssätt som är i linje med de sociala hållbarhetsmålen – som goda exempel för övriga verksamheter i Region Sörmland. Arbete med social hållbarhet inom befintlig verksamhet kan ibland vara "osynligt" då vissa perspektiv betraktas som naturliga inslag utan att det benämns social hållbarhet i det vardagliga språket. Den första sociala hållbarhetsredovisningen fokuserar därför till stor del på befintliga processer och aktiviteter för utvecklandet av en gemensam referensram kring vad social hållbarhet är.

Den sociala hållbarhetsredovisningen 2019 visar att samtliga sociala inriktningsmål har fäste i någon mån i regionens olika verksamheter. Det hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande perspektivet vinner fortsatt mark, även inom slutenvården

med till exempel ökad reglering av levnadsvanor i samband med operation samt levnadsvaneprojekt inom psykiatri. Det förekommer också en mer riktad styrning mot riskgrupper, där behovet av kunskap om levnadsvanorna är särskilt stort. Här kan nämnas det prisbelönta samverkansuppdraget "Hälsoinformatörer i Sörmland" som via metoden interkulturell information informerar på människors modersmål i deras närmiljö. Hälсотorgen har under 2019 till stor del koncentrerats till att utveckla den uppsökande verksamheten – på grund av ombyggnationer i sjukhusentréerna. Stort fokus fanns på att stärka samverkan med externa intressenter för att nå ut till prioriterade målgrupper.

Primärvården fortsätter sina olika patient-, grupp och befolkningsinriktade koncept för ökad medvetenhet om levnadsvanornas betydelse. Under 2019 har antal rådgivande samtal om levnadsvanor inom primärvården ökat med cirka 18 % jämfört med år 2018. Alla vårdcentraler har under 2019 fortsatt erbjudit alla 40-, 50- och 60-åringar SHP (Sörmlands hälsoprogram), det vill säga hälsosamtal för att fånga upp ohälsa, högt blodtryck och andra riskfaktorer tidigt.

Verksamhetens rutin och vana att identifiera sårbara grupper, det vill säga grupper som är svåra att nå eller få avsedd effekt hos, skiljer sig dock en del åt. Utifrån de källor som använts för hållbarhetsredovisningen kan noteras att regionens mer befolkningsinriktade verksamheter, som till exempel Folkvandvården, Primärvården, Kultur och utbildning samt inom delar av det regionala uppdraget, uppvisar en större benägenhet till denna typ av analyser. På samma sätt så är det i första hand de befolkningsinriktade verksamheterna som har metoder för att strategiskt försöka nå utsatta eller sårbara grupper. En i forskningen ständigt återkommande parameter vad gäller allmän sårbarhet i livet är låg socioekonomisk status. Det är dock få verksamheter som redovisar metoder för att kompensera för just detta strukturella underläge som delar

av befolkningen befinner sig i. Här behövs stöd och metoder för att dels få verksamheter att acceptera det faktum att man ofta inte når ut jämnt, dels metoder kring hur man anpassar sitt grunduppdrag för att göra det, med fokus på socioekonomiska faktorer. Inriktningsmålet som uppmanar till mer detaljerad verksamhetsstatistik för att uppmärksamma ojämlika insatser och utfall är ett viktigt verktyg i sammanhanget. Det patientcenterade arbetssättet kan i viss mån ge kompenserande stöd på individnivå, då det finns uppenbara brister i kognitiv förmåga, levnadsvanor eller psykosocial situation. Forskning kring sårbarhet utifrån socioekonomi pekar dock mot att statistiska indelningar i form av till exempel grundskola, gymnasieutbildning eller högskoleexamen, på gruppnivå ger förhållandevis stora strukturella skillnader i levnadsvanor, hälsa och dödlighet. Här är det patientcenterade arbetssättet sannolikt inte tillräckligt för att kunna upptäcka och utjämna dessa skillnader utan mer grupp- samt befolkningsinriktade angreppssätt krävs som komplement.

Idag finns allmänt i samhället en mycket stor uppmärksamhet på de mänskliga rättigheterna (MR). Region Sörmland arbetar på olika sätt för att kvalitetssäkra MR-perspektivet i alla verksamheter. Till exempel har hela chefsgruppen inom Regionsservice utbildats i normkritisk kommunikation. En motsvarande utbildning har genomförts för hela Inköp. Inom Division Psykiatri och Funktionshinder har ett projekt startat med att utveckla bemötandebildningar för egen division samt övriga inom regionen.

Region Sörmland har en lång tradition av att utbilda ombud (idag finns 279 Barnrättspiloter) i barns rättigheter vilket ger ett gott utgångsläge när Barnkonventionen blir lag 2020. Det pågår idag även andra processer inom Region Sörmland där barnperspektivet och Barnkonventionens roll stärks inom olika verksamheters uppdrag. Till exempel har skriften Löpa linan ut – bibliotekschefens strategiska modell för implementering av FN:s konvention om barnets rättigheter under 2019 färdigställts i samarbete med regionerna Örebro, Gävleborg och Östergötland. På Barnkliniken så har Region Sörmland och Region Gävleborg granskat varandras arbetssätt och rutiner utifrån barnperspektiv, barnanpassning och barns rättigheter. Resultatet kommer ligga till grund för en barncertifiering med handlingsplan för aktiviteter inom området 2020. Sörmlands museum har under 2019 arrangerat utställningen Vara barn - som fokuserar på barns villkor idag och förr, i Sverige och i världen. Utställningen väckte frågor om barns utsatthet och rättigheter, om barns villkor och möjligheter.

Sammanställningen av antalet individuella HBTQ-utbildningar via den digitala kompetensplattformen

visar på att 9 % av Region Sörmlands medarbetare genomgått utbildningen. Det är således färre än var tionde medarbetare. Detta är en relativt låg andel om man ser till behovet av att säkerställa att alla medarbetare har grundläggande kompetens och möjlighet att agera för att inkludera alla personer i regionens verksamheter. Under år 2020 kommer den webb-baserade HBTQ-utbildningen att uppdateras vilket ger förutsättningar för ökad strömning.

I övrigt gällande mänskliga rättigheter kan nämnas att Teamet för sexuellt våldsutsatta med medarbetare från kvinnoklinikerna nu bedriver verksamhet på de tre sjukhusen för personer som varit utsatta för sexuellt våld oavsett könsidentitet.

Region Sörmland har med syfte att prägla regionen av jämlikhet och jämställdhet, icke-diskriminering, normmedvetenhet och inkludering deltagit vid samtliga PRIDE-festivaler som arrangerats i länet.

Det har i genomgången av de fyra underlagsskällorna återfunnits relativt få insatser som är linje med inriktningsmålet som uppmanar till att verksamheter tillgängliggörs och anpassas för olika funktionsnedsättningar. Troligen sker här dock en mer formell och effektiv styrning, kontroll och uppföljning via den lagstiftning som styr funktionsrättområdet. Bland de tillgängliggörande insatser som ändå återfinns i källgenomgången kan nämnas Åsa folkhögskola som sedan några år anställt en stödperson inom Allmän kurs-verksamheten för att säkra tillgång till likvärdig utbildning för samtliga deltagare. Vidare har en lärare med specialkompetens rörande neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF) knutits till skolan.

Inom Division Psykiatri och funktionshinder pågår Projektet "Bildstöd som alternativ kompletterande kommunikation - för allas lika rätt till information" som syftar till att bildstöd ska användas enhetligt inom regionen, så att besökare känner igen sig oavsett vilken del av regionens verksamheter man söker.

Undersökningen Liv & Hälsa Ung har under 2019 planerats för att år 2020 på nytt omfatta även särskolans elever, för en mer fullständig bild av hälsa, levnadsvanor och livsvillkor hos länets ungdomar.

Sammantaget visar den första sociala hållbarhetsredovisningen på en mångfald av goda exempel på verksamhet och prioriteringar som är i linje med Hållbarhetsprogrammets sociala inriktningsmål.

Nästa steg är att gå från goda exempel till en större systematik hos samtliga verksamhetsområden i anpassningen till programmet så att även uppföljningsprocessen kan utvecklas genom fler kvantifierbara uppgifter.

Region Sörmland
Repslagaregatan 19
611 88 Nyköping

